

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Maria Spiers
Teaterminder

Erindringer fra 31 Aars Rejseliv
i Danmark og Norge

Köbenhavn
Steen Hasselbalchs Forlag

TEATERMINDER

MARIA SPIERS

TEATERMINDER

ERINDRINGER

FRA 31 AARS REJSELIV
I DANMARK OG NORGE

STEEN HASSELBALCHS FORLAG

P R O L O G

Naar jeg nu — godt og vel 57 Aar efter min Debut — udsender disse Erindringer fra mit Teaterliv, er det ikke uden en vis „Lampefeber“ — dette er jo ogsaa en Slags Debut, om end den næppe bliver Begyndelsen til nogen lang Løbebane som Skribent.

Det er ogsaa først efter aarelange Overvejelser, at jeg har givet efter for Opfordringer fra forskellige Sider om at nedskrive mine Erindringer. De kan jo for Udenforstaaende tage sig fattige og ubetydelige ud — for mig har de dannet Enkelthederne i en rig og lykkelig Periode af mit Liv, thi rig og lykkelig har jeg altid følt mig i min Kunst, hvor træls og tungt Livet end kunde være ude i den daglige Verden. Al Modgang og Trængsel var som vejret bort, saasnart jeg satte Foden paa Teatret — d è r levede jeg i de mange Aar mit egentlige Liv, og d è r hentede jeg Mod og Stykke til at bære den Byrde, som maaske ellers vilde have oversteget mine Kræfter.

— — —

Disse Erindringer er ikke en Samling mere eller mindre fantastiske Teateranekdoter eller pikante Indiskretioner saaledes som adskillige andre „Teatererindringer“, men simpelt hen en virkelighedstro Gengivelse af Forholdene; som de var i Provinsen i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, og specielt som de formede sig for mig i mit 31-aarige Teaterliv.

FORSPILLET.

Jeg er født i Bogense 30. Maj 1848 og var i Barneaarene i Besiddelse af en meget sprælsk Fantasi. Ude i Mark og Eng eller nede ved Bybækken levede jeg i min Fritid, naar det lykkedes mig at slippe hjemmefra, et Liv for mig selv i Eventyrland.

Jeg kunde f. Eks. inde under Grønsværskanten, der kransede Bækken, se nogle ganske smaa Lilleputter, baade Mænd og Kvinder, som levede og boede derinde — ja, saa fuldstændigt gik jeg op i disse Fantasterier, at jeg trak andre, jævnaldrende Børn derned for at vise dem disse smaa Vidundermennesker. De andre kunde selvfølgelig ikke se Smaafolket og troede vel nærmest, at jeg havde en Skrue løs — men selv fandt jeg en vis Tilfredsstillelse i, at denne lille Eventyrverden altsaa maatte være noget, der var forbeholdt mig ganske alene.

Om Aftenen læste Fader „Folkets Avis“ højt. Det var *Erik Bøghs* Blad og indeholdt bl. a. nogle meget spændende Føljetoner.

Ogsaa her kunde min Fantasi sommetider spille mig slemme Puds. Jeg slugte jo hvert Ord, der blev læst, og selv om jeg næppe forstod ret meget af det, hændte det dog af og til, at jeg var saa heldig at faa rigtig fat i en eller anden uhygge-

lig Situation, og den voksede da i min Fantasi med rivende Hast, saaledes at jeg selv blev Genstanden for det frygtelige, der skete, og tilsidst overvældet af disse Rædsler stak i at tudbrøle.

Jeg ser i disse Smaating de første Udslag af Trang til at bevæge mig i en indbildt Verden — en Trang, som jeg Gudskelov senere fik tilfredsstillet.

Saalangt jeg kan huske tilbage — lige fra 6—7 Aars Alderen — har alle mine Længsler og Fremtidsdrømme været knyttet til Teatret, eller maaske, for den tidligste Periodes Vedkommende nærmest: offentlig Optræden i Kostume.

Mine Forældre boede som sagt i Bogense, hvor Fader var Handelsgartner, og blandt miné tidligste Erindringer indtager *Jean Overgaard* Hæderspladsen. Han kom jævnlig til Byen og optraadte paa Gaden som Artist i Trikot og pailletbesat Kostume. Arrangementet var meget enkelt. Selskabet bestod af en Lirekassemand, der repræsenterede Orkestret, en halvgammel Kvinde, der gik rundt og indsamlede Pengene, og *Jean* selv, som paa et Tæppe, der var bredt ud paa Stenbroen, udførte forskellige Akrobatkunster. Damerne i Byen sværmede for den kønne unge Mand, og i Skolen havde jeg et taknemligt Publikum, naar jeg ved at efterligne hans Gang og skyde Underkæben frem „kopierede“ ham. *Jean Overgaard* havde et fremtrædende Underbid.

DE FØRSTE SKRIDT PAA KUNSTENS VEJ.

Jeg forsøgte mig ogsaa som Linedanserinde, men havde desværre en ynkelig Fiasko. Den i sin Tid meget bekendte Linedanser *Hollenbeck* havde med sine to smaa Døtre givet Forestillinger paa Bogense Torv, og den ene af Smaapigerne, *Adèle*, var selvfølgelig blevet mit Ideal. Hun udførte de vanskeligste Kunststykker paa Linen med en saadan Lethed, at jeg ikke nærrede mindste Tvivl om at kunne gøre det samme. Jeg fik Moder til at overtrække et Par Sko med hvidt Tøj, smurte dygtigt med Kridt under Saalerne — jeg havde Fornemmelsen af, at det var de hvide Sko og Kridtet, der gjorde Udslaget — spændte en Tøjsnor tværs over Stuen fra et Dørhaandtag til et andet og entrede med yndefulde Lader op paa en Stol og derfra op paa Snoren — — —

I samme Nu drattede jeg, tiltrods for de hvide Sko og Kridtet, ned paa Gulvet, men slap heldigvis nogenlunde hel-skindet fra Affæren, — kun en vældig Bule i Panden mindede mig om, at Kunstens Vej ikke er saa let at betræde.

MINE FØRSTE TEATERAFTENER.

Da jeg var en halv Snes Aar gammel, var jeg for første Gang rigtig i Teatret. Jeg saa „En fattig ung Mands Eventyr“ og græd, som jeg var pisket; men fra den Aften antog mine Drømme fastere Form, der var ingen Vej udenom — jeg vilde være Skuespillerinde. I de følgende Aar saa jeg en Del Komedie. Der kom gerne tre à fire Selskaber til Byen hver Vinter, og jeg overværede saa at sige alle Forestillingerne — paa Budbillet. Det gik saaledes til: Direktørerne *Pødenphant*, *Rau*, *Ehlers* og *Olsens* Selskaber laa som Regel. 3 à 4 Uger i Byen, — der spilledes kun tre Aftener om Ugen — og Skuespillerne var indlogerede i private Hjem, hvor de ogsaa, paa Grund af de daalige Pladsforhold paa Teatret, havde deres Bagage — Kasser og Champagnekurve — anbragt. Hvad der skulde bruges om Aftenen blev bragt hen paa Teatret om Eftermiddagen og igen tilbage til Logis'et efter Forestillingen.

Denne Budtjeneste blev udført af Børn — det var meget eftertragtede Poster — som Regel var det jo Værtsfolkernes Børn, der var de udkaarne, og da jeg var saa heldig at kende en Familie, hvor der faldt to Budbilletter af hver Aften, fik jeg stadigvæk — mod rimelige, til Tider ogsaa mod ublu Vederlag — den ene overladt. Budbilletterne bestod af et firkantet Bliktegn med ipræget Nummer. Det var i Virkeligheden ikke pralende at se til, men i mine Øjne var det herligere, end om det havde været af det pure Guld; det var for mig intet mindre end den Nøgle, der aabnede mig Adgang til Paradis.

Glæden og Forventningerne, der gik forud for en Teateraften, begyndte allerede Dagen før, naar den gamle Rekvisitkone, *Madam Mortensen*, gik rundt i Byen og omdelte Plakaterne. De blev lært udenad, langt lettere end baade Katekismus og Salmever. Alene Stykkernes Titel var jo tilstrækkelig til at sætte Fantasiens Bevægelse og spænde Forventningerne helt op til det bristefærdige:

En fattig ung Mands Eventyr
 Cora eller Slavinden
 Kalifen paa Eventyr
 Talismanen eller De to Rødhaarede
 Den sidste Nat
 En lille Heks
 Mere end Perler og Guld
 Svend Dyrings Hus o. s. v. o. s. v.

ikke sandt, det er Titler, der nok kunde faa Hjertet til at banke, og jo flere Vicomter og Marquiser, der forekom i Rollelisten, jo mere lokkende var selvfølgelig Udsigterne. Kun to Gange mindes jeg at være bleven skuffet af Stykkets Titel. Første Gang var i Efteraaret 1858, da *Julius Olsens* Selskab opførte „Den svage Side“. Jeg havde tænkt mig noget i Retning af en Krøbling med en Svaghed i Siden og var meget utilfreds med ikke at kunne opdage ringeste Spor af nogen legemlig Svaghed.

EN „UFORGLEMMELIG“ FORESTILLING.

Den anden Gang var i Odense et Par Aar senere. Under et Ferieophold hos en derboende Tante var jeg, sammen med min 3 Aar yngre Søster, inde i „Pantheon“, en Slags Tivoli i mindre Stil, hvor der var Orkestermusik, Karruseller, Gynger, Vokskabinetter og — Sommerteater. Vi havde faaet en Mark hver til at more os for, men medens min Søsters Tilbøjeligheder gik i Retning af Karrusel, Kastegyng og Honningkager, var jeg naturligvis stærkt opsat paa at komme i Teatret. De billigste Billetter kostede ganske vist 8 Skilling, Halvdelen af vor Kapital, men Stykkets Titel var umaadelig lovende, det var Wessels „*Kærlighed uden Strømper*“. Jeg anede ganske vist ikke, hvad det var, men udmaalede ikke desto mindre i straalende Farver overfor min Søster, at det var noget saa henrivende, saa dejligt, at hun aldrig nogensinde vilde glemme det, og at det var rent Røverkøb at faa en saadan Nydelse for lumpne 8 Skilling. Mine Talegaver, maaske i Forbindelse med en ikke helt uberettiget Frygt for haandgribelige Ubehageligheder, fik omsider Bugt med Søster Lines Betænkelighed, og et Øjeblik efter sad vi bænkedede inde i Teatret og nød Wessels guddommelige Tragedie-Parodi.

Nydelsen var dog ikke ublandet. For det første forstod vi ikke et Muk af det Hele, og for det andet kunde det jo nok stemme mit Humør nogle Grader ned, at min Søster haardnakket forlangte at faa sine 8 Skilling igen, der var ikke Tale om, at hun vilde betale saa meget som en Søsling for at se saadan noget Stads, hvor de sad og spiste med Træskeer af Lurfade, og hvor der ikke engang var Nogen „uden Strømper“.

Jeg søgte — medens vi var inde i Teatret — at berolige hende med de mest vidtgaende Løfter, men da vi kom udenfor, og jeg ikke gjorde Mine til at indfri Løfterne, endte Selskabeligheden med stærke Haandgribeligheder omme bagved et af Havens tætteste Buskadser. Saaledes forløb denne Opførelse af „Kærlighed uden Strømper“ — uforglemmelig.

Men for at komme tilbage til Teatret i Bogense. Selve de ydre Teaterforhold var naturligvis, som dengang overalt i Smaabyerne, meget primitive. En lille ambulans Scene med Stue- og Skovdekoration var rejst i den ene Ende af Gæstgivergaardens Dansesal. Scenen var ikke hævet mere end en Alen fra Gulvet, den hvilede paa Bukke og gav sig fælt, naar man gik paa den. Fra Rampen til Soffitterne var der ikke højere, end at en velvoksen Mand lige netop kunde staa der; men der blev ikke destomindre spillet god Komædie, og der blev fra Tilskuerpladsen lyttet med en Andagt, man desværre som Regel savner hos det Publikum, der i vore Dage fylder de store moderne Teatre.

STÆRK MODSTAND.

Min Interesse for Teatret og mit brændende Ønske om at blive Skuespillerinde blev selvfølgelig ikke mødt med Velvilje fra min Families Side. Moder var vel nok den mest liberale, men alligevel højst utilbøjelig til at sanktionere min Beslutning, og Fader var utrættelig i at berette alt, hvad han havde hørt om det frygtelige Leben, der herskede indenfor Teaterverdenen. Bl. a. — sagde han — var Blufærdigheden saa ringe, at Damer og Herrer klædte sig samtidig i *ét* Rum.

Til de fleste af Krønikerne havde jeg intet at svare, da jeg ikke kendte Forholdene, kun den sidste Paastand kunde jeg med Bestemthed tilbagevise, eftersom der paa Bogense

Teater var to Garderobes, en paa hver Side af Scenen, saaledes at Damerne klædte sig tilhøjre og Herrerne tilvenstre. Garderoberne var ganske vist meget primitive, afskildrede med gamle Kulisser, men dog tilstrækkelig skærmende til, at Blufærdigheden ikke behøvede at lide noget Anstød.

MIN FØRSTE OFFENTLIGE OPTRÆDEN.

Den værste Salut fik jeg dog af min Farmoder, en elskelig gammel Kone, som boede i Munkebo, hvor hun var Jordemoder. Under et Besøg hos hende — jeg var dengang 12—13 Aar — havde jeg arrangeret en Aftenunderholdning i Skolestuen. Entréen var 2 Skilling, og jeg var eneste Optrædende. Jeg husker, at jeg sang en Del Sange, bl. a.: „Hjem, Hjem, mit kære Hjem“ og „Fjernt fra mit Hjem i Savoyens skønne Dale“, og jeg maa sige, jeg gjorde megen Lykke. Der var to Mark i Huset, og det var rent Overskud altsammen, forsaavidt var altsaa denne min første offentlige Optræden særdeles vellykket. To Mark var mange Penge i de Dage, navnlig for mig, der aldrig havde været vant til at have Penge mellem Hænder.

Men desværre blev — som det saa ofte er Tilfældet — Nachspielet det artigste. Velvillige Beundrere havde i høje Toner rost mig til Farmoder; Skolelæreren havde forresten været en af de ivrigste, men Lovtalerne fik en ganske anden Virkning end tilsigtede. Farmoder græd af Sorg og Skam, hun bønfuldt og besvor mig for min Sjælefreds og Saligheds Skyld aldrig at „udstille mit Legeme offentligt“ — det var efter hendes uforgribelige Mening den største Dødssynd, et Menneske var istand til at begaa.

Efter dette var Ferieopholdet i Munkebo mindre tiltalende, jeg rystede Støvet af mine Fødder og satte Kursen efter Børgense, hvor imidlertid et Brev, der kom samtidig med mig, afslørede mig i hele min gudsforgaaende Forvorpenshed.

Denne frygtelige Hændelse bidrog selvfølgelig ikke til at fremme mine Planer; jeg mødte forstærket Modstand, og kun hver Gang man vilde have mig til at udføre et eller andet ekstraordinært Arbejde, lokkede man mig med et svagt Løfte om, at hvis jeg nu var rigtig sød og gjorde det og det, kunde

der maaske være Tale om, at jeg fik Lov til at gaa til Teatret; men var Arbejdet først udført, var jeg Stakkel tilsyneladende lige saa langt fra mit Maal som nogensinde.

SYPIGE ELLER SKUESPILLERINDE.

Tiden gik — jeg blev konfirmeret og skulde til at tage mig noget nyttigt for.

Efter mange og lange Drøftelser mellem Fader og Moder — jeg blev naturligvis ikke spurgt — kom man til det Resultat, at jeg skulde lære Dameskrædersyning; det var en „pæn“ Beskæftigelse, som altid kunde skaffe sin Udøver det daglige Brød.

Set fra mine Forældres Synspunkt var det vistnok en helt god Idé, saameget mere som jeg var meget ferm til Syning — men hvilken sørgelig Udsigt for mig, der kun havde en eneste Attraa: at komme ud og spille Komædie.

Imidlertid havde jeg dog saamegen sund Forstand, at jeg indsaa, at det første Par Aar kunde der ikke være Tale om at komme ud; jeg fandt mig derfor i min Skæbne og trøstede mig med, at det, jeg lærte paa en Systue, altid vilde kunne komme mig tilgode, naar jeg kom ud at rejse; thi at jeg skulde henleve mit Liv som Sypige — vandrende rundt fra Familie til Familie — faldt mig ikke et Øjeblik ind; før det skulde ske, vilde jeg med koldt Blod flygte hjemmefra.

Naa, jeg lærte altsaa Syning og Tilskæring, og det gik helt godt.

Da jeg havde udlært, paatog jeg mig Syning hjemme, og der var virkelig Folk, der havde saa stor Tillid til mig, trods mine kun 15 Aar, at de betroede mig store Stykker Tøj at skære af. Moder vred i Skræk og Rædsel sine Hænder, naar hun saa mig flænse løs i det dyre Tøj, men jeg var heldig, Intet blev forskaaret, og det, jeg syede, sad godt. Resultatet blev, at jeg fik Ord for at være en baade fiks og dygtig Syerske.

EN KORT UDFLUGT.

Jeg maa vel have været et utaknemligt Skarn, thi til Trods for at det paa denne Maade viste sig, at Fader og Moder havde „valgt rigtig“ for mig, pintes jeg stadig af en altfor-

tærende Udlængsel — selv om jeg ikke endnu kunde komme til Scenen, vilde jeg for enhver Pris bort fra Bogense.

Nu vilde Tilfældet, at en jævnaldrende, *Caroline Haugsted*, fik Plads hos en Forpagter *Brummer* paa „Oregaard“ som Barnepige, og da der, kort efter at hun var kommen derud, skulde antages en Stuepige, som tillige kunde sy Skræder-syning, tiggede og plagede jeg Moder saa længe, at jeg fik Lov til at søge Pladsen — og jeg fik den.

Aa, det var saa yndigt altsammen. Jeg tiltraadte min Kondition en tidlig Morgen. Fruen og forøvrigt hele Familien var Elskværdigheden selv; jeg havde haft en af mine „aflagte“ Dukker med, i hvilken Anledning Børnene var henrykte for mig; selv syntes jeg, det var et Paradis, jeg var sluppet ind i — jeg befandt mig kort sagt i den syvende Himmel, indtil det blev Sengetid. Jeg fik anvist Plads i et ret stort Kammer, som jeg skulde dele med 7—8 Malkepiger, det var i og for sig galt nok, men det værste var dog, at det paa Forhaand blev betroet mig, at deres respektive „Kærester“, som ogsaa tjente paa Gaarden, plejede at komme ind og snakke lidt efter Sengetid. Det vilde jeg ikke indlade mig paa. Jeg himlede op og vilde hjem med det samme, men slog mig dog foreløbig til Ro med at faa Lov til at bære mine Sengeklæder ind hos Overmejersken og ligge paa Gulvet i hendes Værelse. Dette gentog sig tre Nætter, men kunde naturligvis ikke gaa i Længden, og den fjerde Dags Formiddag tøfledede jeg af hjem til Bogense igen.

Dermed var min Forbindelse med „Oregaard“ dog ikke afsluttet. Jeg var jo lovformeligt fæstet, og Fruen vilde ikke udlevere mit Tøj. Forpagteren og den lille Pige, som havde faaet Dukken, bad imidlertid godt for mig, og Resultatet blev da, at jeg fik Tøjet og samtidig løstes fra mine Forpligtelser.

Efter dette Nederlag faldt jeg tilsyneladende til Ro, men ogsaa kun tilsyneladende.

EN LIVLIG PERIODE.

I November 1863, da jeg var 15½ Aar gammel, brød Kri-gen ud — denne ulyksalige Krig, der skulde faa en for Danmark saa sørgelig Afslutning. Desværre maa jeg indrømme, at jeg dengang ikke havde stor Forstand paa, hvor alvorlig Situa-

tionen egentlig var. Fader, som havde deltaget i Treaarskrigen som Matros ombord i „Christian den 8.“, og velsågtens med ham alle de Ældre i Byen, var selvfølgelig dybt grebet af Begivenhederne i Sønderjylland, men vi ganske unge ry-stede hurtigt de første Alvorsfønmelser af os og tog, som en behagelig Afveksling i den daglige Ensformighed, det muntre Liv, der udfoldedes blandt de Tropper, som havde Kvarter i Byen og dør oppebiede deres Afgang til Krigsskuepladsen.

Det var 13. Regiment — Københavnerne — vi var bleven lykosaliggjort med, raske, fornøjelige Mennesker, der tog Livet fra den gemytligge Side. Da det viste sig at trække i Langdrag med Viderebefordringen til Slesvig, fik de gifte Befalingsmænd og Militærmusikerne deres respektive Familier overflyttet fra Hovedstaden til det lille nærsomme Bogense, hvor de indrettede sig fuldstændig, som de var hjemme, og tog de Fordele, der kunde faas ved et saadant ufrivilligt Ophold i en fremmed By. Nogle af Underofficererne oprettede Dansekursus for Byens Ungdom, andre gav Undervisning i Musik, der blev arrangeret Baller, Aftenunderholdninger og Koncerter — den ellers saa stilfærdige By var ikke til at kende igen. Og vi unge nød med et let Sind alle disse uvante Adspredelser uden at skænke Krigen nogen videre Tanke. Hvor liden Forstaaelse vi egentlig sad inde med fremgaar tilfulde af en Episode, der hændte mig, og hvorved jeg indkasserede

MIN SIDSTE ØREFIGEN.

Det var den 6. Februar 1864, Dagen efter Dannevirkes Rømning; jeg var dengang paa et kort Besøg hos min Familie i Odense og benyttede Lejligheden til en Afstikker ud til mine Besteforældre i Munkebo. Jeg havde faaet tilfældig Vognlejlighed derud og glædede mig til at være nogle Dage sammen med Farmoder; hun havde forlængst tilgivet mig min Optraeden i Munkebo Skole og mente, at Teaternykkerne var skrinlagt for bestandig; vi var atter de fineste Venner af Verden. Da jeg traadte ind ad Døren, vilde min onde Skæbne, at jeg blev modtaget af Farfar, en rædsom bister, gammel Hugaf, og for at formilde ham lidt vilde jeg straks kramme ud med de sidste Nyheder, jeg havde hørt i Odense, og begyndte med et let henkastet: „Ja, nu har vi jo rømmet Danne-

virke i Gaar!“ Det viste sig at være en meget uheldig Begyndelse. Den Gamle blev aldeles ude af sig selv.

„Hvad siger du, din forbistrede Tøs?“ brølede han og drev mig i det samme en saa velment Lussing, at jeg tumlede henad Gulvet.

Efter denne Bedrift marcherede han med drabelige Skridt ind i Sovekammeret og huggede Døren drønende i efter sig, medens jeg samlede mig selv op og forlod det bedstefædrene Hjem lige saa hurtigt og uventet, som jeg var kommen.

Hjemturen til Odense var mindre behagelig, idet jeg maatte tilbagelægge de ca. 2 Mil tilfods, vadende gennem alenhøj Sne.

Det var, som sagt, den sidste Lussing, jeg har faaet; den forekom mig dengang at være den mest ufortjente, jeg nogensinde havde været udsat for — men senere, da jeg fik Forstaaelsen af, hvad vi havde mistet, hvad Rømningen af Dannevirke var Forløberen for, kunde jeg godt forstaa det Indtryk, min Maade at melde Ulykkesbudskabet paa maatte have gjort paa Farfar; jeg tilgav ham fuldt og helt den lidte Medfart, og da det store Sorgens Bud den 18. April lød over Landet, at Dybbølstillingen var falden i Prøjsernes Hænder, da — det tror jeg godt, jeg tør sige — havde jeg den virkelige Opfattelse af, hvad der var sket, og deri havde Bedstefaders Lussing sin ikke helt ringe Andel.

PAA BESØG I HOVEDSTADEN.

Naa, jeg kom tilbage til Bogense igen, og Tiden gik sin Gang. Fjenden drog højere op i Jylland, og det mest interessante, vi hørte derovre fra, var de mundtlige Beretninger fra Aarøes kække Strejfkorps, af hvilket to Mand var indkvarteret hos mine Forældre og beboede vort hyggelige Gæsteværelse. Den københavnske Invasion var levet saa fuldstændig sammen med de Indfødte, at det følte som et virkeligt Savn, da den hen paa Eftersommeren blev dirigeret tilbage til Hovedstaden.

Byen fik atter sit vante Udseende. — Lidt trist forekom det jo straks efter Adskillelsen. Vi havde tilbage kun Minderne om de fælles Skovture, Sommerballerne og de enkelte Familier, man var kommen sammen med; et og andet Pige hjerte var

vel ogsaa vandret med over til København, men det var da hovedsagelig kun lyse Minder, vi havde om vore Gæster. I den første Tid efter Adskillelsen gik Korrespondancen livligt mel-

Familiebillede 1864. Min Søstre Caroline og Anna riosum kan anføres, at jeg

Fader og Moder, mine og jeg selv. (Som et Kuriosum kan anføres, at jeg havde syet alle 4 Kjoler.)

lem de to Byer, men efterhånden ebbede den ud, for lidt efter lidt helt at ophøre.

Jeg var travlt beskæftiget med min Syning, men Udlængslen tog snart Tag i mig igen. Jeg modstod dog tappert indtil Sommeren 1865, da der kom fornyede Indbydelser fra flere af vore Militærbekendtskaber til at komme paa Besøg i København, bl. a. fra en Fætter til den senere kgl. Skuespiller *Chr. Zangenberg*, en Sergent *Zangenberg*, som sammen med sin Hustru og sine Smaapiger jævnlig var kommen i Huset hos

mine Forældre. Det kunde jeg ikke modstaa, og hen paa Slutningen af Sommeren kom jeg da for første Gang til Hovedstaden, hvor jeg et halvt Aars Tid „gik paa Omgang“ hos forskellige Familier og Bekendte.

Under dette Ophold var jeg for første Gang i et rigtigt Teater, og min Lyst til at blive Skuespillerinde blev herigen- nem yderligere befæstet.

Jeg saa bl. a. paa Folketeatret „Gøngehøvdingen“, denne udmærkede Folkekomedie af M. V. Bruun, hvori jeg senere selv skulde faa to af mine kæreste Roller som Palle og Dronning Sofie Amalie. Det eneste, jeg kan huske af Rollebesætningen paa Folketeatret, er, at *Knoblauch* spillede Tateren Ib.

En virkelig Sorg for mig var det, at Fru *Johanne Luise Heiberg* Aaret forud havde forladt Det kgl. Teater. Jeg havde i min Barndom — gennem en Købmand *Agerup* i Bogense — hørt saameget om denne gudbenaadede Kunstnerinde, at det stod for mig som et af mine højeste Ønsker at se hende paa Scenen — det blev desværre aldrig opfyldt.

MIT HAAB FAAR NY NÆRING.

Ved Fastelavnstid 1866 kom jeg for anden Gang tilbage til Reden efter at have været ude at prøve Vingerne paa egen Haand, og saa glad var jeg ved atter at være hjemme, at Fader og Moder var ganske overbeviste om, at nu var Rejse- nykkerne borte for bestandig. Det var de imidlertid saa langt fra, at jeg tværtimod Dag og Nat, saa at sige, ikke tænkte paa andet, end hvorledes jeg skulde faa mit eneste store Haab, at blive Skuespillerinde, opfyldt. Dette Haab fik iøvrigt for- nyet Næring ved en Episode, der indtraf den paafølgende Som- mer, kort efter at jeg var fyldt 18 Aar.

Der skulde afholdes en stor Sangerfest i Odense, og som Solist skulde Operasanger ved Det kgl. Teater *H. E. Christophersen* medvirke. Fader skulde sammen med „Bogense Sang- forening“ derud, og jeg var naturligvis svært forhippet paa at komme med. Det mente Fader imidlertid, at der aldeles ikke kunde være Tale om. Festen skulde vare i flere Dage, og skulde jeg med, vilde min 15-aarige Søster selvfølgelig ogsaa med, det vilde blive en altfor kostbar Historie. Der var ikke

noget at stille op, og med Sorg i Sind saa jeg de glade Sangere i et langt Vogntog drage afsted til Odense; der var dengang ingen anden Forbindelse end Landevejen.

Her kom imidlertid, som saa ofte baade før og senere, min kære Moder mig tilhjælp. Aldrig saa saare var Fader vel ude af Byen, før min Søster blev sendt i Besøg paa Landet, ud til nogle Bønderfolk af vort Bekendtskab et Par Mil fra Bogense, og i Huj og Hast blev jeg stadset op, fik pakket en lille Haandkoffert med Nattøj og andre Pakkenelliker, og kom afsted med Diligencen, den saakaldte „Kongelige Post“, med Ordre til straks at opsøge Fader, der skulde bo paa „Brochmanns Hotel.“

Det kan nok være, jeg var baade stolt og glad. Det var første Gang, jeg kørte med Posten, og det var svært fint i de Tider. Jeg havde jo ofte været i Odense, men altid kørende med Fragtmanden paa et stort Læs Varer, han tog os med den fire Mil lange Tur for 3 Mark. — Dette var jo langt mere standsmæssigt, men ganske vist ogsaa meget dyrere; men hvad, det var jo Moder, der betalte.

Naa, jeg kom ud til Odense og blev vel modtaget af Fader, der var henrykt for at have sin store Pige hos sig. Det var tre uforglemmelige Dage med Koncerter i Fruens Bøge og St. Knuds Kirke, hvor Operasanger *Christophersens* Foredrag af Salmen: „Dagen gaar med raske Fjed“ gjorde et dybt Indtryk paa mig. Sangerfesten sluttede med Bal i Fruens Bøge — jeg dansede hele den udslagne Nat og saa Livet og Fremtiden i straalende couleur de rose.

Dagen derpaa gik det atter hjemad til den lille By, men denne Gang i Følge med hele Sangerskaren, og med mit store Haab skruet ikke saa lidt tilvejs. Jeg var nemlig kommen til det Resultat, at naar *Christophersen*, som var en fattig Dreng fra Odense, og havde været Bydreng hos en Hattemager der i Byen, kunde blive Skuespiller og Operasanger ved Det kgl. Teater, saa var det da sikkert heller ikke saa umuligt, at jeg kunde blive Skuespillerinde. Og ud fra dette Ræsonnement byggede jeg i den kommende Tid de skønneste Luftkasteller, samtidig med at jeg drev Skrædersyning i stor Stil. Jeg talte ikke mere til nogen, hverken hjemme eller ude, om mine højtflyvende Planer; men medens Fader og Moder troede den hellige Grav vel forvaret, havde jeg givet mig selv det bestemte

Løfte uden Nølen at gribe til, saasart en Lejlighed til Realisering af mine Planer viste sig.

Aa, for alle de Tanker, der kom og gik i denne attenaars Hjerne — ja, dersom man overhovedet kan tænke klart i den Alder, tør jeg nok paastaa, at mine Fremtidsplaner var gennemtænkt indtil de mindste Detailler.

Og naar jeg nu ser tilbage derpaa, hvor vidt forskellig blev saa ikke Virkeligheden fra det, jeg havde tænkt mig. I Hovedtrækkene smukkere og bedre end jeg nogensinde havde drømt det; men samtidig med saa væsentlige Skyggesider, at jeg maaske, dersom jeg havde kendt dem forud, havde betænkt mig, før jeg trængte ind i det forjættede Land. — Aa, nej, Begejstringen var vist saa stor, at intet havde kunnet køle den. Og Gudskelov, det gik, som det gjorde.

DET LYSNER, MEN MØRKNES ATTER.

Direkte i Forbindelse med Skuespillerne og Teatret kom jeg egentlig først, umiddelbart før jeg for bestandig blev knyttet til Scenen. Det var i Begyndelsen af September 1866.

Direktør *Molaus'* Selskab laa i Byen, og en Del af Skuespillerne, deriblandt *Camillo Spiers*, som senere blev min Ægtefælle, boede hos en Enkefru *Haugsted*, der havde en mindre Restauration overfor den gamle Bryggergaard, hvis Have Fader havde lejet. Den Haugstedske Familie hørte til vor Omgangskreds, og jeg kunde derfor, uden at det vakte Anstød, smutte ind til dem, hver Gang jeg havde Ærinde i Haven, og i fuldeste Maal faa min Lyst til at se Scenens Børn paa nærmere Hold tilfredsstillet.

Naturligvis kom min Interesse for Teatret paa Tale, og min Lyst til Scenen fik saa stærk Næring, at jeg følte, Tiden var kommen til at foretage det afgørende Skridt.

Jeg blev i al Hemmelighed præsenteret for Direktøren og hans Kone og fik Løfte om en Debut i Middelfart, hvor de skulde spille, naar de var færdige i Bogense.

Spiers, som havde gennemgaaet Det kgl. Teaters Balletskole og tillige spillede udmærket Klaver og Violin, vilde hjælpe mig med Hensyn til Sang og Plastik, og for saa vidt saa alt jo saare straalende ud.

Men hvorledes jeg skulde opnaa mine Forældres Tilladelse,

anede jeg ikke. Jeg vidste kun, at nu *vilde* jeg ud, kunde det ikke ske med det gode, maatte det ske med det onde, men naturligvis helst med det gode.

Det var min Hensigt at tale med mine Forældre, straks efter at jeg havde været oppe hos Direktøren, men Modet svigtede, og jeg udsatte den afgørende Samtale Dag efter Dag.

Selskabet sluttede i Bogense og rejste til Middelfart. Rejsen foretoges pr. Vogn, og da Personalet kørte forbi vort Hjem i Forstaden, hilste de op til mig, som stod ved et af Vinduerne. Denne

Hilsen blev meget unaadigt optaget af Fader, som tilfældig havde set den, han tog saa frygtelig paa Vej, at man skulde tro, der var sat en Skamplet paa Huset. Han vilde haabe, sagde han, at det kun var en Uforskammethed fra disse Gøgleres Side, thi han kunde da umuligt tro, at jeg kendte disse Mennesker.

Oprørt som jeg blev over dette Snæversyn, svarede jeg ret fyndigt, at jeg baade kendte dem og vilde være sammen med dem for Fremtiden.

Denne Tilstaaelse affødte imidlertid en saa dundrende Tordentale, at jeg foretrak at forsvinde og lade Fader beholde det sidste Ord.

Efter denne Udladning kom der nogle triste Dage; der var stadig Torden i Luften, men de Ord, der kunde hidføre en Katastrofe, blev omhyggelig undgaaet fra alle Sider.

Endelig indtraf det uafvendelige. En Middag, da vi alle var samlede, kom Postbudet med et Brev til mig. Det var fra Middelfart, fra *Camillo Spiers*, og indeholdt kun en meget forsigtig Forespørgsel om, hvornaar Selskabet kunde vente mig. De skulde til at indstudere nogle Smaastykker og vilde træffe Valget under Hensyn til den lovede Debut.

Jeg blev blussende rød og forsøgte at gemme Brevet, men Fader kom mig i Forkøbet, snappede det fra mig, og nu brød

Camillo Spiers.

der et Uvejr løs, som i intensiv Styrke langt overgik det forrige. Det var vist ikke langt fra, at jeg skulde have været „forbandet“ efter almindelig Romanrecept, men det slap jeg da heldigvis for — jeg fik saamænd ogsaa nok det foruden.

For anden Gang var jeg slaaet af Marken, og jeg saa nu ingen anden Udvej end at forsøge en Tavshedskur, som bestod i, at jeg hele den udslagne Dag ikke mælede et Ord. Denne Kur havde ved tidligere Lejligheder indbragt mig stolte Resultater, og efter fire Dages Forløb viste den sig ogsaa at være probat i dette Tilfælde.

MODER SPREDER DE TUNGE SKYER.

Det var en Aften, Fader var til Prøve i Sangforeningen, og begge mine Søstre var gaaet i Seng. Moder og jeg sad alene inde i Dagligstuen og syede.

Jeg kæmpede en haard Kamp med mig selv for ikke at tale. Det var jo egentlig Synd for Moder, hun var kommen til at se saa bekymret ud — men jeg *maatte* jo føre min Krig igennem. Pludselig lagde Moder Sytøjet fra sig og saa over paa mig med et Blik saa varmt og kærligt, at det Hele brast for mig.

I samme Nu var jeg ovre hos hende, og med Hovedet i hendes Skød jamrede jeg under Graad og Hulken hele min Kvide ud, jeg bad og tryglede hende om at tale med Fader, det var jo hele mit Livs Lykke om at gøre.

Moder sad og strøg mig ganske sagte over Haaret, og uden at se op paa hende følte jeg, at hun tog hele Byrden fra mig over paa sig selv; det var fra nu af hende, der kæmpede for sit Barn, og *det* vidste jeg, at i den Kamp vilde *hun* sejre.

„Græd nu ikke mere, min lille Pige,“ sagde hun. „Gaa du nu i Seng, saa skal jeg tale med Far i Morgen. Du forstaar jo nok, at vi nødigst af alt vilde staa din Lykke i Vejen. Gud vil nok holde sin Haand over dig og bevare dit Hjerte rent og godt!“

Næste Morgen, da Fader var gaaet over i Haven, som laa temmelig langt fra Forstaden, hvor vi boede, talte Moder og jeg igen om den store Afgørelse, og Aftalen blev da, at Moder skulde gaa over til Fader og tale med ham. Fra Platformen paa en udvendig Trappe kunde jeg se Moder, naar hun kom

ud fra Haven — var det da lykkedes hende at overtale Fader, skulde hun vifte med et hvidt Tørklæde, for at jeg ikke skulde pines i Uvished længere end højst nødvendigt.

Den halve Time, jeg ventede, fra Moder gik, indtil hun atter kom tilsyne paa Stien bag Haverne, er for mig den længste, jeg nogensinde har oplevet — men endelig kom hun da, svingende med Tørklædet over Hovedet.

Jeg fløj hende imøde saa hurtigt, mine Ben kunde bære mig, og Herregud, hvor var hun glad, det kære, gode Menne-ske; vi græd af Glæde begge to, og trykket tæt ind til hinanden gik vi tilbage til Fader for at takke ham.

Han var nu ikke fuldt saa henrykt som vi andre, han havde adskillige Betænkeligheder, men vilde alligevel ikke modsætte sig, at jeg fik min Vilje — forresten tror jeg, han nærede et stille Haab om, at det kun var en Grille hos mig, og at jeg snart, navnlig hvis jeg kom til at døje noget ondt, vilde vende tilbage til de hjemlige Kødgryder. Faders Indvendinger gik mig ikke nær til Hjertet, det maa jeg tilstaa; han havde givet sit Samtykke, det var for mig Hovedsagen, og Moder var fuldtud paa mit Parti, hvad kunde jeg da ønske mere. Det var jo en Løsning, som jeg ikke i min vildeste Fantasi havde turdet tænke mig.

DEN SIDSTE HINDRING RYDDES AF VEJEN.

Forberedelserne til Afrejsen var hurtig trufne. Jeg havde, med mit bestemte Maal for Øje, i lange Tider samlet til „Udstyr“, og da jeg tilmed, for lettere at opnaa Tilladelse til at rejse, havde fortalt Fader og Moder, at Selskabet leverede alt, hvad der hed Kostumer og Dragter til Scenebrug, var jeg allerede næste Dag klar til at forlade den fædrene Arne.

Jeg havde dog endnu en besk Pille at sluge, idet Fader, der var noget gammeldags, stillede den bestemte Fordring, at jeg skulde have min Søster *Lines* Tilladelse. Skønt jeg selvfølgelig godt indsaa den himmelraabende Meningsløshed i dette Forlangende, indvilligede jeg uden at kny, jeg var saa forhippet paa at komme af Sted, at jeg uden Indsigelse vilde være gaaet ind paa alt, ligegyldigt hvad det var.

Min Søster, der var en Del forskruet af Romanlæsning og, ganske naturligt, brystede sig ikke saa lidt over tilsyne-

ladende at have Haand- og Halsret over mig og min Fremtid, anstillede sig meget overlegen og erklærede, at hun ikke ønskede at have en Gøglerske i Familien. Hun fik, mærkeligt nok, ikke den Lussing, hun havde fortjent; vi kom tilrette om Tingene uden Blodsudgydelse, men vistnok ikke uden Trusler om Voldshandling fra min Side.

Den Femtenaarige gav altsaa allernaadigst sin „Tilladelse“, og dermed var den sidste Hindring ryddet af Vejen.

Ved Afrejsen fra Hjemmet var jeg meget frejdig. Det meste, jeg fik med mig, var Advarsler og Formaninger, som i Øjeblikket gik ind ad det ene Øre og ud ad det andet, men efterhaanden som Postvognen, hvor jeg var eneste Passager, luntede ad Aarup til, blev jeg mere og mere heklemt om Hjertet, og da jeg kom op i Toget og rullede ud i den vide Verden, var jeg ikke mange sure Sild værd. Den sidste Rest af Mod svandt bort, da jeg naaede mit Bestemmelsessted og stod muttersene paa Perronen.

Havde jeg i det Øjeblik kunnet vende om, tror jeg, jeg havde gjort det.

Heldigvis blev jeg revet ud af disse triste Tanker af *Camillo Spiers*, der kom for at tage imod mig, men var blevet forsinket paa Grund af Prøve. Det frejdige Mod blussede atter op, og skønt mit første Logis — i et Udhus hos en Jorde-moder — var saa trist og uhyggeligt som vel muligt, kom Anfægtelserne ikke tilbage.

Jeg stod nu paa Tærsklen til Lykkelandet og syntes, hele Verden laa mig aaben. Nu skulde jeg debutere og saa fremad.

VED DIREKTØR MOLAU'S SELSKAB.

Det gik imidlertid ikke saa let, som jeg havde tænkt. Alle-rede samme Aften fik jeg et lille Indblik i Rejselivets Skyggesider.

Personalet spillede — som de fleste af Datidens Provins-selskaber — „paa Deling“, d. v. s. at Overskudet deltes i forskellige Parter, som Regel tre, paa 8, 6 og 4 Point. Direktøren og Hovedkræfterne havde første Part, de jævnt rutine-rede anden Part, og Begynderne tredie. Yderligere havde Di-rektøren to første Parter for Bevilling, Repertoire og Garde-robe. Antallet af Points rettede sig jo efter Personalets Stør-

relse, men var Overskudet i en By f. Eks. saaledes, at det gav 2 Rdl. pr. Point, fik Direktøren altsaa 48 Rdl., Hovedkræfterne 16, 2den Part 12 og Begynderne 8 Rdl.

Nu havde Besøget i Middelfart været sløjt, Kassen var tom, og der var ikke andet at gøre end se hurtigst muligt at komme af Sted til Faaborg, som ventedes at ville blive et rent Eldorado.

Direktør *Molau* kunde imidlertid ikke skaffe Penge til at klare Logis'erne, og *Spiers*, bistaaet af en Hr. *Torst*, holdt med Bestemthed paa ikke at ville forlade Byen, før alt var betalt.

Der førtes lange, stormende Forhandlinger, men *Spiers* blev ved sit, han vidste, at han ikke kunde undværes, og Resultatet blev da, at Direktøren og det øvrige Personale rejste til Faaborg, medens *Spiers*, *Torst* og jeg blev tilbage i Middelfart.

To Dage efter sendte Direktøren de nødvendige Kontanter, hvorpaa vi begav os til Hovedkvarteret i Faaborg og ankom, lidt før Forestillingen skulde begynde. Der skulde bl. a. spilles „I en Fart“, og den Dame, der spillede Camilla Helt — en Frk. *Jensen* — og som skulde optræde i Ridedragt, blev saa henrykt ved at se den sorte, langskødede Fløjls-Figurtrøje, jeg havde paa, at jeg paa Stedet maatte overlade hende den at spille med — hvad hun vilde have gjort uden denne „Ridedragt“, begriber jeg ikke; men jeg véd, at jeg — som var meget nænsom med mit Tøj — i mit stille Sind ønskede, at vi var kommen blot en halv Time senere til Byen.

Næste Dag blev det fastslaaet, at jeg skulde have min Debut den 17de Oktober som Agnete i „Dalby Præstegaard“, min anden Rolle skulde være Laura i Bjørnstjerne Bjørnsons „De Nygifte“ og Nummer tre: Lady Georgine i „Et Vaisenhusbarn“.

Frk. *Jensen* (1866)
med den omtalte Fløjlsfigurtrøje.

Det var jo straalende Udsigter, men desværre var der et lille „aber dabej“, jeg skulde nemlig bruge to klare Kjoler og et blaat Silkeforklæde.

Her var gode Raad dyre. Penge havde jeg ingen af, og jeg kviede mig svært ved at skrive hjem efter Assistance, men der var desværre ingen anden Udvej, og jeg fik da ogsaa Tøjet uden videre Ubehageligheder, kun med en fornyet Paamin-delse om uførtøvet at komme hjem, saafremt Kritiken efter min Debut ikke blev god.

FORBEREDELSE TIL DEBUTEN.

Det Maal, der i mange Aar havde været Genstand for at min Higen og Tragten, var nu rykket mig saa nær, at jeg kunde tælle Dagene til dets Realisation. Og nu, da jeg stod i Templets Forgaard, der hvor jeg alt de tusinde Gange havde befundet mig i Drømme, nu greb Angsten mig — Angsten for den store Afgørelse, om jeg skulde faa Lov til at gaa videre ind i det Allerehelligste eller stødes tilbage i Mørket.

Jeg følte mig saa usigelig ringe, betragtede med Ærefrygt de gamle, støvede Dekorationer og de mærkelige Flitterdragter, som var saa straalende i Rampelysets magiske Skær, men i det kolde Dagslys saa saa underlig uvirkelige ud. Vilde det lykkes mig at vinde Berettigelse til at være hjemme i disse Omgivelser.

Men samtidig lovede jeg mig selv at være flittig og sætte al min Stræben ind paa at blive saa dygtig og naa saa langt frem, som mine Evner vilde tillade det.

Saa tog jeg fat paa det store Arbejde at omdanne den lille Bogensepige til Tjenerinde i Kunstens Tempel. Dette kunde jeg selvsagt ikke gøre alene, jeg maatte have Hjælp, og den fik jeg i rigeligt Maal, først og fremmest af *Camillo Spiers*.

Han var selv en flink Skuespiller, som efter at have gennemgaaet Det kgl. Teaters Balletskole havde spillet Komædie en halv Snes Aar, desuden var han, som tidligere nævnt, meget musikalsk og spillede udmærket Piano og Violin. Han var utrættelig i at herse med mig for at lære mig at gaa og staa, afrunde mine Bevægelser og i det Hele taget indvi mig i Plastikens Mysterier. Han gennemgik Rollerne med mig,

og hjalp mig med Indstuderingen af mine Sange, og det lykkedes ham virkelig i forholdsvis kort Tid at faa gjort mig nogenlunde præsentabel.

Men det var en haard Skole, jeg gennemgik. Evner og Vilje skortede det ikke paa fra min Side, men det var jo ikke altid, Elevens Opfattelse var saa hurtig, som Læreren fordrede det, og nogen særlig taalmodig Lærer var han ikke. Han var selv Elev af *Bournonville* og lige saa ilter som denne.

Undervisningen kunde derfor sommetider være drøj nok for mig, men jeg holdt tappert ud, og det Grundlag, jeg dengang — i 18 Aars Alderen — tit med Sorg i Sind og Graad paa Kind, fik bibragt, har jeg senere været inderlig taknemmelig for.

Hos Direktør *Molau* og hans Hustru fandt jeg ogsaa god Støtte, og jeg lærte meget af dem begge.

Fru *Molau* havde tidligere været gift med en privat Mand ved Navn Hoff, og under dette Navn havde hun været engageret ved Folketeatret i København Sæsonen 1859—60. Hun var ikke ung, heller ikke særlig smuk, endda temmelig massiv af Figur, men hun spillede dejlig Komædie, syntes jeg, og var navnlig dygtig til Versfremsigelser.

De øvrige Medlemmer af Personalet var Fru *Hansen*, en ældre Dame, som var Moder til Fru *Molau*, samt *Adolpha Molau*, en sød ung Pige, Datter af Fru *Molau* i første Ægteskab; her var altsaa tre Generationer repræsenteret, samt to unge Damer *Frk. Nielsen* og *Frk. Jensen*, der, ligesom jeg, var Begyndere i Faget. Af Herrer var der, foruden *Molau* og *Spiers*, kun fire Begyndere, *Frederik Christensen*, som havde debuteret under Selskabets Ophold i Bogense, *Müller*, *Hansen* og *Torst*.

Personalet bestod altsaa praktisk talt kun af tre Skuespillere og 9 Begyndere, den gamle Fru *Hansen* var nemlig ogsaa kun Novicé i Kunsten. Af hele denne haabefulde Skare Ungdom forblev kun *Frederik Christensen* og jeg i Thalias Tjeneste, alle de andre søgte meget hurtig tilbage til de borgerlige Erhverv som Syersker, Haandværkere og Handelsmænd.

Men var det end ikke noget Eliteselskab, gik flere af Stykkerne fuldt saa godt, som jeg senere har haft Lejlighed til at se dem spillet af saakaldte Koryfæer. N. T. Bruuns Oversæt-

telse af det dejlige Syngestykke „Fruentimmerhaderen“ var, med Fru *Molau* som Baronessen, *Spiers* som Obersten og *Molau* som Gartneren, ligefrem en Mønsterforestilling, værdig en større Scene.

ENDELIG —

Endelig kom da den med stadig voksende Ængstelse imødesete Debut.

Aftenen forud var jeg paa Scenen i en stum Rolle, en Tjenestepige, der serverede The; det skulde stive mig af til den kommende Aften. Hvorledes Serveringen af Theen spændte af, ved jeg ikke, men jeg mindes tydeligt, at jeg rystede som et Espeløv, og at Kopperne dansede og klirrede paa Bakken, saa der ikke var til at høre Ørenlyd.

Selve Debutaftenen var jeg paaklædt, to Timer før Forestillingen skulde begynde, og var ude af mig selv af Angst. Kunde jeg være løbet fra det Hele, havde jeg saavist gjort det.

Publikum begyndte at komme, der blev godt Hus. Jeg kiggede ud gennem Tæppet, og havde jeg ikke været nervøs før, blev jeg det, da jeg saa alle disse fremmede Mennesker nede paa Tilskuerpladsen.

Da Tæppet var gaaet, og jeg skulde ind, var jeg en Besvimmelse nær. Jeg stod udenfor Døren i Baggrunden, men det var mig umuligt at gaa ind. Da reddede Fru *Molau* og *Spiers* Situationen ved, hver paa sin Side, at smække Døren op, samtidig fik jeg et Puf i Ryggen af en af dem, maaske af dem begge, og dér stod jeg saa midt paa Scenen Ansigt til Ansigt med det mangelhovedede Uhyre dernede paa Tilskuerpladsen.

Jeg begyndte paa min Replik, og mærkeligt nok kom der Ro over mig, saasnart jeg hørte min egen Stemme.

Jeg vandt Mod, det gik jo helt godt. Dog var der forbeholdt mig endnu en Anfægtelse, som nær kunde have spoleret det hele.

Stykket handler om en ung Præstedatter, Agnete, som elsker og genelskes af en ung Adelsmand, Grev Rosen. Selv mener hun at være for ringe og uvidende til at være hans Hustru og som saadan træde ind i de store Forhold og fornemme Kredse, han tilhører. Hun siger derfor til ham: —

Theatret i Faaborg.

Onsdagen den 17. Oktober 1866, Kl. 7, opføres

(for første Gang):

Dalby Præstegaard,

originalt Lykspil i 1 Act af Albert Hanfen.

Personerne:

Swane, Præst i Dalby	Hr. Christensen.
Agnete, hans Datter	Hr. Sørensen. (Debutant)
Wald, Beskæftiget	Hr. Müller.
Helene, hans Kone	Hr. Molau.
Victor, deres Søn	Hr. Hanfen.
Fragelund, Feldcontrollør	Molau.
Désar Molau, Grøve	Hr. Spiers.

(Handlingen foregaaer i Præstegaarden.)

Dejester:

Trentimmerhaderen,

Syngespil i 1 Act af Bouilly, overført af N. T. Bruun.)

Personerne:

Saint Ernes, Oberst ved Cavalleriet	Hr. Spiers.
Baronesse Ronsberg	Hr. Molau.
Marcel, Gartner	Molau.

(Handlingen foregaaer nær ved Paris i Montmorencys Dal.)

Til Slutning:

Et Uhyre,

Farce med Sang i een Act af Erik Vogh.

Personerne:

Philip	Hr. Spiers.
Hr. Philip	Hr. Molau.
Abel	Molau.
Anna	Hr. Jenien.

(Handlingen foregaaer i Kjøbenhavn.)

C. Molau.

Teaterplakaten fra Debut'en.

„Skulde jeg en enkelt Gang støde an mod Etikettens Former, saa ret mig, lær mig, men stød mig ikke bort, jeg vil saa gerne, naar blot jeg kan!“

Spiers spillede Grev Rosen, og da jeg kom til denne Replik, kunde jeg næppe faa den sagt, saa bevæget var jeg. — Det var jo den daglige Virkelighed, der gik igen. Følte jeg mig ikke selv for ringe og uvidende til at kunne fylde en Plads paa Scenen, og var det ikke ham, der maatte rette og vejlede mig hver eneste Dag.

Naa, jeg kom over det, og heldigvis var baade Publikum og Anmelderne meget elskværdige mod mig. Jeg kunde dristigt sende Aviserne hjem til Bogense, fra den Side var der altsaa ingen Hindringer at frygte foreløbig.

TÆPPEP VAR GAAET — LIVETS SKUESPIL VAR BEGYNDT.

De to andre Debutroller, Lady Georgine i „Vaisenhusbarnet“ og Laura i „De Nygifte“ slap jeg ogsaa helt pænt fra, men da jeg to eller tre Gange havde spillet Laura, fandt Fru *Molau* paa, at den vilde hun hellere selv spille, hvorefter vi byttede Roller, saaledes at jeg med mine 18 Aar spillede den ældre resigterende Mathilde, og den meget modne Direktrice søgte at illudere som den purunge Laura.

Det lykkedes hende ikke rigtig, dertil var hun for massivt bygget, og en Aften da hun skulde falde sin Axel om Halsen, skete det med en saadan Voldsomhed, at Axels Fremstillers, Direktør *Molau*, som, i Forhold til sin bedre Halvdel, kun var lille og spinkel, segnede under Vægten og faldt, dragende Skøn-Laura med sig i Faldet.

ANSTRENGENDE REJSELIV.

Da vi var færdige i Faaborg, drog vi til Ærøskøbing, hvortil vi ankom efter en frygtelig Sejltur i aaben Baad, pjaskvaade til Skindet. Det var et grusomt Vejr. Inde paa Havnen stod Ærøboerne og frygtede, at vi skulde gaa nedem og hjem, medens vi laa udenfor og huggede for at komme gennem Indløbet. Jeg var dødsensangst og aldeles sikker paa, at min sidste Time var slaaet — men, antagelig i Kraft af, at Ukrudt ikke forgaar saa let, slap jeg da omsider velbeholden i Land sammen med de andre, og efter at jeg havde

faaet tørt Tøj paa fra inderst til yderst og noget varmt at drikke, var Farer og Trængsler hurtig glemt.

Senere har jeg taget adskillige Dravater værre end denne, men da var jeg bedre trænet.

I Ærøskøbing boede *Spiers, Fr. Christensen* og jeg hos en Snedkerfamilie, som ikke var særlig velforsynet med Sengetøj. *Spiers* og *Christensen* boede paa et Loftsværelse, og til mig blev der om Natten redt paa Gulvet i det Værelse i Stueetagen, hvor vi spiste og opholdt os om Dagen. For at bøde paa de mangelfulde Sengklæder overlod *Spiers* og *Christensen* mig hver Aften deres Overfrakker til Overdyne, skønt de sikkert selv havde haft god Brug for dem i samme Øjemed oppe i deres eget Hummer.

Fra Ærø gik Rejsen til Rudkøbing, heldigvis i Magsvejr og derfra videre over Haderslev til Ribe.

Denne sidste Del af Turen foregik pr. lukket Omnibus, og Fru *Molau*, der var en meget praktisk Dame, havde ved denne Lejlighed paataget sig hele Personalets materielle Forsorg, købt en Masse Brød, Smør og Paalæg, og medens vi skrumlede den udslagne Dag ad Landevejen mod den gamle Stiftsby, smurte hun og uddelte med rund Haand sine kæmpemæssige „Mellemader“.

I Ribe løb „Fandens Overmand“ af Stablen med *Spiers* som Asmodæus, *Molau* som Joseph, Fru *Molau* som Marie og *Frederik Christensen* og jeg som Damian og Batli. Den Overskou'ske Folkekomedie med sine smukke Sange og Kor gjorde megen Lykke og gav os en Del haardt tiltrængte gode Huse.

I vor næste By, Varde, laa vi Julen over. Dér indstuderede vi „Gøngehøvdingen“, som havde Premiére 28de December. Dette udmærkede Folkeskuespil, dramatiseret af M. V. Brun efter Carit Etlars historiske Roman, gjorde dengang, ligesom senere, hvor og naar det end er taget op, stormende Lykke. „Gøngehøvdingen“ har for mange rejsende Selskaber været den Redningsplanke, der frelste fra Skibbrud.

EN MODERNE JULIE PARSBERG.

Her spillede jeg Julie Parsberg i Krinoline og med Slangekrøller à la Prinsesse Alexandra. Denne Frisure var ligesom

Krinolinen Øjeblikkets Mode og passede selvfølgelig ikke til Frederik III.s Tidsalder, men jeg, der dengang lige var dumpet ind i Teaterverdenen, maa regnes ansvarsfri for denne Brøler.

Mine Krøller var tilmed af en saare mærkelig Oprindelse. Vi spillede, som tidligere nævnt, „påa Deling“, og mine Indtægter som Begynderinde var naturligvis ret minimale. Det kneb for mig at skaffe Penge til Krøllerne, men Spiers, der, som alle rutinerede Teatermennesker, aldrig var raadvild, hjalp mig ud af Forlegenheden ved at lave mig det nydeligste Sæt Slangekrøller svarende til mit eget Haar og fremstillet af — optrevlet Tovværk.

De tog sig brillant ud, men lugtede ret kraftigt af Tjære. Naar dertil kommer, at mine Handsker var nyvaskede i Benzin, vil man kunne forstaa *Molau* Ytring, naar han, idet han som Svend Gønge krystede mig i sin Favn, hviskede til mig: — „Du er meget sød, min Pige; men du dufter s'gutte godt!“

Ogsaa i dette Stykke viste Fru *Molau*, at hun, trods sin ubestridelige Intelligens, ikke kendte sin egen Begrænsning, idet hun selv spillede Drengen Palle og dublerede den med Dronningen. Selve Dubletten kan godt forsvares, men den, som laver den, maa naturligvis ikke være et saa velvoksnet Kvindemenneske, som hun var. Jeg har selv i flere Aar udført den samme Dublet, men gav selvfølgelig Palle fra mig i Tide og nøjedes derefter med Dronningen, som jo ogsaa har en smuk Position i Stykket.

Foruden de allerede nævnte spillede Fru *Hansen* Fru Ingeborg, *Camillo Spiers* Tateren Ib, *Frederik Christensen* Ridder Kørbitz og *Hansen* Borgmester Nansen.

„VINTERGLÆDER“.

Den 3die Januar 1867 forlod vi, efter ca. 3 Ugers Ophold, Varde og drog — atter pr. Omnibus — til Ringkøbing. Da vi var kommen omtrent Halvvejen, blev vi imidlertid overfaldet af en frygtelig Snestorm. Himmel og Jord stod i ét: det var komplet umuligt at vinde frem over Heden, der var ikke andet at gøre end at søge ind til Tarm Kro og blive dér, til Vejret bedagede sig.

*Maria Spiers som Julie Parsberg
i „Gøngehøvdingen“.*

*Camillo Spiers som Ib
i „Gøngehøvdingen“.*

*Frederik Christensen som Ridder
Kørbitz i „Gøngehøvdingen“.*

*Fru Molau som Dronning Sofie
Amalie i „Gøngehøvdingen“.*

Resultatet var, at vi maatte overnatte i Kroen, og da Fru *Molau* straks havde lagt Beslag paa det eneste disponible Gæsteværelse for sig selv og sin Datter, blev der til os andre

redt en mægtig Søsterseng paa Skænkestuens Gulv. Halm og Hestedækkener var der nok af, og vi laa selvfølgelig allesammen fuldt paaklædte, men vi var dygtig trætte, saa det varede ikke længe, før hele Selskabet sov de Retfærdiges Søvn. De fleste af os var jo unge, Sindet var let, og Humør var der ingen Mangel paa. Jeg mindes saaledes fra dette ufrivillige Ophold i Tarm Kro, at Frk. *Jensen*, tiltrods for, at hun var i „Bruneller“ og hvide Bomuldsstrømper, optog en regulær Sneboldkamp ude paa Landevejen med flere af Skuespillerne, og der blev ikke lagt Fingre imellem fra nogen af Siderne.

Næste Morgen havde Vejret bedret sig saa meget, at vi kunde fortsætte vor afbrudte Rejse, og henad Middag naaede vi i god Behold Ringkøbing, hvor vi samme Aften spillede vor sædvanlige Indledningsforestilling: „Dalby Præstegaard“, „Fruentimmerhaderen“ og „Et Uhyre“.

Et Par Aftener senere, den 8de Januar, opførte vi „Gønhøvdingen“ for fuldt Hus og mægtig Begejstring — det var navnlig Kampscenerne, der fik Huset til at dirre af Bifald. Vor egen ulykkelige Krig var jo endnu i friskt Minde, det er da let at forstaa, at Publikum jublede, naar de saa Svend Gønge og hans tapre Gutter gøre det af med Kaptajn Seyfel og de tyske Lejetropper.

„BENAUET“.

Dagen efter fik jeg imidlertid andet at tænke paa. Anmelderne havde hidtil taget meget elskværdigt paa mig; nogle havde gjort opmærksom paa visse Begyndermangler, som de dog mente hurtigt vilde fortage sig, de fleste havde fremhævet mit gode Teaterydre og kønne Organ og spaaet mig en smuk Fremtid; men nu skrev Ringkøbing Amts Avis' Redaktør, *Jørgen Jørgensen*, som ellers var saa skaansom og forstaaende, at — „Frk. Sørensen syntes en Del benauet —“

Jeg blev aldeles forfærdet. At dette Udtryk netop var et Udslag af Redaktør Jørgensens Skaansomhed, forstod jeg ikke — forøvrigt vidste jeg simpelthen ikke, hvad Ordet betød, men det var jo efter al Sandsynlighed noget ganske skrækkeligt.

Jeg saa i Øjeblikket ingen anden Udvej end at rejse tilbage

til Bogense og Sytøjet. Spiers og de andre lo først ad mig og søgte derefter at snakke mig til Fornuft — man kunde vel egentlig sige, at alle Begyndere var mere eller mindre benauede.

Men jeg lod mig ikke stille tilfreds, og resolut, som jeg alle Dage har været, gik jeg op til Redaktøren for at høre, hvad han egentlig havde ment, — man sætter jo da ikke saa frygteligt et Ord i Avisen, uden at have en alvorlig Mening med det.

Jeg tror nok med et mildt Udtryk at kunne sige, at Redaktøren blev benauet, da han hørte mit Ærinde, og naturligvis gav han mig samme Forklaring, som Kammeraterne allerede havde givet mig, men helt tilfreds blev jeg dog først, da han erklærede, at det netop var godt for mig, at jeg endnu, trods min næsten tre Maaneders Løbebane, kunde karakteriseres som „benauet“, det viste, at jeg havde Respekt for Scenen; der var desværre altfor mange, der gik til en Skuespillers Gerning fuldt færdige udi egen Indbildning og uden Spor af „Benauelse“, men de var, som Regel, ikke ret meget værd. Med den Forklaring lod jeg mig stille tilfreds, men hverken Redaktør *Jørgensen* eller jeg glemte denne lille Episode, som ofte, senere hen i Aarene, kom paa Tale mellem os.

Fra Ringkøbing rejste vi til Lemvig, hvor en af Selskabets yngre Kræfter, Hr. *Hansen*, forlod os uden Varsel, hvorfor en af de stedlige Musikanter, en flink Violinist, Hr. *Schlück*, beredvilligt foretog Springet fra Orkestret op paa Scenen og overtog enkelte af den flygtedes Roller bl. a. Nepomuk i „Fandens Overmand“, som han skilte sig særdeles pænt fra. Forøvrigt strakte Hr. *Schlück* sin Elskværdighed saa vidt, at han fulgte med Selskabet de faa Maaneder, der var tilbage af Sæsonen, og gjorde udmærket Fyldest i den dobbelte Egenskab af Musiker og Skuespiller.

Hr. *Schlück*, som oprindelig var Fotograf af Profession, var som nævnt en dygtig Musiker og fungerede i en meget lang Aarrække som Musikdirektør i Lemvig.

DET FØRSTE FORLIS.

Fra Lemvig tog vi til Holstebro og videre over Silkeborg til Skanderborg, hvor vi sluttede Sæsonen, d. v. s. gik i Styk-

ker omkring ved den 1ste April, hvorefter jeg rejste hjem til Bogense, lige saa fattig paa Gods og Guld, som jeg var draget ud, men betydelig rigere paa Erfaring. Med Hensyn til „Godset“ skylder jeg dog Sandheden at anføre, at min Garderobe var bleven forøget med en Silkekjole, jeg havde købt af Fru *Molau*, men til Gengæld var min private Ekvipering, til Moders store Sorg, betydelig forringet derved, at jeg hist og her i Logis'erne, naar Kontanterne ikke havde slaaet til, havde maatte efterlade et eller andet Stykke som Pant. Disse Ting maatte nu — ved Moders Hjælp — løses hjem igen.

STANDHAFTIG.

Da min første Sæson jo ikke kunde siges at have været nogen økonomisk Sukces, er det ikke til at undres over, at mine Forældre benyttede Lejligheden til at søge atter at vinde mig tilbage til det borgerlige Samfund med Tilskæring og Syning, der for dem stod som det eneste saliggørende. Men jeg var standhaftig. Det pekuniære Spørgsmaal, som for dem spillede Hovedrollen, var for mig aldeles underordnet, at halveller helsulte havde for mig intet afskrækkende ved sig, naar jeg blot maatte blive ved Teatret — et Synspunkt, der var lige saa uforstaaeligt for mine kære Forældre, som det maaske er det for den, der i Øjeblikket læser disse Linier.

„FERIELIV“ I BOGENSE.

Kort efter at jeg var kommen hjem, arriverede Familien *Molau*, Direktøren, Fruen og Datteren, og omtrent samtidig kom ogsaa *Camillo Spiers*, han havde ingen Slægtinge og kunde — som han sagde — lige saa godt tilbringe Sommeren i Bogense som ethvert andet Sted.

Saadan helt paa Maa og Faa var Valget dog næppe truffet; *Molau* og *Spiers* havde sikkert forud tænkt paa at arrangere en Forestilling i Bogense og vilde gerne have mig med, dels var jeg inde i Repertoiret, og dels var der Sandsynlighed for et fuldt Hus, naar Bogensianerne kunde faa deres Bysbarn at se paa Scenen.

Det gik ogsaa efter Beregningen, omend min kære Moder nær havde væltet hele Forestillingen i sidste Øjeblik.

Hun vidste, at vi havde haft et Par Prøver, og at Forestillingen var averteret, og havde ikke gjort Spor af Indvendinger — tværtimod — Familien Molau og Spiers havde været indbudt i vort Hjem flere Gange og var blevet modtaget med Moders sædvanlige Gæstfrihed; men et Par Timer før Forestillingen skulde løbe af Stabelen, fik hun et Anfald af Despotisme og forbød mig at medvirke.

Hvem det var, der havde været paa Spil, om det var Fader eller den nu Sekstenaarige eller muligvis en velvillig Fremmed ved jeg ikke, men Forbudet var absolut kategorisk. Jeg forsøgte paa alle Maader at omstemme Moder, men forgæves. Jeg forklarede hende, at de stakkels Mennesker vilde komme i en frygtelig Forlegenhed og gaa Glip af en Indtægt, som de trængte haardt til, men det hjalp ikke — hun, der ellers havde et Hjerte saa blødt som Voks, var i dette Tilfælde døv for enhver Appel.

Jeg vidste ikke mine levende Raad; men da Spiers 20 Minutter før Forestillingen skulde begynde kom løbende for at faa at vide, hvad der var i Vejen, fik han, efter en kort men i bestemte Udtryk holdt Parlamenteren, udvirket Moders Tilladelse, men modtog samtidig hendes Bedyrelse af, at saa var det uigenkaldelig sidste Gang, hendes Datter betraadte Scenen.

Hvad der havde dikteret Moder hendes mærkelige Optræden er aldrig senere blevet opklaret. Det eneste, jeg kan tænke mig, er, at hun er blevet nervøs ved at faa alt dette „Komedievæsen“, som hun kaldte det, saa nær ind paa Livet.

Imidlertid blev jeg i Huj og Hast sminket og paaklædt og var paa Scenen i rette Tid. Der var fuldt Hus, og Profeten, som ellers ikke er agtet i sit eget Land, blev i dette Tilfælde modtaget med megen Hjertelighed.

Da vi Dagen efter, havde delt Overskudet, denne Gang i fire lige store Parter, forlod Molaus Byen, medens Spiers blev tilbage og ferierede videre.

For Moder var hans „forlængede Ophold“ ikke nogen helt ublandet Glæde, hvorimod Spiers og Fader tilsyneladende kom helt godt ud af det med hinanden. Spiers kunde være meget charmerende overfor fremmede og var en udmærket Selskabsmand. Fader indførte ham i Sangforeningen, og Spiers:

fik efterhaanden helt godt Fodfæste indenfor Befolkningen. Med Moder var det derimod en noget anden Sag. Hun var en meget klog Kvinde og havde i dette Tilfælde den ikke helt urigtige Opfattelse, at det var Spiers, der styrkede mig i mit Forsæt at forblive ved Teatret. Det gjaldt derfor om at faa os bort fra hinanden; men da hun ikke kunde forbyde Spiers at opholde sig i Bogense, var det mig, der maatte bort fra Byen.

En Moders Opfindsomhed er stor, naar det gælder det, hun mener er hendes Barns Ve og Vel, og min Moder var i det Kapitel ikke ringere end andre. En skønne Dag forelagde hun mig en Plan, som var fiks og færdig i alle Enkeltheder og, efter hendes Mening, saa overordentlig tillokkende ud.

Jeg skulde tage ned til en Onkel Christian i Lundeberg ved Svendborg, dér skulde jeg have det rigtig rart en Maanedstid eller to, saa kunde jeg jo bagefter se, om jeg vilde ud at rejse igen eller ej. Det lød virkelig kønt altsammen, men dog ikke kønt nok til at faa mig til at hoppe paa Limpinden. Moders Tanke var selvfølgelig den, at var jeg først over alle Bjerge, havde Bogense næppe nogen særlig Tillokkelse for Camillo Spiers, saa forsvandt han vel sagtens til København, dermed var det Bekendtskab forbi, og Faren for at miste den rebelske Datter afværget.

Det gik imidlertid helt anderledes, end hun havde ventet. Spiers og jeg var nemlig blevet forlovede, medens vi var sammen hos Molaus, en Forbindelse, som imidlertid aldrig havde faaet anden officiel Stadfæstelse, end at vi begge gik med glat Ring, den var, i Parentes bemærket, af Tombak, maatte stadig pudses og smittede fælt af paa Fingeren — der var jo ikke Raad til Guldringe.

Forlovelsen var i sin Tid skriftlig bleven meddelt Fader, men han og Moder har vel tænkt, at det var en af den Slags ubehagelige Ting, som ingen Magt har, naar man blot ikke taler for meget om det.

Forlovelsen var, som sagt, aldrig drøftet mundtlig mellem mine Forældre og mig — ingen af Parterne var særlig ivrige efter at bringe Sagen paa Bane, men den var altsaa et Faktum.

Dette tjener til Forklaring af, at jeg straks forelagde Moders Forslag for Spiers, og da jeg, efter at vi havde drøftet

Sagen, var paa det rene med, hvad jeg vilde, appellerede jeg til Moders gode Hjerte med det Resultat, at hun selv hjalp mig til det, hun absolut havde villet forhindre.

Jeg sagde til hende, at jeg forfærdelig gerne vilde ned til Onkel Christian — som var min Moders Broder — men bad hende samtidig om at udvirke, at Spiers maatte følge med — vi var jo da forlovede.

Hun saa først ligesom forstenet paa mig, saa udbrød hun aldeles hjælpeløs:

„Jamen Herregud, Barn! Det var jo netop for at skille jer ad — —“

Men Enden paa Visen blev, at min kære, gode Moder sørgede for, at Spiers i sin Egenskab af „Forlovede“ fik Indbydelse til Lundeborg, og glædestraalende drog vi begge af Sted paa Sommerbesøg hos Familien.

De Nyforlovede. (Privatbillede 1867.)

EN UHYGGELIG OPLEVELSE.

Turen gik først pr. Dagvogn-til Odense, derefter med Toget til Nyborg, hvorfra vi meget standsmæssigt rullede ad Svendborg til i en Herskabslandauer, som havde været i Nyborg med Feriegæster fra en eller anden Herregaard og nu skulde tom tilbage.

Ved en Sidevej, der førte op til Lundeborg, blev vi sat af, Klokken var 11 om Aftenen, og medens jeg var henne ved et Hus for at spørge om Vej, blev Spiers paa Landevejen antastet af en gammel Kvinde, der tilbød at følge os op til Onkel Christian.

Denne Vandring over Markerne blev en saa uhyggelig Oplevelse, at jeg aldrig nogensinde kan glemme den, ligesaa lidt som jeg kan forstaa, hvad der skete.

Det var, som om Markerne var fulde af Væddere, der snøftede omkring os; vi maatte ligefrem bane os Vej mellem alle de laadne Utysker.

Et Stykke fra Onkels Gaard standsede hun og viste os, at derovre laa den — hun vilde ikke selv med helt derhen.

Da vi fortalte Onkel vor Tildragelse, blev han meget betænkelig. Kvinden, der — saavidt jeg husker — hed Karen, var efter hans og hele Sognets Mening, en Troldkvinde, der af Ondskab kastede Sygdom baade paa Mennesker og Dyr. Han haabede imidlertid, at hun for en Gangs Skyld ikke havde haft ondt i Sinde, og saa vidt jeg ved, blev hans Haab ikke beskæmmet. Vi havde intet yderligere Møn af vort Møde med Troldkvinden end en Følelse af Uhygge, der holdt sig længe og endnu den Dag i Dag kan liste sig over mig, naar jeg tænker paa den mystiske Nattevandring over Markerne. Hvad der forøvrigt forøgede Uhyggen, var den Omstændighed, at det viste sig, at der ikke var et eneste Faar, langt mindre Væddere paa de Marker, vi havde passeret.

Hos Onkel fandt vi et gæstfrit Hjem, men for ikke at spille Tiden helt, dels ogsaa for at forøge min Rutine og muligvis tillige skaffe os nogle Kontanter, arrangerede vi tre Forestillinger paa Lundeberg Kro. Jeg antager, det var i Kroen, det var i alt Fald en meget stor Sal, og vi havde et helt respektabelt Udbytte af det.

EN FORHENVÆRENDE KOLLEGA.

I Lundeberg boede en Bager Nielsen, Broder til den gamle Sufflør „Svendborg-Nielsen“, han hjalp os med Arrangementet og fik bl. a. en Fabrikantfrue, en tysk Dame, som tidligere havde været Operasangerinde, til at interessere sig for Sagen. Jeg husker, at vi bl. a. spillede „En Kammerpige“ og „Lam og Løvinde“, at Spiers deklamerede, og jeg sang nogle Smaa-sange.

Den forhenværende Operasangerinde overværede alle tre Forestillinger og kom hver Aften en halv Time, før vi begyndte.

Hun sad da alene paa Tilskuerpladsen og havde Taarer i Øjnene, naar hun talte med os om sit tidligere Teaterliv. Omend Forholdene, vi virkede under, var uendelig primitive, var de for hende, i Øjeblikket, langt mere tiltrækkende end hendes eget rige Hjem.

Skønt jeg selv var saa begejstret for Teatret og alt, hvad der knyttede sig dertil, havde jeg dengang vanskeligt ved at forstaa hendes Følelser. Senere — efter at jeg selv er kommen ud af den aktive Tjeneste — har jeg forstaaet hende fuldtud.

For mig staar Teatret den Dag i Dag som et indviet Tempel, uanset om det er den herligste Teaterbygning, eller Scenen er rejst i et Forsamlingshus — og naar jeg sidder paa Tilskuerpladsen, som Regel en halv Time før Tæppet gaar, og nyder en kort fredfyldt Stund i Mindernes Verden, er de Følelser, der besjæler mig, sikkert de samme som dem, den tyske Sangerinde gav sig hen i ved vore smaa Forestillinger i Lundeborg i Sommeren 1867.

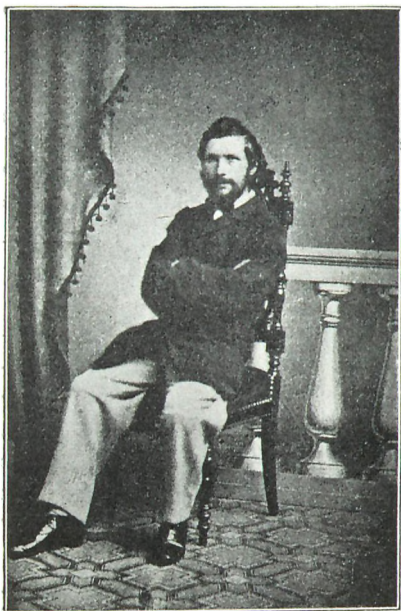
Det er ikke let for Scenens Børn at gaa over i Privatlivet — det koster Hjerteblood.

* * *

Efter tre Ugers Forløb vendte vi atter tilbage til Bogen-se. Af vort indspillede Overskud havde Spiers — for at formilde Moder — købt en blaa Vandkaraffel med tilhørende Glas. Den tilstræbte Formildelse udeblev, men Karaffen blev holdt smukt i Ære og gik ved Moders Død i Arv til mig. Den er den Dag i Dag i Brug i mit Hjem og minder mig daglig om mit første Rejseaar.

VI LÆGGER UD PAANY.

Kort efter vor Tilbagekomst modtog vi Engagementstilbud fra Direktørerne *Reinhardt og Jacobsen*, og da det var et større Selskab, og tillige et saakaldt „bedre“ Selskab, gik mine Forældre med uventet Imødekommenhed ind paa, at jeg søgte endnu en Sæson, ja, gik endog saa vidt, at de betalte Rejsepengene for mig til Frederiksværk, hvor vi skulde begynde Sæsonen.

Direktør Reinhardt.

Men før vi rejste, fik Moder Lejlighed til at vise mig en ny Kærligheds-gerning. Jeg var travlt beskæftiget med at gøre min Garderobe i Stand og øgede blandt andet nogle hvide Bomuldsstrømper, som egentlig forlængst havde udtjent. Det Syn kunde Moder ikke holde ud. Hun fik den Sekstenaarige transporteret ud paa Landbesøg nogle Dage, og medens hun var borte, købte Moder Strømper, Lærred og andre gode Ting, og fik mig saaledes for anden Gang pænt ekviperet.

Ja, hun var et ejegodt Menneske og en øm og kærlig Mo-

der — hun havde kun den lille Fejl, at hun sommetider kunde lade sig Ørene tude fulde af Uvedkommendes Raad og Forslag, og derved af og til berede os andre uventede og ikke altid helt behagelige Overraskelser.

STØRRE FORHOLD.

Det Reinhardt-Jacobsenske Selskab, som i September 1867 begyndte sine Forestillinger i Frederiksværk, bestod foruden af de to Direktører, af Herrerne *Camillo Spiers*, *Emil Petersen* og *Jensen*, samt Damerne Fru *Reinhardt*, Frk. *Mariane Møller*, Frk. *Henriette Rau* og min Ringhed.

Fru *Reinhardt*, som var gift med Direktøren, døde for faa Aar siden i København over 90 Aar gammel. Hun var, syntes jeg, allerede i 1867, da vi første Gang var sammen, en ældre Dame, men det kom maaske noget af, at hun altid spillede i det gamle Rollefag; hun var en flink Skuespillerinde og et rart og elskværdigt Menneske; en Datter af hende er Skuespillerinde Fru *Anna Petersen*, som er gift med Teater-

direktør *William Petersen*, bedst kendt under Tillægsnavnet „Lange William“.

Frk. *Mariane Møller* blev senere gift med Skuespiller *Jens Koefoed*, men døde i en forholdsvis ung Alder, hun var en noget grovkornet Soubrette, men ikke uden Talent, der sagdes forøvrigt, at hun var Datter af Grevinde Danner, men det passede, efter hvad jeg senere har erfaret, ikke.

Frk. *Henriette Rau* var Datter af gamle Teaterdirektør *Rau* og Søster til Skuespillerne *Olaf* og *Frederik Rau*. Hun var forlovet med Selskabets Elsker, Hr. *Jensen*, og blev gift med ham efter at han havde forladt Scenen og opnaaet en Stilling ved Munderingsdepotet i København.

Reinhardt, Jacobsen, Spiers og *Emil Petersen* var gode, solide Skuespillere af den gamle Skole med Respekt for Scenen og Tro paa deres Kald. *Emil Petersen* vandt forresten den Gang det Kendingsnavn „*Tordenskjold Petersen*“, som han beholdt gennem hele sin lange Teatervirksomhed.

Jeg spillede denne Sæson: *Karen* i „*Tordenskjold i Dynekilen*“, *Emma* i „*Han drikker*“, *Dorthea* i „*Pibeltersmanden*“, og *Julie* i „*En Bryllupsdags Fataliteter*“. Foruden disse Stykker spillede vi „*Fader og Søn*“, „*Farinelli*“ og „*Den Tredie*“.

Anmeldelserne var for mit Vedkommende stadig meget velvillige. Forøvrigt tog Anmelderne deres Hverv mere alvorligt, end det mange Gange er Tilfældet nutildags. Saaledes skrev en Anmelder i Assens Avis bl. a.:

Vi slutter denne korte Anmeldelse (Fader og Søn) med den Bemærkning, at naar Skuespil o. s. v. gøres til Genstand for Omtale her i Bladet, sker det nu — som tidligere — med billigt Hensyn til de mange, væsentlig hæmmende Omstændigheder, som Skuespillerne har at overvinde paa Provinsscenen.

Direktør *Jacobsen*.

Skuespiller *Emil Petersen*
(Tordenskjold-Petersen).

Ikke sandt, det røber en Forstaaelse af, hvorledes den rette Maalestok bør anlægges, en Forstaaelse, som man ofte savner i vore Dage, hvor det som Regel lægges Skuespillerne til Last at et Stykke, som Anmelderen maaske har set paa et københavnsk Teater og nu præsenteres for paa en diminutiv Scene i Lillekøbing, ikke tager sig ud her som i Hovedstaden. Anmelderen tænker ikke paa, at det er betydelig lettere at spille Komædie dèr, hvor man har alle ydre Hjælpe-midler at raade over,

end hvor man maa savne dem alle. Hvad der ogsaa virkede animerende paa en Begynder var den Interesse for Vedkommende, der kom til Orde i Anmeldelserne.

Saaledes skrev gamle Redaktør *Rosenstand* i Langelands Avis:

I det sidste Stykke — Pibellersmanden — der meget morede Publikum, var det kært at se den Fremgang, Frk. Marie Sørensen har gjort siden ifjor, og, om der end var Steder, hvor Diction og Tournüre lod noget tilbage at ønske, saa var hendes Udførelse af Dorthæas Rolle et umiskendeligt Bevis for, at hun paa Indstuderingen havde anvendt paaskønnelsesværdig Flid.

Ja, Datidens Teateranmeldelser vil vel nok forekomme den moderne Skuespiller og Avislæser noget tøre og kedelige, de er jo ikke skrevet med det „Sving“ og „gnistrende Vid“, som kendetegner de fleste af Nutidens Teateranmeldelser, men jeg tror, at de gennem den saglige Kritik og den virke-

lige Forstaaelse, der, som Regel, prægede dem, gavnede mere end de nuværende. Læserne savnede sikkert heller ikke det manglende „Vid“, Sansen for og Trangen til det evige Grin var dengang ikke saa fremtrædende som den senere er blevet.

I FØDEBYEN.

I Begyndelsen af December var vi i Bogense, og da Moder havde set mig i „Pibeltersmanden“ og hørt mig synge Sangen om det uventede Regnvejr:

En Dag, da Himlen var saa blaa,
 jeg gik mig ud for lidt at sole. —
 De grønne Sko jeg havde paa,
 mit Silkeshawl, min hvide Kjole.
 Med Et sig Solens Aasyn hylled
 i Skyers Slør, og Regnen skyllend —
 ∴ Det kunde jeg ej gøre for. ∴:

tror jeg nok, hun var paa det Rene med, at det var godt, jeg havde sat min Krig igennem og var kommen til Teatret — hun var i al Fald forfærdelig glad for mig.

Det samme gjaldt forresten alle mine Bysbørn. Redaktør *Pagh* gik endog saa vidt, at han i sit Blad, Bogense Avis, foreslog mine Direktører, at Preciocas Rolle i „Farinelli“ burde fratages den Dame, der spillede den, og overdrages mig. —

VORT ANDET FORLIS.

Paa en vis Maade kunde det Reinhardt-Jacobsenske Selskab vel nok fortjene Prædikaten „bedre“, idet Medlemmerne, saa at sige alle, var rutinerede Folk; jeg, som var den yngste, havde dog gjort Tjeneste en hel Sæson og været paa Scenen saa godt som hver eneste Aften i den Tid. Men økonomisk set var Selskabet absolut ikke bedre end Direktør Molaus — tværtimod — vi maatte nærmest siges at være kommen fra Dynen i Halmen, og midt i Sæsonen, den 29de December 1867, medens vi laa i Middelfart, opgav Direktør *Reinhardt*, som var den egentlige Leder, Ævret, hvorefter

Selskabet opløstes. — Herligheden ved det „bedre Selskab“ var saaledes ikke af lang Varighed.

For anden Gang under min korte Løbebane havde Middelfart svigtet — den har forresten aldrig været nogen særlig god Teaterby — men saa mislykket som disse to Gange var den dog aldrig senere, i hvert Fald ikke for mig.

Nu stod vi altsaa paa bar Bakke, midt i Vinterens Hjerte, uden Udsigt til at faa fat i noget. Heldigvis var der ikke længere til Bogense, end at vi, i værste Tilfælde, kunde gaa hjem — men det var en Gang, jeg vilde betænke mig to Gange paa.

Imidlertid fandt Spiers Gudskelov en Udvej, som viste sig at være udmærket. Han havde under Krigen spillet paa „Pantheon“ i Odense og havde der været sammen med Magnetisør, eller som han kaldtes, *Professor Hansen*, som var den første, der herhjemme havde givet Opvisninger i dyrisk Magnetisme.

I PAGT MED DET OVERNATURLIGE.

Magnetisøren var nu bosiddende i Odense, og da Spiers personlig henvendte sig til ham og foreslog ham en Tourné, var han straks villig, og den 10de Januar 1868 lagde „Det Spierske Selskab“ ud for første Gang med Aabningsforestilling i Middelfart.

Selskabet bestod af *Camillo Spiers*, Skuespiller *Jacobsen* — vor forhenværende Direktør — og jeg, repræsenterende den dramatiske Del; og Professor, Magnetisør *Hansen* som Repræsentant for det overnaturlige.

Spiers og jeg spillede Ad. Reckes: „Lam og Løvinde“ og „De to Tjenestefolk“, *Jacobsen* deklamerede „Nummer 15 Stolt“ og „Sven Dufva“, medens *Magnetisøren* satte Publikum i maalløs Forbauselse ved sine dengang saa godt som ukendte Eksperimenter.

Redaktøren af Middelfart Avis, den brillante Kaptajn *Claudius Madsen*, skrev, efter at have overværet den første Forestilling, følgende om Professorens Seance:

Magnetisøren, Professor *Hansens* Forædrag om og Beviser for den dyriske Magnetisme, som i Fredags holdtes paa Teatret i Middelfart, var meget godt besøgt og har sandsynlig, foruden at det i høj Grad morede de Tilstedeværende,

helbredet mange Tvivlere. Uagtet det kun lykkedes Magnetsøren at bringe faa *fuldstændigt* under sin Indflydelse, saa var hans Magt over disse (fire unge Mennesker) dog saare betydelig, de troede alt, hvad han vilde, de skulde tro.

Han sagde dem, at der var Ild i Haaret, saa søgte de at slukke det og sprang tilsidst i det dybe Vand, han viste dem; her gjorde de Svømmebevægelser for ej at drukne. En spiste en Kartoffel for et Æble, en anden drak Vand, som han afvekslende troede var Vand, Brændevin, Blæk, Tjære, Portvin o. s. v.; den Magnetiserede blev til sidst beruset af det Glas Vand, han havde tømt; en anden, som bragtes i Forbindelse med ham, blev beruset uden at have drukket. Hr. *Hansen* sagde, at det var koldt, og da han viste dem en stor Dynge Sne, gav de sig alle fire til at overdænge hverandre med den *indbildte* Sne. En tærskede løs paa Gulvet med en Stok for at dræbe Rotter, en anden fik Navnet Marie og lod sig fæste som Barnepige; Barnet, en Pude, blev lullet, vugget og kysset, indtil Magnetsøren vækkede ham med sit: „Vaagn!“ — I det Foredrag, hvormed Hr. Hansen begyndte og sluttede, antog han, at Magnetismen havde en Fremtid i lægevidenskabelig Henseende.

Magnetsør Hansen.

— — —

Dette „Trolderi“, som viste sig at være et glimrende Trækplaster, der skaffede os gode Huse flere Aftener i hver By, var efter min Mening noget af det uhyggeligste, jeg nogensinde har oplevet. Der var — syntes jeg — noget ængstende i dette, at et Menneske med saa stor Lethed kunde faa Herredømme over andre Menneskers Vilje og Handlinger. Der var jo ingen Grænse for, hvad en Magnetsør kunde „beordre“

sine Ofre at gøre. Han vilde let kunne faa et saadant intetanende Individ til at begaa en hvilken som helst Forbrydelse.

Dertil kom, at Magnetisør *Hansen* under Eksperimenteringen lignede selve Lucifer i egen høje Person. Hans skarpt-skaarne Ansigt med de sorte, stikkende Øjne gav ham en slaaende Lighed med et Billede af Mefistofeles, som jeg havde set, og jeg nærede derfor om Aftenen paa Teatret ligefrem Frygt for ham, skønt jeg om Dagen syntes rigtig godt om ham, som det gode og elskværdige Menneske han i Virkeligheden var.

Han forsøgte en enkelt Gang at eksperimentere med mig — uden mit Vidende — men det forbød Spiers ham i saa kraftige Vendinger, at han klogeligt undlod at gentage Forsøget.

Efter at have besøgt en Række jyske Byer, bl. a. Fredericia, Vejle, Skive, Lemvig og Aalborg, drog vi i Marts pr. Damper fra Frederikshavn over Sø og salten Vove til Moss i Norge.

Det var Meningen, at vi skulde have begyndt Tournéen her, men af Grunde, som jeg ikke kan erindre, kunde dette ikke lade sig gøre. Vi blev imidlertid et Par Dage i Byen, og da vi den tredje Dag skulde af Sted, viste det sig desværre, at jeg var bleven angrebet af Difteritis, antagelig smittet paa Hotellet. Den tilkaldte Læge tilbød, at jeg maatte blive indkvarteret i hans Hjem, indtil jeg kunde følge efter de andre til Christiania; men det kunde der selvfølgelig ikke være Tale om. Personalet var jo ikke saa stort, at der var nogen at undvære.

EN EVENTYRLIG SLÆDEFART I NORGE.

Det var en frygtelig Kulde, og den ca. 10 Mil lange Vej til Hovedstaden skulde tilbagelægges i Slæder. Resultatet blev, at jeg fik en øjeblikkelig kraftig Behandling med Pensling, og henad Middag forlod vi Byen, jeg for mit Vedkommende indpakket i Pelse og Tæpper som til en Nordpolsfærd og med Paalæg om at tage nogle medbragte Draaber hver halve Time, og gaa paa Hovedet i Seng, saasnt vi kom til Vejende.

Det blev en Tur, jeg altid mindes med Gysen. Det gik i flyvende Fart ned ad den ene stejle Skrånt efter den anden; flere Steder havde vi kæmpehøjt Fjeld paa den ene Side og

gabende Afgrund paa den anden, medens selve Vejen ikke var stort bredere end Slæden; var Hestene snublet, havde det, med den Fart hvori vi jog af Sted, været den visse Død. Hver halve Time stoppede vi op, medens jeg fik Medicinen. Paa et af disse Stoppesteder fik vi en forsvarlig Skræk i Blodet. Vi var næppe standset, før Skydsgutten jog paa for at komme af Sted igen.

Langt borte saas nogle smaa sorte Prikker, der blev større og større. — Det var Ulvene, som paa Grund af den ualmindelig strenge Vinter, drevne af Sult, søgte ned i Nærheden af Byerne og nu var os paa Sporet. — Det blev en Kanefart paa Liv og Død, som jeg heldigvis aldrig senere har oplevet Mage til. Vi glemte baade Difteritis og Draaber og aandede først frit, da vi susede ind i en eller anden Landsby, hvis Navn jeg ikke erindrer.

Efter et kort Hvil gik det med friske Heste videre mod Christiania, som vi naaede efter en Times jævn Fart.

Jeg var saa heldig at faa et privat Logis, hvor jeg straks kom tilsengs og under fornyet Lægebehandling. Den gode Medikus rystede paa Hovedet og satte et højst betænkeligt Ansigt op, da han hørte om Difteritispatientens Friluftsfærd, det kunde efter hans Mening blive en farlig Historie. Naa, det gik heldigvis ikke saa galt, som han frygtede, og tre eller fire Dage efter Ankomsten til Christiania var jeg atter i fuld Vigeur.

JOHANNES BRUN.

Under mit korte Sygeleje havde jeg den Glæde at gøre Bekendtskab med den store norske Skuespiller *Johannes Brun*, som kom op for at hilse paa den lille, kække danske Pige, der havde kørt Væddeløb med Ulvene. Jeg var senere, under vort Ophold i Christiania, som varede det meste af en Maanedstid, flere Gange sammen med ham og saa ham i forskellige Roller, bl. a. som *Tanne* i „Hun skal debutere“ — han var en herlig Skuespiller og et brillant Menneske.

Vi spillede paa Møllergadens Teater, det saakaldte „Folketater“, og havde godt Hus, navnlig var Nordmændene stærkt interesserede i de magnetiske Eksperimenter, i hvilke Spiers,

Skuespiller *Johs. Brun* ved Christiania Teater.

som viste sig at være en meget dygtig Hypnotisør, nu tog aktiv Del. Vi gav kun Forestillinger fire Aftener om Ugen, medens vi de andre Aftener besøgte Kristiania Teater og saa en Del god Komædie, bl. a. af *Laura Gundersen*, *Lucie Wolf* og *Johannes Brun*.

Dette Besøg i Norges Hovedstad var meget fornøjeligt, men ikke særlig udviklende for mig — den halve Snes Smaastykker, som Spiers, Jacobsen og jeg efterhaanden indstuderede, var ikke de Op-gaver, jeg higede efter,

men derved var intet at gøre, vi skulde jo leve og maatte derfor tage Føden, hvor den fandtes. Mens jeg taler om Føden, kommer jeg til at tænke paa en lille Episode, der passerede i Grimstad, en af de første Byer, vi besøgte, efter at vi havde forladt Christiania og begivet os paa Tourné til Sør- og Østlandet.

Vi var i Grimstad kommen til at bo i et privat Logis, hvor Maden — for at bruge et mildt Udtryk — var mindre vel tillavet. En Dag havde Spiers set et dejligt Stykke Kød ligge i Køkkenet og overraskede os andre med den glædelige Nyhed, at vi skulde have rigtig engelsk Bøf til Middag — men Glæden svandt, da Bøffen blev serveret og var saa sejt og haard, at den næsten ikke var til at slide i Stykker.

Skuffelsen over den mislykkede Ret gav sig Udslag i følgende skarpe Replik fra Spiers:

— „Hvad kan det hjælpe, Vorherre sender Kød, naar Djævelen sender Kokkene!“

Konen tog sig tilsyneladende denne Ytring meget nær, men hendes Madlavning blev ikke bedre for det.

I Arendal havde det nær taget en brat Ende med Tournéens videnskabelige Afdeling.

Spiers og Professoren havde haft en meget heldig Aften — der var fuldt Hus, alle Eksperimenterne var lykkedes over al Maade, og Publikum havde været vildt begejstret. Alt var saa skønt og straalende, som tænkes kunde.

Katastrofen kom da som et Lyn fra klar Himmel og havde følgende i og for sig ringe Aarsag.

Da vi efter Forestillingen sad i Hotellets Sal og spiste til Aften, lagde Professoren ikke Skjul paa, at det efter hans Mening var ham, der ved sine eminente Evner som Hypnotisør bar hele Foretagendet. Dette var for saa vidt rigtigt, omend han burde dele Æren med Spiers, som var ham en udmærket Medhjælper.

Imidlertid fik Spiers Lyst til at give ham en lille Lektion, og uden at Professoren mærkede det, fik Spiers ham under Indflydelse, saaledes at Professoren, til de Omkringsiddendes store Forbavselse, pludselig lagde Kniv og Gaffel, rejste sig og med stive, automatiske Bevægelser gik rundt om Bordet over imod Spiers, som, idet Professoren stod overfor ham, vækkede ham med et: „Vaagn!“

Professoren blev ude af sig selv af Raseri. Han vilde rejse med det samme, og først efter timelange Overtalelser og uforbeholden Undskyldning fra Spiers' Side lykkedes det at faa en Forsoning i Stand, — men „Forsmædelser“ var ikke glemte, og efter at vi havde gæstet endnu nogle Byer, erklærede Professoren, at han var overanstrengt og nødt til at hvile et Stykke Tid, før vi drog videre.

Spiers tilbød at vikariere, men det kunde der naturligvis slet ikke være Tale om, og man enedes da om at ophæve Samarbejdet og drage hver til sit, og den 26. Maj skiltes vi da i Frederiksstad under de mest venskabelige Former, hvorefter Professoren og Jacobsen rejste til Christiania, medens vi to andre fik Skibsløjlighed med en Skonnert, som skulde til Aarhus med en Ladning et eller andet.

— Det blev en længere Sørejse; den varede et Par Uger.

30. Maj — min Fødselsdag — laa vi udfor Skagen og forsløg Tiden med at pilke Torsk, og først den 9. Juni naaede vi ind til Jyllands Hovedstad.

Og saa var den Norgesrejse endt. Vor Beholdning af Kon-

tanter var ikke stor, men jeg havde faaet min Garderobe forøget i en antagelig Grad, og jeg havde selv syet hvert eneste Stykke. — Det var første Gang, jeg var mine Forældre rigtig taknemlig, fordi de havde tvunget mig til at lære Skrædersyning — og det blev ikke den sidste.

ATTER HJEMME.

Da vi kom hjem til Bogense, var vi selvfølgelig Byenis Helte i nogle Dage — Slædefarten med de forfølgende Ulve kastede jo et vist romantisk Skær over os, men da det graa Hverdagsliv atter blev dominerende, snørede Spiers sin Randsel og drog til København for at søge Engagement til os begge hos Daniel Hansen, som den Gang spillede paa „Alhambra“.

Dette Etablissement, som var noget i Smag med „Tivoli“, var beliggende i Frederiksberg Allé, bygget af Tivolis Stifter *Georg Carstensen*, som en Konkurrent til selve Tivoli.

Carstensen havde imidlertid lavet Tivoli saa godt, at det ikke kunde ødelægges, og „Alhambra“ fik kun en kort og ret glædeløs Tilværelse.

Men i Sommeren 1868 spillede *Daniel Hansens* Selskab altsaa paa Alhambras Teater, og *Spiers* havde stærkt Haab om, at der var Brug for os.

For en Sikkerheds Skyld efterlod han dog sin Violin hos en Væver *Henningsen*, som spillede i Bogense Orkester, og paalagde ham at laane mig 10 Rdl. paa Violinen, saafremt jeg ikke paa anden Maade kunde faa Rejsepenge.

PAA FLUGT.

Og godt var det, at han havde været saa forudseende, thi saasnart han var rejst, var der selvfølgelig ikke Tale om, at jeg maatte følge efter. Rent galt blev det, da han i et Brev til mig, som Fader opsnappede, havde benyttet sig af nogle mildest talt respektstridige Ytringer om Fader. Jeg fik et bestemt Paalæg om aldrig mere at forlade den fædrene Arne — og da der kom Brev fra Spiers om, at jeg uopholdelig skulde komme til København, havde jeg ingen anden Udvej end — at flygte.

Jeg hentede de 10 Rdl. hos Væveren, fik en Kone i Byen

til at sørge for, at jeg kunde faa Natteløgis hos hendes Søster i Odense, og saaledes forberedt forlod jeg en Aften, da mine Forældre var ude i Selskab, Bogense. Jeg afventede Postvognen en Fjerdingvej udenfor Byen og kom, mod en Drikkeskilling til Postkøreren, med til Odense, hvorfra Rejsen næste Dag gik til København med Damperen „St. Knud“.

EN SKUFFELSE.

Tanken om at komme til *Daniel Hansen* blev ikke til Virkelighed, idet han kun havde Brug for Spiers, men ikke for mig. Jeg kom altsaa kun til at spille Tilskuerens Rolle paa „Alhambra“ og havde bl. a. Fornøjelsen at se den den Gang saa berømte „Lannerske Ballet“ med de to bedaarende Prima-donnaer *Käthe Lanner* og *Bertha Linde*, som fuldstændig havde taget Københavnerne med Storm.

Jeg mindes ogsaa fra disse Besøg i Alhambra Teater den lille Vaudeville „Sorteper“ med *Daniel Hansens* Steddatter *Elise Henriksen* som Rose og *A. V. Verner* som Damian. *Lise Henriksen* blev senere gift med Skuespiller *Varburg* og Moder til Skuespillerinden *Anna Guldbrandsen*, en flink Skuespillerinde og et godt lille Menneske, som jeg senere skal komme tilbage til.

FOR ANDEN GANG HOS MOLAU.

Efter en halv Snes Dages Ferieren i København fik vi Engagement for Vinteren hos Direktør *Molau* — i Slutningen af August paabegyndte vi Prøverne, og et Stykke hen i September lagde vi for anden Gang ud med det Molauske Selskab med Aabningsforestilling i Helsingør.

Det mest bemærkelsesværdige, som denne Sæson bød mig, var, at jeg kom til at optræde som Herre i en Dramatisering af Schillers Digt: „Der Gang nach dem Eisenhammer“, som paa Dansk havde Titlen: „Fridolin, eller Gangen til Jernværket“. Kammeraterne og forøvrigt ogsaa flere Tilskuere sagde, at jeg lignede Lauritz Stigaard i hans yngste Periode — en Kompliment, som ikke var saa lidt værd, eftersom Stigaard var Datidens ideale Type paa en Elsker.

Selve Stykket var en frygtelig spændende Folkekomedie,

der handlede om en skurkagtig Støbemester, som stræber Fridolin efter Livet og giver sine Folk i Skoven Ordre til at kaste det første Menneske, som næste Morgen viser sig ved Jernværket, i Ovn. Han faar derefter maget det saaledes, at Fridolin maa blive den første, der kommer derud. Næste Morgen, da Fridolin er paa Vej fra Slottet ud til Jernværket, kommer han forbi et Skovkapel og gaar derind for at forrette sin Morgenandagt; han bliver derved saa meget forsinket, at Skurken tror, han allerede er kommen ud til Værket og *har* lidt den forsmædelige Død. Skurken skynder sig derud for at nyde sin Hævn, men da *han* er den første, der kommer, bliver han trods alle Protester kastet i Ovn og frister selv den frygtelige Skæbne, han havde tiltænkt den anden.

Noget efter kommer Fridolin og erfarer med Gru, hvilken rædselsfuld Død hans Fromhed har frelst ham fra.

Selve Stykket husker jeg ikke mere, men denne lille Mundsmag er vist ogsaa tilstrækkelig — det var, som man vil kunne forstaa, ikke meget værd, men det gav en god Søndagsforestilling, og jeg havde selv megen Glæde af dette mit første Forsøg som mandlig Skuespiller.

Foruden „Fridolin“ spillede vi bl. a.: „Han gaar paa Komers“, „De Fattiges Dyrehave“ og „Store Bededagsaften“, hvori jeg spillede henholdsvis Madam Storch, Elisa og Sy-pigen, samt „Christian den Fjerdes Dom“. Sidstnævnte Stykke gav i Holstebro Anledning til en Avispolemik mellem en ukendt Indsender og Spiers, som spillede Christian den Fjerde.

Indsenderen ankede over, at Spiers havde spillet Kongen som en ældre Mand, medens Kongens bekendte Dom i den Rosenkrantzske Sag ifølge Historien blev afsagt, da Kongen var i 16 Aars Alderen. — Han sluttede med at opfordre Spiers til at afgive Rollen til en ung Pige, som vilde kunne illudere som 16 Aars Knøs.

Spiers beviste imidlertid i sit Svar, at det var Digteren, der havde taget sig den Frihed at henlægge Episoden til Kongens ældre Aar. — Der staar nemlig bl. a. i Rollen: „Jeg er ej Odin eller nogen Gud, men ser jeg noget med mit ene Øje —“, og senere taler han om Spejlet i Riddersalen paa Frederiksborg, hvis Ramme blev slaaet til Mønt; og endelig hedder det i en af Fru Juuels Repliker til Kongen: „Du stod i Røg og Damp ved højen Mast.“

Efter alt dette kan Rollen ikke spilles af en sekstenaarig. Indsenderen havde intet at svare til disse Argumenter, men den lille Meningsudveksling havde skabt forøget Interesse om Stykket og skaffede os to eller tre fulde Huse paa det.

Af mine nye Medspillende fra denne Sæson mindes jeg kun Herrerne *Marquard* og *Peter Krogh*, som begge senere gik over i borgerligt Erhverv. *Marquard*, som forøvrigt var Broder til den kendte, udmærkede Skuespillerinde *Urania Marquard*, gift med den norske Teaterdirektør *Olaus Olsen* — var i mange Aar bosiddende i København, medens *Peter Krogh* slog sig ned i Rudkøbing som Fotograf.

Selvfølgelig drog Selskabet ogsaa Nytte af Spiers' nyerehvervede Ry som Magnetisør; vi lavede i hver By en sammensat Forestilling med et Par Smaastykker og en Seance i Hypnotisme, det trak altid Hus.

Men skønt vi tjente ganske godt, blev heller ikke denne Sæson ført til Ende uden Katastrofe. Denne Gang var det dog ikke Middelfart, der spændte Ben for os — vi var kommen højere mod Nord; det var Aalborg, der gav os Dødsstødet.

VORT TREDJE FORLIS.

Atter splittedes vi for alle Vinde.

Spiers rejste til Hjørring for at arrangere en Forestilling dér, medens jeg blev tilbage i Aalborg nogle Dage og indstuderede „Trine i Stuearrest“.

Her i Aalborg havde jeg den Glæde at blive indført i Huset hos det elskværdige Ægtepar, Organist *Møller* og Hustru. — De havde selv begge været rejsende Skuespillere og var de hyggeligste og mest gæstfri Mennesker, man kunde tænke sig. En Datter, som den Gang var en halv Snes Aar, blev senere Skuespillerinde, og en lille femaarig Purk, der gik og tullede omkring, avancerede til at blive en ren Kæmpe og en dygtig Skuespiller, i mange Aar en af Dagmartheatrets betydeligste Kræfter — *Alfred Møller*.

I dette Hjem tilbragte jeg mange glade Timer, og ved min Afrejse forærede Fru *Møller* mig forskellige nyttige Ting, bl. a. et Dampjern, medens jeg, som ringe Gengæld, syede en af de den Gang saa moderne russiske Hætter til Datteren *Johny*.

Imidlertid havde Spiers faaet arrangeret alt til et Par Forestillinger i Hjørring. Værten paa Hotellet, hvor vi skulde spille, tog selv en Aktie med og gav Solonummeret: „Bonden i det russiske Dampbad“, og en forhenværende Skuespiller *Nodermann*, der var Fotograf i Hjørring, assisterede som Sufflør.

Vi spillede „Avisfrieriet“ og „Trine i Stuearrest“, derefter Optræden af Hotelværten og tilsidst en Seance i Hypnotisme.

Nodermann havde faaet Paalæg om at passe godt paa mig i „Trine“, da det var første Gang, jeg spillede Rollen.

Han sufflerede fra Kulissen, men hvert Øjeblik standsede han for at henfalde i Beundring over, hvor udmærket jeg „klarede mig“, og halvhøjt betro Spiers, at det gik storartet — den Hjælp, jeg fik, var altsaa ikke stort bevendt, men det gik heldigvis alligevel helt godt.

I KØBENHAVN.

De to Forestillinger i Hjørring gav saa meget, at vi kunde rejse til København for om muligt at faa fat i et Engagement for Sommeren.

I København kom jeg til at bo hos en Instrumentmager *Thorsen* i Fiolstræde, nogle umaadelig rare Mennesker, der havde flere Børn, som var jævnaldrende med mig.

En af Døtrene fik Undervisning i Piano af en Spillelærerinde, som kom dør i Hjemmet. Jeg vilde jo gerne lære at spille, og da Far og Mor lod sig bevæge til at betale for det, begyndte jeg at faa Undervisning sammen med Frk. *Thorsen*. Det gik godt et Stykke Tid, jeg gjorde gode Fremskridt, og alt tegnede paa det bedste, indtil Spiers en Dag kom paa Besøg og uforvarende spolerede det hele.

Han var jo selv meget dygtig baade til Piano og Violin, og da han tilfældigt kom til at overvære Undervisningen, betroede han Lærerinden, at det var en højst uheldig Maade, hun underviste paa.

Dette blev meget unaadigt optaget af Damen, og skønt jeg tiggede og bad hende om at maatte fortsætte, var hun ubønhørlig. — Hun var ikke vant til at blive kritiseret, hun underviste i saa og saa mange bedre Familier, efter dette vilde hun ikke have det fjerneste med mig at gøre — og derved blev det.

Det hjalp kun lidt, at jeg bebrejdede Spiers hans utidige Indblanding, han svarede blot, at hendes Undervisning var skrup forkert og langt værre end slet ingen.

Resultatet var imidlertid, at jeg aldrig fik lært at spille, thi denne Sommer i København 1869 var den eneste virkelige Ferie, jeg havde i de første 20 Aar af min Teatervirksomhed, hvor det saa let kunde have ladet sig gøre, og da den Tid var gaaet, var det for sent at slaa sig paa Musiken.

Spiers havde faaet Engagement ved Frederiksberg Mor-skabsteater hos Direktør *Ferdinand Schmidt*, som just den Sommer aabnede sin lille muntre Scene. Han havde 60 Rdl. om Maaneden, og af dem skulde vi leve begge to, der var altsaa ikke Raad til Ekstravagancer. Medens de andre paa Teatret drak Øl og Snaps til deres Aftensmad og en Toddy ovenpaa, nøjedes Spiers med et Glas Vand — Kirkegaardsvand, som Kammeraterne spottende kaldte det, fordi Teatret laa lige ved Frederiksberg Kirkegaard; men ved at bringe disse Ofre opnaaede Spiers, at vi blev sammen — det er ikke godt at vide, hvorledes det var gaaet, dersom jeg havde været nødt til at tilbringe Sommeren i Bogense.

EN PASSIAR MED KNOBLAUCH.

De fleste Formiddage — medens de andre var til Prøve — tilbragte jeg med mit Haandarbejde i Alléenbergs Have, som laa lige overfor Teatret.

En Dag, som jeg sad dér, kom jeg i Samtale med en pæn ældre Herre. — Jeg dømte ham til at være fra Landet — Proprietær eller lignende. Han fik lidt efter lidt hele mit Levnedsløb at vide — det lod til at interessere ham meget — og da han bød mig en Kop Kaffe, fandt jeg det ganske naturligt. Det var — forekom det mig — som om vi havde kendt hinanden i lange Tider.

Netop som vi var midt i Kaffedrikningen, kom de andre fra Prøve, og jeg skal love for, at jeg blev forbavset, da flere af de ældre styrede lige hen til vort Bord og hilste paa min Proprietær, der nu afslørede sig som — Skuespiller *Knoblauch*.

Jeg var selvfølgelig stolt af mit nye Bekendtskab, men samtidig flov over, at jeg ikke havde kendt ham — jeg havde imidlertid ikke et Øjeblik kunnet tænke mig, at denne stil-

Skuespiller *Knoblauch*.

færdige Mand var Skuespiller; hans Optræden var saa vidt forskellig fra de Skuespillere, jeg tidligere havde været sammen med.

Knoblauch var den Gang ved „Casino“ og en af Københavns mest populære Kunstnere; han var paa det Tidspunkt, da jeg første Gang talte med ham, et halvt hundrede Aar gammel, men gjorde Indtryk af at være betydelig ældre.

Paa Slutningen af Sæsonen — midt i August — skulde Spiers have Benefice, i hvilken Anledning jeg assisterede ham i et lille Syngespil, som han havde bearbejdet — det hed „*Røg*“ eller „*Den hemmelige Lidenskab*“. Denne Optræden medførte, at *Ferdinand Schmidt* tilbød mig Engagement til Vesterbros Teater for den kommende Vinter, et Tilbud, der forsaavidt kom mig noget paatværs, som Fru *Emma Cortes* netop i de Dage havde søgt mig for at faa mig med til Norge, hvor hendes Mand var Direktør. Dette sidste Arrangement vilde Spiers meget nødig have i Stand, og for at føje ham modtog jeg *Ferd. Schmidts* Tilbud og sagde nej til *Fru Cortes*.

Hadde jeg handlet omvendt, vilde jeg rimeligvis være gaaet en lysere Tilværelse i Møde end Tilfældet blev — hvem véd — det har dog sikkert været Vorherres Mening, at jeg skulde handle, som jeg gjorde.

VESTERBROS TEATER.

Jeg blev altsaa engageret til Vesterbros Teater — der laa omtrent dér, hvor nu Panoptikonbygningen ligger — for 25 Rdl. om Maaneden. Det var jo ingen stor Gage, men det forbedrede dog vort Budget betydeligt. Samtidig flyttede jeg fra Fiolstræde til Schønbergsgade for at være nærmere ved

Teatret. Jeg kom til at bo hos en Murermester *Köster*, hvor jeg havde det udmærket godt. Spiers boede under hele denne Københavns-Kampagne hos en Lokomotivfører *Fryd* i Danmarksgade. Vi spiste vor Middag paa et Spisehus, og jeg sørgede for vor tørre Kost.

Det Personale, jeg her hos Ferd. Schmidt kom til at virke sammen med, stod jo noget højere i Rangforordningen end de fleste af mine tidligere Kammerater.

Personalet bestod af Herrerne: *Ferd. Schmidt, Sommer, Verner, Jansen, Spiers, Frederik Schmidt, Chr. Hyltoft* og *Julius Jacobsen*, og Damerne: *Julie Clasen, Annette Schmidt, Anna Møller, Johanne Wulff, Signe Wilhelmi, Marie Sørensen* samt nogle Koristinder, og Musikdirektøren *C. C. Møller*.

Vi spillede en Art Revy: „Nytaarsnat paa Vesterbro“, samt „Preciosa“ og „Skak for Kongen“.

Fru Emma Cortes.

EN FARLIG SITUATION.

I Slutningen af „Nytaarsnat“ var der et Tableau, hvor tre Kvindefigurer symboliserede Skandinavien. Jeg forestillede „Danmark“, en Kopi af Fru *Jerichaus* bekendte Maleri, med langt udslaaet Hørhaar. En Aften, da jeg stod i Garderoben og var paaklædt til Tableauet, gik der paa uforklarlig Maade pludselig Ild i Parykken, som i et Nu stod i lys Lue. Jeg skreg selvfølgelig op, men de to Damer, jeg sad i Garderobe sammen med, *Annette Schmidt* og *Signe Wilhelmi*, havde ikke Sans for at hjælpe mig; de søgte blot at komme saa langt fra mig, at de selv var i Sikkerhed. I min Skræk og Vaande løb jeg gennem en lang Gang ind i den Garderobe, hvor *Julie Clasen* klædte sig. Hun var mere resolut. Skønt hun var iført en kostbar Kjole, bredte hun Skødet ud og raabte:

„Herned, Barn!“

Jeg kastede mig med Hovedet i hendes Skød, og i en

Julie Clasen.

Haandevending fik hun ved Hjælp af et Par Haandklæder Ilden kvalt, uden at jeg tog anden Skade end den dødelige Angst, jeg var kommet i — men Silkekjolen var ødelagt, i alt Fald Forbredden.

Ja, hun var et rart og godt Menneske, havde jeg i det Øjeblik ikke haft hende at ty til, havde min Kunstnerbane faaet en brat Afslutning, thi selv om jeg maaske var sluppet derfra med Livet, var jeg naturligvis bleven skamferet i Ansigtet af Brandsaar og derved afskaaret fra al scenisk Virksomhed.

Denne Sæson var iøvrigt ikke særlig lystelig for mit

Vedkommende, jeg havde jo kun en lille Gage, men var ikke destomindre med hver eneste Aften. Var der ikke en Rolle til mig, maatte jeg ind og gøre Kortjeneste, og mit Haab om at komme i de store Teatre en Gang imellem, og derigennem lære noget, blev sørgelig skuffet.

CARL WULFF PAA BESØG.

Nogle fornøjelige Timer havde vi, naar *Carl Wulff* en Gang imellem kom derud for at se sin Kone spille Komedie. Det var sikkert ingen Fornøjelse for hende, at han kom, thi han var en uforbederlig Drillepind.

Johanne Wulff var altid umaadelig sirlig paaklædt, selv om det ikke altid passede rigtig til Rollens Karakter. Saaledes f. Eks. naar hun spillede *Preciosa*, og det var *Wulffs* største Fornøjelse at udbrede sig over hendes Udseende.

„Bevares, hvor er du dejlig at se paa, pas endelig paa, at du ikke krøller din fine Kjole.“

Vi andre lo, men Johanne havde sikkert mere Lyst til at græde og gav i alt Fald den fornærmedes Parti, og havde *Carl Wulff* først faaet hende saa vidt, var han sjæleglad.

„SINDSHVILE“.

Da Sommeren kom, gik Spiers med *Ferd. Schmidt* til „Morskabsteatret“, ligesom det foregaaende Aar, denne Gang dog tillige som Magnetisør, men mig var der ikke Brug for.

Til Minderne fra denne ufri-villige Ferieperiode hører ogsaa mit første og eneste Besøg i Gældsfængslet.

Carl Wulff.

Fru Johanne Wulff.

En hævn-gerrig Kreditor havde faaet *Ferd. Schmidt* i Gældsarrest i Tinghuset ude paa Blegdamsvejen. Det var dog ikke strengere bevendt med Fangenskabet, end at Schmidt hver Aften blev befordret ud til Morskabsteatret, hvor han under Publikums stormende Jubel medvirkede i Forestillingen — for straks efter dens Slutning at blive befordret tilbage til Arresten.

En Formiddag var der et eller andet, Regissøren skulde have Besked om hos Direktøren, og da jeg alligevel gik uden at have noget

Direktør Ferd. Schmidt.

bestemt at tage mig for, tilbød jeg at gaa ud paa Tinghuset med et Brev og faa Besked med tilbage.

Da jeg kom derud, blev jeg af en Betjent eller Arrestforvarer ført hen til Ferdinand Schmidts Celle, paa hvis Dør Schmidt med Kridt havde skrevet „SINDSHVILE“, et Træk, der vidnede om hans ukuelige, gode Humør.

Jeg kom ind til „Fangen“ og fik mig Ærinde besørget og saa til min Beroligelse, at det var et helt pænt Værelse, han ferierede i, og ikke, som jeg havde tænkt mig, en grim og uhyggelig Fængselscelle.

Hvorlænge Kreditoren morede sig med at holde Schmidt indespærret, ved jeg ikke, men det har næppe været ret længe, da det skyldige Beløb, saavidt jeg husker, ikke var videre stort.

MIN ANDEN NORGESREJSE.

I August Maaned slog endelig *min* Befrielses Time; Fru *Cetti*, Direktør *F. A. Cettis* Hustru, kom ned til København fra Bergen og engagerede forskellige Kræfter, deriblandt *Spiers* og mig, til *Cettis* Selskab for den kommende Vinter, for vort Vedkommende med en Gage af 35 Specier (140 Kr.) om Maaned til os hver.

Jeg var ellevild af Glæde. Dels vilde jeg meget gerne til Norge igen, og dels vidste jeg, at jeg her vilde faa noget at bestille og komme til at virke sammen med gode Kræfter under virkelig kunstneriske Forhold.

Det var altsaa med store Forventninger, jeg imødesaa Vintersæsonen 1870—71, og jeg blev ikke skuffet. Det blev — kan jeg godt sige — den bedste Sæson, jeg nogensinde har haft.

VED F. A. CETTIS SELSKAB.

En smuk Sommerdag midt i August sejlede vi fra København med Damperen „Arcturus“, som den Gang gik i Rute-fart paa de vestnorske Byer.

Den lille Flok, Fru *Cetti* førte med sig, bestod af Hr. og Fru *Schiøth*, *Adami*, en Svoger til gamle Vilh. Wiehe, *Julius Hansen* samt *Spiers* og mig.

Da vi anløb Bergen, fik vi Direktør *Cetti* om Bord tilligemed Skuespiller *Thorsen* og 3 unge Bergenserinder, to Søstre, *Elvira* og *Mathilde Nielsen* og *Anna Meitzner*, som alle tre var Elever af *Cetti*.

Saa gik Rejsen til Trondhjem, hvor Sæsonen skulde begynde, og hvor Selskabet yderligere suppleredes med Hr. og Fru *Witzleben*, *Gamle Sørensen* som Sufflør, det norske Skuespillerpar *Jacob Amundsen* og Hustru og en ung Bergenser, *Frederik Garmann*, som den Gang ikke var ret meget værd, men senere blev en af den norske Nationalscenes bedste Kræfter.

Ved Ankomsten til Trondhjem blev vi modtaget af *Witzlehm* og Kone i stiveste Galla: Han mødte i Kjole og hvidt og afgav, i ydmyge Vendinger, Rapport til Direktør *Cetti* over, hvad han havde udrettet i det gamle Nidaros, hvortil han var skikket i Forvejen for at berede Vejen for os andre med Hensyn til Logis o. s. v.

Dagen efter vor Ankomst tog Prøverne deres Begyndelse.

Det var et Held for mig, at Selskabets fornemste Damekraft, Frøken *Julie Clasen*, i sidste Øjeblik havde meldt sig fra; derved fik jeg et Repertoire endnu større og bedre, end Tilfældet vel ellers vilde være blevet. Jeg havde fra den første

Direktør F. A. Cetti.

Dag, jeg for ca. fire Aar siden var kommen til Teatret, følt mig glad og lykkelig ved min Gerning, men da vi begyndte Prøverne her paa Trondhjems Scene, under *Cettis* Ledelse, havde jeg en Følelse af, at dette alligevel var noget helt andet end det, jeg havde været vant til. — Noget skyldes det antagelig, at de Forhold, vi her arbejdede under, var større end de, jeg før havde kendt, Personalet større og Kræfterne tildels bedre, men først og fremmest var det dog *Cettis* kunstneriske Personlighed, der satte sit Præg paa Arbejdet og gav det større Lødighed, end jeg hidtil havde følt.

Cetti var en meget dygtig Skuespiller, navnlig i Karakterfaget, med et smukt Teaterydre og et prægtigt, klangfuldt Organ, og ved Siden af dette var han tillige en ualmindelig dygtig og forstaaende Vejleder for de unge.

Ikke som vore moderne Instruktører, der laver Skuespillerne til Marionetter, der staar, gaar og bevæger sig nøjagtigt efter Instruktørens Ordre og Anvisning — og i Brystet faar anbragt en Fonografvalse, hvorpaa Instruktøren har indtalt Rollen — denne Instruktion, der har været den sande Kunst til ubodelig Skade og forkvaklet en Mængde virkelige, oprindelige Talenter.

Nej, saaledes havde *Cetti* det heldigvis ikke. Han gav Raad og Vink, til Tider ogsaa en diskret Antydning af Vejen, vi skulde gaa, men stadig saaledes, at der var frit Spillerum for vor egen Opfattelse, som altid respekteredes; omend den stundom, uden at vi selv mærkede det, ændredes over i et rigtigere Spor end vort eget.

Jeg kunde fristes til at sammenligne det med, hvad man i Cirkusproget kalder „Dressur i Frihed“ — men det, *Cetti* opnaaede ved sin Metode, og som jeg har været ham taknemlig for hele mit Liv, er, at han bibragte mig et Grundlag, hvorpaa jeg selv kunde arbejde videre; han lærte mig at tænke over Opgaven, før jeg tog fat paa den, og har jeg siden af og til kunnet yde noget, der har været godt, saa skylder jeg først og fremmest ham Tak for det.

Camillo Spiers havde, som tidligere omtalt, gjort et stort Arbejde for at uddanne de ydre Virkemidler, ved at afrunde mine Bevægelser, sætte mig ind i Plastikens Mysterier og lære mig at synge og danse. *Cetti* tog sig af mit Indre, han aabnede

mit Øje for Sandheden i Kunsten og lærte mig at sky alt, hvad der kunde kaldes Unatur.

Cetti fulgte med vagtsom Agtpaagivenhed Arbejdets Fremgang under Prøverne, og jeg glemmer aldrig hans Glæde, da jeg en Dag, medens vi prøvede paa Magdalene Thoresens „Et rigt Parti“, hvori jeg spillede Julie Garon, blev saa grebet, at jeg kom til at græde. Det var under Skilsmisse-Scenen, hvor *Cetti* spillede saa vidunderlig dejligt, at han rev mig fuldstændig med. Det var i Øjeblikket for mig, som var det selve Virkeligheden, jeg oplevede, og den Bevægelse, der kræves i Rollen, blev til ægte, naturlig Graad. *Cetti* stoppede op midt i en Replik, tog mine Hænder og sagde:

„Gud velsigne dig for det, min Pige, du skal nok blive til noget.“ Disse Ord brændte sig med Flammeskrift ind i min Hukommelse — det var for mig, som om de fire Aar, der var gaaet, havde været en Forberedelse, og at jeg først nu fik den egentlige Indvielse til mit Kald. Fra den Dag fik *Cetti* forøget Interesse for mig, og ingen kunde være gladere end han, naar Aviserne roste mig, eller jeg spillede noget, som virkelig lykkedes for mig.

Saaledes kom han glædestraalende og gav mig nedenstaaende Avisudklip Dagen efter, at vi havde haft Premiere paa „Et rigt Parti“.

„I Frk. Sørensen, der spillede Julies Rolle, gjorde vort Publikum Bekendtskab med en ny Skuespillerinde, og Bekendtskabet var unægtelig behageligt. Hun var, efter vor For-

Maria Spiers
som Henriette i „De Uadskillige“.

mening, den, der gav sin Rolle smukkest og sandest af alle de Spillende, ikke fordi hun magtede den vanskelige Opgave, som Julies Rolle stiller, i alle dens Enkeltheder, der var vistnok meget, der burde have været bedre, men fordi der var en sand og følt Alvor over hende, som gav hendes Spil Inderlighed og Hengivelse — hendes Fremtræden var uden Prætention kvindelig og stille —.“

— — —

Jeg havde et stort Repertoire i denne mindeværdige Sæson, men husker desværre ikke mere alt, hvad jeg spillede; dog mindes jeg bl. a.: *Julie Garon* i „Et rigt Parti“, *Laura* i „Eventyr paa Fodrejsen“, *Tatersken* i Henrik Ibsens „Brand“, Titelrollen i „Capriciosa“, *Datteren* i „Hertug Concretus og hans Datter“, *Den svenske Baronesse* i „Pariserliv“, *Jomfru Krapylius* i „Genboerne“, *Dronningen* i „Blomsterféernes Dronning“, *Helvig* i „Svend Dyrings Hus“, *Krafts Datter* i „Revyen“ og *Henriette* i „De uadskillelige“.

Det var i enhver Heseende en god Sæson; jeg havde nok at bestille, havde gode Kammerater og et Publikum, der virkelig holdt af mig og satte Pris paa mig som Kunstnerinde.

Herpaa fik jeg et Bevis, da *Spiers* skulde have Benefice i Trondhjem.

Vi skulde spille „Hertug Concretus“, og for yderligere at trække Hus havde Spiers lavet et lille Balletdivertissement, som skulde slutte Aftenen, og hvori han var Englænder og jeg Skotlænderinde.

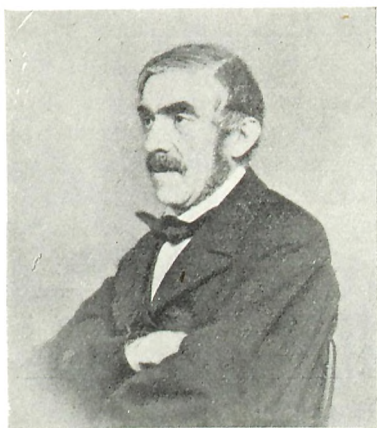
Da Tæppet var faldet for „Hertug Concretus“, rejste en Mængde af Tilskuerne i 1ste Parket sig og forlod Teatret, de vilde ikke — efter at have set mig i den tragiske Rolle som Hertug Concretus' Datter — se mig danse til Sækkepipe — en smigrende Værdsættelse af mig som Skuespillerinde.

Fra Trondhjem rejste vi til Bergen, hvor vi havde Hovedsæson. Her havde jeg et udmærket Logis hos *Ole Bulls* Broder, Musikdirektør *Edward Bull*, hvis Hustru var som en Moder for mig i den Tid, jeg boede der.

Edward Bull havde i sin Egenskab af Broder til Stifteren af Bergens nationale Scene haft Sæde i Teatrets første Bestyrelse, og havde tillige i det første Par Sæsoner været Teatrets Musikdirektør.

Fru Marie Bull, f. Midling.

Musikdirektør Edw. Bull

Hans Hustru havde som Jfr. *Marie Midling* været knyttet til Bergens nationale Scene i dens to første Sæsoner, og havde bl. a. spillet *Pernille* i „Den Vægelsindede“, *Kari* i „Fjeldstuen“ og *Sigrid* i „Til Sæters“.

Teatret havde stillet store Forhaabninger til hende — særlig i Soubrettefaget; men da hun forlod Scenen for at gifte sig med *Edward Bull*, fandt Teatret en god Erstatning for hende i den talentfulde *Lucie Johannesson*, senere *Lucie Wolf*.

Da jeg var i Bergen, drev Fru *Bull* et fotografisk Atelier, som dog bestyredes af en dansk Fotograf.

MIT BRYLLUP.

Der knytter sig mange Minder til dette Bergensophold.

Den 28. December 1870 blev *Spiers* og jeg viede i Domkirken af den kendte Pastor Daae; et Giftermaal, der bevirkede, at min Fremtid blev meget forskellig fra det, den tegnede til.

Jeg blev fra alle Sider raadet fra at indgaa denne Forbindelse, men det har altid været min Natur imod at bryde et givet Ord. — Og dog havde jeg maaske betænkt mig, dersom jeg havde kunnet se blot et Par Aar frem i Tiden — jeg siger udtrykkelig *maaske*; thi sikker paa, at jeg vilde have gjort det, er jeg ikke.

Om Brylluppet kan man med Sandhed sige, at det forløb „i dybeste Stilhed“.

Da vi kom tilbage fra Kirken til mit Logis, som nu skulde være vort fælles Hjem — der var to dejlige Værelser, en Dagligstue ud mod Torvet og et Soveværelse til Gaarden, fik vi en Bryllupsmiddag bestaaende af Sulevælling. Det var min ellers saa elskværdige Værtindes Protest mod mit Giftermaal med Spiers — hun havde ligesom alle de andre været meget imod denne Forbindelse, og tiltrods for, at Spiers nu boede i Lejligheden, og hendes Mand havde været min Forlover ved Vielsen, lod hun ganske, som om hun ikke anede det ringeste om den celebre Begivenhed.

Hen paa Eftermiddagen kom Fru *Cetti* og ønskede os til Lykke; det var den eneste Lykønskning, jeg fik, thi paa Teatret om Aftenen lod Kammeraterne, som om intet var passeret, først da jeg en halv Snes Gange havde brugt Benævnelsen „min Mand“, kom mine to Garderobefæller, Fruerne *Schiøth* og *Witzleben* saa vidt, at de forundret spurgte:

„Men du gødeste Gud, Barn, er du bleven gift?“

Jeg svarede lidt fornærmet, at jeg fandt dette Spørgsmaal ganske overflødigt, eftersom vi paa Vejen til Kirken havde mødt *Schiøth*, der endda løb nogle Skridt ved Siden af Vognen for at overtøye sig om, at det var Spiers og mig, der sad i den.

Forresten maa jeg sige, at det ikke var af Uvilje mod mig personlig, at vort Bryllup fik denne kølige Behandling; det var et Slag mod Spiers, men det ramte mig mest føleligt, han var mere haardhudet.

Foruden Fru *Cetti* var Teatrets Korpersonale de eneste, der viste os nogen Opmærksomhed den Dag, de gav nemlig uopfordret Møde i Kirken og sang fra Orglet.

Dagen efter blev mit Navn paa Plakaterne forandret fra Marie *Sørensen* til Marie *Spiers*.

Tæppet var faldet for første Akt.

Bergens gamle Teater.

INDSAMLING TIL FRANSKE SAAREDE.

Under vort Ophold i Bergen udspillede i Frankrig det store Drama „den fransk-tyske Krig“, og selvfølgelig var vor Sympati hos Franskmændene. Vort eget Nederlag var jo i friskt Minde, og jeg skal ikke nægte, at vi, som vel forresten alle Danske den Gang, nærrede et lønligt Haab om, at gennem Frankrigs Sejr vilde vi faa Hævn over Tyskerne.

Det gik desværre saa ganske anderledes, men dette forminskede ingenlunde vor Sympati for Franskmændene — tværtimod.

Man skulde imidlertid i Bergen være meget forsigtig med at vise denne Sympati, eftersom der, vistnok navnlig indenfor Handelsstanden, var megen Interesse for Tyskland, omend Frankrig selvfølgelig ogsaa havde mange Tilhængere deroppe.

Jeg havde selv en lille Oplevelse, hvor jeg var Genstand for Tyskervennernes Mishag og kun ved illsom Flugt undgik alvorlige Ubehageligheder.

Det var i Slutningen af Januar eller Begyndelsen af Februar 1871.

Der var i Teatersalen arrangeret en stor Maskerade, hvori ogsaa de fleste af Skuespilpersonalet deltog. Jeg var kostumeret som fransk Sygeplejerske, men bar selvfølgelig Maske ligesom alle de andre.

Grunden, hvorfor jeg havde valgt dette til en Maskerade ellers ret upraktiske Kostume, var, at jeg vilde samle Penge ind til de franske Saarede, og det viste sig, at min Idé slog godt an, — jeg fik mange klækkelige Bidrag og mange Lovord for den gode Tanke.

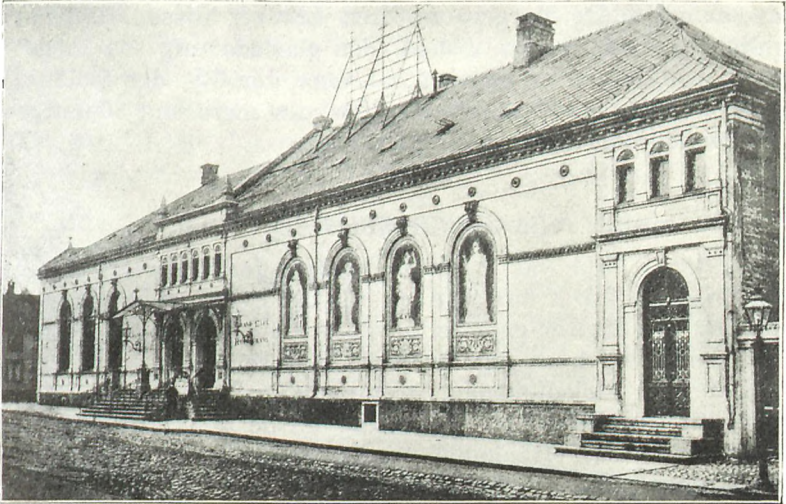
Desværre havde nogle af Tyskernes Venner haft den samme Idé til Fordel for de tyske Saarede, og grundige, som Tyskerne altid er, havde de sat deres Indsamling i System, saaledes at der var fire unge Piger, klædt som Soldater-Marketendersker, der gik rundt og solgte Vin fra en lille Tønne, de havde i en Rem om Halsen, og tog tre Mark eller en Rigsdaler pr. Glas.

Denne Form, som jo virkede stærkt paagaende i Mod-sætning til min diskrete Henvendelse, fandt ikke rigtig Paa-skønnelse blandt Maskerdegæsterne, og af Misfornøjelse herover søgte de tyske Indsamlere at genere mig paa forskellig Maade, blandt andet ved Forsøg paa at rive Masken af mig.

Da det næppe vilde være gavnligt for Teatret, at det blev bekendt, at det var en af de danske Skuespillerinder, der havde indsamlet Penge til Franskmændene, reddede jeg mig ved Flugt over Balkonen ned bagom Scenen, skarpt forfulgt af nogle af Marketenderskernes Venner — men de fik ikke Rede paa, hvem jeg var.

Et Kvarter senere var jeg atter i Salen, denne Gang som fransk Matrospige, og deltog med Liv og Lyst i Dansen. Den barmhjertige Søster var forsvunden, men mit Udbytte, ca. 60 Specier = 240 Kr., blev næste Dag indsendt til det franske Konsulat.

Naar jeg mener, at det ikke havde været heldigt for Teatret, om det var blevet almindeligt bekendt, at en af Skuespillerne havde vist udpræget franske Sympatier, er Grunden den, at der indenfor visse Kredse af Befolkningen herskede nogen Uvilje mod danske Skuespillere, fordi man mente, at der rettelig burde spilles norsk Komædie af norske Skuespillere paa et norsk Teater for et norsk Publikum — og jeg vilde jo nødtigt være den, der gav de misfornøjede en Knage at hænge deres

Trondhjems Teater.

Hat paa — selv om Knagen kun var en uskyldig Indsamling til saarede Soldater.

Som Helhed betragtet var de danske Skuespillere personligt meget afholdte i Byen — forøvrigt havde *Cetti* ogsaa vist Byen det Hensyn, at han havde seks norske Damer og Herrer i sit Personale — men der var som sagt en lille Klike, der var Danskædere paa Konto af, at de var ivrige Tilhængere af den Ole Bull'ske Tanke om en norsk Nationalscene i Bergen. Forsøget var gjort i 1850, men maatte efter 13 Aars Forløb opgives, tiltrods for, at de havde haft saa glimrende Kræfter som *Johannes Brun*, *Louise Brun* og *Lucie Wolf*.

Det gentoges atter i 1876, og da gik det bedre; da fik man — iøvrigt ogsaa ved *Ole Bulls* Hjælp — skabt den nationale Scene, som siden har været til stor Ære for Bergen og for hele Norge.

Der er nu for adskillige Aar siden rejst en stor flot og moderne Teaterbygning, og det kære, gamle Teater er degraderet til — Biografteater. Dog er der i den tidligere „Punchesal“ indrettet et interessant norsk Teater-Museum.

Men alt dette tiltrods fik jeg under et Besøg, jeg for nogle Aar siden — i 1914 — aflagde i Bergen, Vished for, at Mindeerne om „Danskertiden“ paa det gamle Teater endnu levede

hos mange ældre Bergensere, som bevarer disse Minder i venlig Erindring — en Vished, der glædede mig saa meget mere, som Bergen er og altid vil være den By, der for mig gemmer de bedste Teaterminder fra min mere end 30-aarige Virksomhed som aktiv Skuespillerinde.

EN PILGRIMSFÆRD.

Da jeg i 1914 var i Norge, besøgte jeg forøvrigt ogsaa Trondhjem. — Det var som en Pilgrimsrejse til de Steder, hvor jeg kun 22 Aar gammel havde drømt de dejligste Fremtidsdrømme, og hvor jeg nu — 44 Aar senere — stod med Visheden om Virkeligheden. Drømmene var ikke gaaet i Opfyldelse i den Form, jeg den Gang havde tænkt mig, Livet blev vel ikke saa straalende, som Drømmene viste det, men den strenge Alvor, Virkeligheden førte med sig, har sikkert ikke været til Skade for min Udvikling som Skuespillerinde og Menneske.

— Scenen i Trondhjem stod uforandret, som da jeg var der i 1870—71. Jeg var deroppe en Formiddag og gik ind ad Skuespillernes sædvanlige Indgang. Der stod ganske vist et Opslag om, at Adgang var forbudt „Uvedkommende“, men jeg mente, at jeg vel ikke kunde kaldes helt „Uvedkommende“.

Da jeg kom op paa Scenen, prøvedes der paa Kraft — det var den norske Teaterdirektør Müller, der gav Forestillinger dér i Byen i de Dage. Jeg sagde, hvem jeg var, og fortalte dem, at mit Ærinde var at opfriske gamle Minder, og jeg maa sige, at jeg blev modtaget med den største Elskværdighed af Direktøren og hans Hustru. Hun førte mig omkring i alle Garderoberne og var i det hele taget meget sød og meget forstaaende.

Ja, Udenomsbequemmelighederne var jo bedre end i 1870, men Scenen og Tilskuerspladsen var de samme, og forstaaeligt nok brød Minderne ind over mig, saaledes at jeg maatte tage en hastig Afsked med de norske Kolleger for ikke at bukke under for Bevægelsen.

Den næste Eftermiddag, da jeg vidste, at der ingen Prøve var, gik jeg atter op paa Teatret og deklamerede fra dets Scene Holger Drachmanns „Fra Klitten“ — en Andagsstund,

der var for mig som en Kirkegang — og jeg forlod Teatret med en inderlig Følelse af Taknemlighed over, at jeg havde faaet Lov til at se det og staa paa dets Scene endnu en Gang; det var et Ønske, jeg havde næret i mange Aar, som her var gaaet i Opfyldelse.

*

*

*

Efter denne lille Afstikker vender vi tilbage til For-aaret 1871.

I Slutningen af Marts tog vi Afsked med Bergen og vendte tilbage til Trondhjem. Den 30. Marts døde Kong Carl den Femtendes Dronning Lovisa, som var Moder til vor daværende Kronprinsesse. Dødsbudskabet blev modtaget med bange Anelser, idet en Landesorg vilde være ensbetydende med Selskabets Ophør, og vi var derfor den afdøde inderlig taknemlig, da Kundgørelsen kom, at hendes sidste Ønske havde været, at der *ikke* maatte standses noget som helst i Anledning af hendes Død, en Omtanke, der gjorde hende Ære og viste, at hun virkelig havde siddet inde med det Højsind, som man baade i Sverrig og Norge altid havde tillagt hende.

Dronningens Bortgang mindedes paa Trondhjem Teater ved en meget smuk og stilfuldt arrangeret Sørgefest.

Scenen var dekoreret med florumvundne Flag og grønne Planter, med Buste af den afdøde Dronning som Midtpunkt. Hele Personalet var i Galla, og Direktør Cetti fremsagde et smukt Mindedigt. Hvilket Stykke vi spillede, erindrer jeg ikke, men det har sandsynligvis været „Et rigt Parti“.

Efter et kortere Ophold i Trondhjem besøgte vi nogle af Kystbyerne, hvorefter Sæsonen afsluttedes i Christianssund, og hver drog til sit.

GAMLE KAMMERATER.

Det var med Vemod, jeg skiltes fra de fleste af Kammeraterne; der var saa mange gode og glade Minder fra denne Sæson.

Der var nu f. Eks. gamle *Thorsen*. Hans Velkomsthilsen til mig ved Sæsonens Begyndelse lød saaledes:

„Ja, enten er du en rigtig lille, durkdreven Teaterrotte, med en god Portion Kulissestøv i Pelsen, eller ogsaa er du en ualmindelig sød lille, naturlig Pige.“

Skuespiller Thorsen

Jeg bad ham naturligvis om at tro det sidste, og jeg havde den Glæde flere Gange at høre af ham, at jeg havde haft Ret.

Thorsen hørte til den rigtige gamle Skole, der holdt urokkelig fast paa Traditionerne. Saaledes husker jeg under Prøverne paa „Christian den Fjerdes Dom“, at *Cetti*, som ledede Instuderingen, anviste *Thorsen*, der spillede Kongen, Plads tilhøjre i Forgrunden, men Thorsen plantede Gang efter Gang sin majestætiske Skikkelse tilvenstre og motiverede sin Opfattelse med, at han, der havde

spillet Rollen mangfoldige Gange før, havde „staaet der i 30 Aar“, hvortil *Cetti* gemytligt svarede: „Ja, har du staaet der i 30 Aar, saa er det saagu' heller ikke et Minut for tidligt, at du bliver flyttet“.

Og hvor nødtigt den Gamle end vilde, maatte han jo „makke ret“.

Endelig husker jeg fra Bergen en meget gemytlig Scene mellem *Thorsen* og Sufflør *Sørensen*. De var en Gang — det var forresten den tidligere omtalte Maskeradeaften — raget uklar, og som saa ofte i de Tider udartede Skænderiet til Haandgribeligheder. Episoden foregik nede i Herregarderoben. Pludselig tabte *Thorsen* Taalmodigheden og sagde med sin brummende Bas:

„Tag Frakken af, for nu ska' du ha' Tæsk, og jeg vil nødig slaa paa min egen Frakke.“

Sagen var, at *Sørensen* i Anledning af Festen havde laant en fin Frakke af *Thorsen*, og den vilde Ejermanden skaane for Overlast.

Repliken virkede imidlertid saa komisk, at de begge kom til at le, og dermed var Striden bilagt med det samme.

Gamle *Adami*, der, som tidligere omtalt, var Svoger til Vilhelm Wiehe, var en fin, nobel Personlighed. Han lignede mere en Embedsmand fra et af Ministerierne end en rejsende Skuespiller. Han var overordentlig økonomisk og samlede,

trods sine smaa Indtægter, en Formue, som siden kom hans Søster, Fru Wiehe, til gode, og han var dertil i Besiddelse af en vidunderlig diplomatisk Evne til at holde sig udenfor de forskellige Klikker og Partier, der altid dannedes indenfor større Selskaber. Han blev tudet Ørene fulde fra alle Sider, sagde „Ja“ og „Naa“ til det hele, og afæskede de ham endelig hans personlige Mening om en Sag, og det skete paa en saadan Maade, at han ikke kunde undgaa at svare — ja, saa drev han det aldrig videre end til at sige:

„Tja, hvad skal man sige til det? En Sag kan jo altid ses fra flere Sider, jeg har

virkelig ikke mindste Begreb om, hvem der har Ret i dette Tilfælde — jeg kan absolut ikke udtale mig om den Ting.“

Paa denne Maade levede han i Fred og god Forstaaelse med dem alle. Man kunde udøse sit Hjerte til ham lige saa galt, man vilde, han hørte taalmodigt paa alle Udgydelser og Besværinger, men bragte aldrig en Tøddel videre til Andre. Han var et Særsyn i et Milieu, hvor Intriger og Sladder spiller en stor Rolle.

Naar jeg senere har kunnet indtage samme Standpunkt, skyldes det sikkert i første Række det gode Eksempel, gamle *Adami* havde givet mig.

Først og fremmest gjorde det mig ved Sæsonens Slutning ondt, at jeg herefter skulde savne *Cettis* udmærkede Vejledning; han havde bragt mig mægtigt fremad, men jeg haabede jo at komme til en af de københavnske Scener eller et af de store rejsende Selskaber, hvor mine Evners Udvikling kunde fortsættes. — —

Skuespiller *Adami*.

Det gik imidlertid ganske anderledes, hele min Løbebane blev forrykket, om til Gavn eller Skade for mig kan *jeg* ikke afgøre.

Jeg véd, hvorledes min Bane blev, men jeg véd ikke, hvorledes den vilde være bleven, dersom mit Haab var gaaet i Opfyldelse — kun Et har jeg Vished for: min Fremtid blev saaledes, som Gud lagde den tilrette for mig.

SPIERS SOM HYPNOTISØR.

Naa, *Spiers* og jeg vendte tilbage til Trondhjem, hvor vi gav nogle Forestillinger med Smaastykker, Sang og Hypnotisme. Det gik jævnt godt. Vi fik da samlet Penge til Hjemrejsen og lidt til, og *Spiers* gjorde sig udmærket som Hypnotisør.

Kun én Aften kneb det for ham, antagelig paa Grund af Overanstrengelse. Eksperimenterne var forløbet normalt, og Publikum var stærkt interesseret.

For saavidt var alt godt, men da de Hypnotiserede skulde vækkes med det sædvanlige bydende „Vaagn!“ var den ene af dem — en ung Mand — ikke til at vække. Tæppet gik ned, men Publikum var blevet uroligt. De klappede og trampede som besatte, og imens stod *Spiers* og baksede med det livløse Menneske, og jeg græd af Angst for, hvad der nu vilde ske.

Spiers og Maskinmanden fik Mennesket slæbt udenfor Scenen ud i en Kældergang, hvor der var Gennemtræk, og endelig, da jeg troede alt Haab ude, lykkedes det *Spiers* at faa ham kaldt tillive, og da han derpaa sammen med de andre Medier og *Spiers* traadte bukkende frem for aabent Tæppe, var der en Jubel over al Beskrivelse — og jeg aandede atter frit.

Under dette Ophold i Trondhjem fik *Spiers* et meget smigrende Tilbud om Ansættelse ved Trondhjems Hospital som Magnetisør.

Adskillige Læger, som havde overværet Seancerne, mente, at Hypnotismen vilde være en god Hjælper for Lægekunsten, bl. a. ved Operationer. — Men skønt der tilsagdes *Spiers* en efter Datidens Forhold meget stor Gage, sagde han ube-

tinget Nej, der var for meget Kunstner og farende Svend i ham til, at han kunde tænke sig at falde til Ro i et Embede. Han takkede for den tiltænkte Ære, men beklagede, at han ikke kunde entrere. Saa pakkede vi vore Kurve og Kasser og drog atter tilbage til København.

Rejsen, der foretoges med en af Det forenede Dampskibsselskabs Dampere, var meget fornøjelig. Til Rejseselskab havde vi en sød ung Pige, Datter af Skibets Fører, hun kom forøvrigt senere ind i Teaterverdenen og var, under Navnet Fru *Giers*, knyttet dels til forskellige Provinselskaber og dels til Nørrebros Teater.

Hun og jeg delte Kahyt, og i et helt Døgn, hvor det var saa forrygende et Vejr, at vi ikke kunde forlade Køjernerne, fik vi ikke andet at leve af, end hvad hendes Fader af og til kom ned og madede os med. — Men trods Storm og Sød bevarede vi vort gode Humør uanfægtet.

Da vi kom ned til København, var der ingen Engagementer at faa. Alle Direktørerne hvadede forlængst sluttet for den kommende Sæson. Der stod vi altsaa. Spiers fik dog lidt at bestille hos Ferdinand Schmidt paa „Morskaben“, hvor han optraadte som Hypnotisør; men for mig var der intet andet at gøre end at rejse hjem til mine Forældre i Bogense og dør afvente bedre Tider.

Efter Sæsonen hos *Cetti* var der ikke mere Tale om, at mine Forældre vilde overtale mig til at forlade Scenen; de fandt sig i det uundgaaelige og var vel egentlig helt stolte af, at jeg havde gjort saa megen Lykke i Norge.

ET MÆRKELT ENGAGEMENT.

Om Efteraaret 1871 fik Spiers og jeg Engagement hos den kendte Direktør *William Petersen*, som i mange Aar havde haft Hovedsæson i Odense. Det samme skulde være Tilfældet i denne Sæson — saaledes lød i hvert Fald Engagementet — men det havde sikkert aldrig været Mandens Mening at komme til Odense med *det* Selskab, dertil talte det for mange Begyndere. Hvad der laa bagved, ved jeg ikke, men Hensigten var aabenbart, at vi skulde gaa i Stykker saa hur-

Direktør *William Petersen*.

tigt som muligt, og denne Hensigt lykkedes godt nok, idet vi aabnede Sæsonen i Vejle en af de første Dage i September og sluttede i Kolding tre Uger senere. Vi kom overhovedet kun til disse to Byer. —

Repertoiret bestod af to Helafstensstykker, Fritz Holsts „Hverdagsfolk“, og en fransk Folkekomedie „Droskekusken“ samt en Mængde Smaastykker, af hvilke der gik fire pr. Aften. Til at spille dette Repertoire var der, foruden Direktør *William Petersen* selv, *Daniel Hansen* og dennes Hustru og

Datter, hvortil kom Spiers og jeg — Resten ca. fire Herrer og fire Damer var Begyndere. Fru *Daniel Hansen* var en flink Skuespillerinde og et kært og godt Menneske. Hun havde tidligere været gift med en Skuespiller *Henriksen*, som døde i Norge, og havde i sit første Ægteskab to Børn, Skuespiller *Frederik Henriksen*, som for en Del Aar siden bl. a. spillede i „Syven“ og i „Røde Kro“ paa Amager, og Skuespillerinde *Elise Henriksen*, som blev gift med Skuespiller *Varburg*, og som tidligere omtalt var Moder til Skuespillerinde *Anna Guldbrandsen*.

Fru *Daniel Hansen*, som forøvrigt havde været ansat ved Casino i dets første Tid, fortalte mig en Gang en lille rørende Historie fra den Tid, hun som Enke var kommen fra Norge ned til København med sine to Børn, som dengang var smaa. Hun boede ved Vestervold og havde det ganske forfærdelig smaat.

En Aften, da det kneb særlig haardt, og hun ikke syntes at øjne nogen Udvej, bad hun inderligt til Gud om at give hende et Tegn paa, at han ikke havde forladt hende. Det var en Sommeraften, og hun stod ved Vinduet og saa over mod Volden. Netop som hun havde endt sin Bøn, fløj en Ildstriben op over Himlen og opløste sig i et Utal af Stjerner.

Hun takkede med Taarer i Øjnene Gud for Tegnet, og selv efter at hun var blevet paa det rene med, at Ildstriben var en Raket fra Fyrværkeriet i Tivoli, tog hun det som et Tegn, Gud havde sendt hende — og deri kunde hun vel i

Grunden have Ret. Hun følte en Opmuntring ved dette Tegn, og dermed var Hensigten jo naaet.

Datteren, *Matilde Hansen*, var hendes Steddatter, hun var en god Ingenue og blev senere gift med en Skuespiller og Barber *Madsen*.

Da Selskabet opløstes i Kolding, rejste *William Petersen* sporenstregs til Odense, opgav sin Teatervirksomhed og opnaede en god Privatstilling dér i Byen — vistnok et eller andet kommunalt Hverv.

Imidlertid tilbød *Daniel Hansen* Spiers og mig, og forøvrigt de fleste af Personalet, Engagement til et lille væmmeligt Seriveringsteater paa Vesterbrogade i København. Hvad dette „Kunstens Tempel“ hed dengang, erindrer jeg ikke; det kom senere til at hedde „Vesterbrørs Teater“ efter at det store, smukke Teater af samme Navn i 1875 var revet ned — nu er det saavidt jeg ved omdannet til Biografteater.

Dir. *Daniel Hansen* (Ungdomsbill.)

TRISTE FORHOLD.

Det var med Sorg i Sind, vi modtog Engagementet, men vi havde desværre intet Valg — vi skulde jo leve.

Vi kom altsaa til Hovedstaden og blev installeret i et Par Værelser i Schønbergsgade, og med Græmmelse i Hjertet gik jeg hver Aften op og spillede i dette ækle, røgfyldte Lokale, hvor et øl- og toddydrikkende Publikum til Tider højroestet gav deres Besyv med i Laget.

Det var ikke den Fortsættelse, jeg havde tænkt mig, da jeg spillede paa Bergens Scene. Skuffelsen var stor, men jeg haabede stadig paa Fremtiden, jeg var endnu ikke 24 Aar.

Jeg spillede et stort Repertoire, men Stykkerne var egentlig ikke meget værd; de var for Størstepartens Vedkommende skrevne eller bearbejdede af *Daniel Hansen* selv — hans Muse var meget frugtbar omend ikke særlig kultiveret — dog har

Viseforfatter W. Rantau.

Stykkerne sikkert passet helt godt til det Publikum, der besøgte Anstalten.

Personalet bestod af Direktør *Daniel Hansen* med Frue og Datter (*Matilde*), Herrerne *Spiers*, *Abel*, *Thomsen* og *Carl Gottschalksen*, den senere ualmindelig dygtige Musikdirektør der dengang forsøgte sig som Skuespiller, samt Damerne *Nicoline Wantzin*, *Maria Spiers* og et Par unge Piger som var Begyndere i Faget. Yderligere var i ca. 6 Uger engageret en engelsk Ballet under Ledelse af den gamle Impressario *Strakosch*.

Jeg havde henimod Sæsonens Slutning en Benefice, hvortil „Kisten“s kendte Direktør, Viseforfatteren *W. Rantau* havde skrevet nedenstaaende Prolog.

*Sædvanlig bydes gjerne en Prolog
I et blandet, blomstersmykket Sprog.
Man træder frem, hvidklædt som en Lillie,
Fortæller, at man har den allerbedste Villie,
Og at det eneste, som man sig bryder om
Er, at de skjænker En en naadig Dom;
At Deres Bifaldssmiil er det Beviis,
Hvorpaa vi kun alene sætter Priis —
Det er en smuk Tirade — ak men kun,
Kun Sandhed dog med Modifikation;
Thi skjønt jeg sætter megen, megen Priis
Paa Deres Bifald — ja naturligviis!
Jeg har et Ønske til, ja, det er sandt,
Det deler jeg med hver en Beneficiant.
Ja, jeg vil være ærlig og reel*

*Endskjønt det er en meer prosaisk Deel,
 Saa vil jeg tilstaa, at min bedste Skat
 Er Synet af en Sal, hel fuldt besat.
 Det gjør saa godt — det virker saa pikant,
 Naar man i Horisonten skuer lidt kontant.
 Ja, tilgiv mig, jeg beer! men jeg er gift,
 Jeg holder Huus, og til en slig Bedrift
 Udfordres der for Tiden ej saa lidt
 Og Kunstnere har intetsteds Kredit
 Og derfor har man virkelig lidt Frygt;
 Sæt nu ej Beneficen blev besøgt —
 Før Tæppet skal gaa op, man ængstlig tripper om,
 Man kigger ud — er glad for hver der kom;
 Og ser man saa de tomme Bænke blot
 Saa bli'r man lidt beklemt — man ængster sig saa smaat,
 Der bliver intet „Huus“, o Himmel staa os bi!
 Ja, det er Vrangen af vort Maleri,
 Men har man Benefice i selve Kjøbenhavn
 Og har et stort, berømt, feteret Navn;
 Og har man sunget til vor Priis
 Og blæst Basun i hver Avis,
 Saa gaar det Hele af sig se'l,
 Dog tit er her omsonst man Træl.
 Beliggenheden er contrair,
 Vi ligger lidt paa Landet her.
 Og er det ikke Sne og Regn,
 Saa er der andre Ting iveien;
 Men ei vi taber vort Humør,
 Vi holde ud, ja, med Honnør —
 Og skjønt ei Veiret var os huldt,
 Har vi dog tidt haft Huset fuldt.
 Ja — hvis i Aften ei det skeer
 Jeg roligt mig i Skjæbnen teer,
 Og med et stille Suk og Ak!
 Til hver. her kom, jeg siger: Tak!*

Udbyttet af Beneficen var helt godt og gav et haardt til-
 trængt og med Glæde imødeset Tilskud til Gagen, som ikke
 var ret stor.

KATASTROFEN NÆRMER SIG.

Kort efter Nytaar begyndte Spiers at klage over, at hans Syn svækkedes, og samtidig flimrede det stadig for hans Øjne. Han havde altid været meget nærsynet og brugte umaadelig stærke Briller; vi antog da, at han havde overanstrengt Synet ved sit Arbejde som Magnetisør, og haabede, det vilde fortage sig igen, naar han skaanede Øjnene saa meget som muligt.

Det blev imidlertid værre og værre, og endelig tog han en Dag Mod til sig og gik op til den kendte Øjenlæge, Professor *Edmund Hansen* for at søge Raad. Han havde selv flere Gange udtalt Frygt for at miste Synet og maatte derfor antages at være noget forberedt paa denne Udgang, men alligevel ramte det ham som en Dødsdom, da Professoren erklærede, at Blindheden vilde indtræde i Løbet af kort Tid.

Da Professoren saa, hvilket frygteligt Indtryk denne Udtalelse gjorde paa det ulykkelige Menneske, ændrede han den til, at det venstre Øje var prisløst, men at der maaske var en svag Mulighed for delvis at redde Synet paa det højre.

Denne Trøst lavede jo lidt op, men det viste sig desværre snart, at der i Virkeligheden intet Haab var. Synet svandt gradvis Dag for Dag, og frygteligt var det at være Vidne til den dumpe Fortvivlelse, der knugede den ellers saa energiske og virksomme Mand til Jorden.

Spiers var kun 34 Aar, da Ulykken ramte os, og det er let forstaaeligt, at den tog haardt paa ham. Til Tider tog Fortvivlelsen saaledes Overhaand, at jeg frygtede, han skulde befri sig selv for sine Lidelser ved at begaa Selvmord.

Døden vilde jo komme som en kær Ven og Befrier fra den rædselsfulde Skæbne, han nu gik imøde. — Han, der havde en saa udpræget Sans for det skønne i Naturen og i Livet og en saa sikker Smag for Farvers Sammenstilling, skulde nu henleve Resten af sine Dage i Mørke, netop for et saadant Menneske er Blindheden jo tusind Gange værre end for den, der er født blind og aldrig har skuet Lyset og Naturens Skønhed.

Og til al denne Ulykke kom vor Fattigdom. Jeg var nu ene om at tjene Føden, og Gagen var meget ringe. Det var et fryg-

teligt Liv. De Timer, jeg var paa Teatret om Aftenen, pintes jeg af Angst for, hvad der muligvis kunde ske hjemme, medens jeg var borte. Datteren i den Familie, vi boede hos, holdt Vagt over Spiers, medens jeg var paa Teatret, men det maatte ske saa diskret, at han ikke mærkede det. — Saa snart jeg var færdig, styrtede jeg hjem, forberedt paa det værste og glad, naar jeg fandt alt, som jeg havde forladt det.

Under denne sørgelige Periode skrev Spiers bl. a. nedenstaaende lille Digt, som, mere end jeg er i Stand til at forklare det, viser, hvorledes hans Sindsstemning og Tanker har været.

Synet svinder, er da All forts,
 Staar som Minde Lyset, min tilbage?
 Saa jeg ensom: mit Mørke klage,
 Var mit Staab da kun en Phantasi!

Synet svinder, - mon jeg aldrig meer
 Skier mine smukke klare Dage,
 Skal saa Lige jeg om Jordens Arage -
 Liv er Død, naar Gilt ikke seer!

Sjælens Heme! - giør mig atter Lyd,
 Lad mig see Din Vælde hos Fader,
 Eller hvis Din Skabning Du forlader,
 Send mig Dødens Engel med et Lyd!

D 15/7 22.

EN TUNG GANG.

Da Daniel Hansens Sæson sluttede, henvendte jeg mig til Direktør Ferdinand Schmidt om Engagement for Sommeren paa Frederiksberg Morskabsteater. Gud skal vide, det var ikke med let Sind, jeg gik denne Gang, men jeg havde ingen anden Udsigt til at skaffe mig Udkommet.

Jeg opsøgte altsaa *Ferdinand Schmidt*, som modtog mig med de deltagende Ord: „Naa, er det stolte Mod nu knækket?“ Jeg svarede ikke, men den hjerteløse Ytring brændte sig ind i min Sjæl, og skønt det er over 50 Aar siden, lyder den endnu i mine Øren i hele sin hæslige Ondskabsfuldhed. Forresten var det ikke første og blev heller ikke sidste Gang, den samme Mand tog Lejlighed til at vise det Sindelag, han nærrede for Camillo Spiers.

Engagementet fik jeg imidlertid; han havde nemlig Brug for mig, og jeg havde ikke Raad til at gøre mig kostbar — og saa det benyttede han sig af. Jeg fik otte Mark pr. Aften, som jeg hævede ved Kassen, før jeg gik hjem.

SPIERS BLIVER BLIND.

Spiers' Tilstand forværredes stadig, og i Slutningen af Maj svandt den sidste Rest af Synet; det graalige Halvmørke, hvori han havde levet de sidste Maaneder, og som havde gjort ham saa nervøs, afløstes nu af dybt, uigennemtrængeligt Mørke.

Jeg havde med Angst imødeset dette Øjeblik, da jeg frygtede, det vilde berøve ham Forstanden; men mod al Forventning havde det den modsatte Virkning.

Da han følte, at han var fuldstændig blind, at der intet var at haabe eller vente mere, faldt han til Ro og begyndte forholdsvis hurtigt at indrette sig efter de nye Forhold. Han tog med beundringsværdig Taalmod den Prøvelse, Gud lagde paa ham, og genvandt snart sin tidligere Energi. Kun modsatte han sig at komme ud paa Blindeinstituttet for at lære at læse og skrive Blindeskrift — han bad saa mindelig om at slippe, at jeg ikke nænnede at lægge Pres paa ham. Bagefter

indsaa jeg, at det vilde have været det bedste for os begge, og at det navnlig vilde have lettet mig Arbejdet meget.

Nu maatte jeg læse alt for ham og efter Diktat nedskrive alt, hvad han lavede: Digte, Komedier og Fortællinger, og det var ikke lidt, han producerede i Aarenes Løb.

DELTAGENDE VENNER.

Om Dagen, naar jeg var til Prøve, kom forskellige og læste højt for ham, blandt andet var kgl. Skuespiller *Wilhelm Wiehes* to Sønner, *Wilhelm* og *Jacques*, som dengang var halv-voksne Dreng, flinke til at give Møde og underholde Spiers nogle Timer. De to var hans kæreste Forelæsere, der var dramatisk Sving over deres Foredrag, og hvad der navnlig gjorde dem tiltrækkende var, at de var Sønner af den Skuespiller, han beundrede saa varmt, og at han med dem kunde tale om Det kgl. Teater, denne Institution, hvor han selv havde tilbragt sin Barndom og første Ungdom, og som for ham gennem hele Livet stod som Mønsteret for alt Teater. — Godt for ham, at han ikke oplevede Det kgl. Teaters senere Nedgangsperiode — det vilde have knust hans største og skønneste Ideal.

Brødrene Wiehe, som dengang i 1872—73 udøvede den smukke Samaritangerning at forkorte de lange Timer for den blinde Skuespiller, blev selv meget betydelige Kunstnere men døde begge i en forholdsvis ung Alder.

Vi mødte forøvrigt megen venlig Deltagelse i vor Ulykke. Vi blev bedt ud mange Steder, hvilket var til stor Adspredelse for Spiers og til Støtte for Husholdningsbudgettet.

Navnlig var en Familie *Wissmann*, der boede lige overfor os i Schönbergsgade, hvor de havde en stor Victualiehandel, umaadelig elskværdig mod os; de vidste jo, vi havde det smaat, men deres Indbydelse havde altid Karakteren af, at det var os, der beviste dem en overordentlig stor Tjeneste ved at komme. Denne Finfølelse gjorde det let for os at modtage deres vidtstrakte Gæstfrihed. Hos en Ungdomsven af Spiers, Bogtrykker *Keller* i Vingaardsstræde, fandt vi ogsaa et Hjem, ligesaa hos den før omtalte Viseforfatter, Direktør *Rantzau*, som ogsaa var en Ungdomsven af Spiers; hos „Lille

Julius Petersen (P. Julius).

Hansen“, en Komiker, der optraadte i „Kisten“, hos Skuespiller *Koop*, en udmærket Kunstner, som i sin Tid havde været ved Folketeatret, og som havde rejst sammen med Spiers i Provinsen, og hos gamle Skuespiller *Julius Petersen*, der under Pseudonymet „P. Julius“ har skrevet og bearbejdet en Mængde dramatiske Smaating. De to sidstnævnte havde det vist forresten lige saa smaat som vi selv, men alene det at komme sammen med dem og sidde og snakke en hel Aften om Teater, var jo en stor Adspredelse for Spiers. Den skæbnesvangre Sommer var der stor Ind-

striudstilling i København. Spiers havde fulgt Forarbejderne til den og glædet sig meget til at se den færdig — det opnaaede han ikke — i alt Fald kun gennem mine Øjne.

Da Sommersæsonen var forbi, besluttede vi at fortsætte paa Morskabsteatret med Forestillinger hver Søndag Aften for egen Regning. Personalet, vi fik samlet, bestod af nogle flinke mandlige Dilettanter af „Holmens faste Stok“, samt nogle enkelte Skuespillere, bl. a. *Frederik Kreutzer* og *Bugge*, Fru *Haurowitz* og den ovenfor omtalte „Lille Hansen“s Hustru.

Ved dette Arrangement var der den Ulempe, at jeg hver Onsdag maatte indhente Justitsministeriets Tilladelse til at spille den paafølgende Søndag.

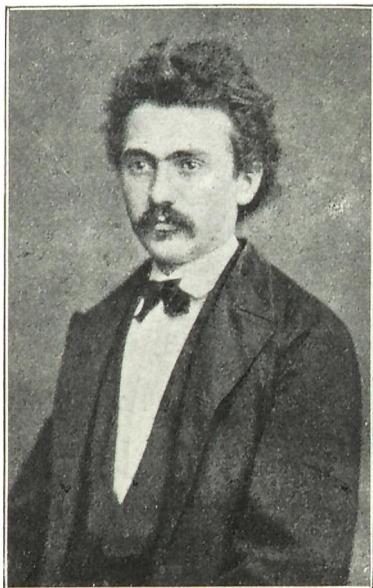
Morskabsteatret laa jo lovlig langt fra Byen til Vinterkomedie.

Der var kun tyndt bebygget paa Frederiksberg den Gang, og Forbindelsen med København var meget mangelfuld — Indtægterne var derfor kun smaa og Udkommet for vort Vedkommende kummerligt; vi fik jo kun det, der blev tilovers, naar de andre havde faaet, hvad de skulde have.

Tiderne skifter. — Nu, et halvt Hundrede Aar efter spiller Fru *Betty Nansen* med et Elitepersonale fin, literær Ko-

medie paa det samme Teater hele Aaret rundt og sikkert med ikke ringe Udbytte. — Da Vinteren begyndte, fik vi Brev fra Direktør *Theodor Andersen*, Casino, at vi maatte disponere over to Billetter saa ofte vi ønskede det. Resultatet blev, at vi den Vinter tilbragte mange dejlige Aftener i Casino, selv om det var besværligt nok i slemt Føre at komme fra Schönbergsgade helt ind til Amaliegade, og der var jo desværre ikke Raad til at køre.

I denne vanskelige Periode fik vi et Tilbud fra en Del Kammerater, et Tilbud, som var ærligt og godt ment, men som jeg ikke kunde tænke mig at

Skuespiller *Frederik Kreutzer*.

modtage. Det gik ud paa at skaffe nogle Penge til Veje, saaledes at vi kunde etablere en eller anden lille Forretning, hvorved jeg kunde ernære os begge. Jeg havde en Følelse, som om alt brast for mig, og Spiers forstod mig og var enig med mig i at afslaa det velmente Tilbud, noget de to Overbringere, Skuespillerne *Sahlertz* og *Witzleben*, naturligvis ikke forstod.

Hvor smaat vi end havde det, var det med en befriende Følelse, jeg saa de to gode Mænd gaa deres Vej igen med Spækhøkerbutikken eller Pensionatet, hvad det nu var, de havde tænkt sig.

Denne Episode gav imidlertid Stødet til, at vi søgte at faa kongelig Bevilling til at rejse med Selskab i Provinserne.

Jeg var jo godt kendt i Justitsministeriet fra mine hyppige ugentlige Besøg deroppe, og daværende Kontorchef *Ricard* nærede megen Interesse for os.

Ikke destomindre holdt det haardt at faa Bevillingen udvirket, men jeg var ihærdig; det gjaldt jo for mig ikke alene Udkommet, men ogsaa dette at kunne blive ved den Virk-

„Lille Hansen“.

Skuespiller Koop.

somhed, som jeg elskede overalt paa Jorden, og samtidig give Spiers Lejlighed til at blive i Teaterverdenen.

Fra mange Sider blev jeg raadet til at tage et Engagement og paa den Maade skaffe os begge Udkommet; men jeg, der elskede Teatret, havde let ved at indse, hvor frygteligt det maatte blive for Spiers, om der til den Ulykke, der havde ramt ham, ogsaa skulde føjes den, at han for bestandig skulde være udstødt af den Verden, der ogsaa for ham betød alt her paa Jorden, jeg modstod derfor alle Forsøg paa Overtalelse og holdt fast ved vor Plan om at danne et Selskab og rejse ud.

VI FAAR KONGELIG BEVILLING.

Og endelig lykkedes det da, efter at jeg to Gange havde været hos daværende Minister *Hall*, at faa den attraaede Bevilling. Jeg tror dog stadig, at det var Kontorchef Ricards Indflydelse, der gjorde Udslaget, og denne udmærkede Mand vedblev da ogsaa under sin lange Virksomhed som Departementschef at være os bevaagen.

EN PRØVEFART.

I Sommeren 1873 begyndte *Spiers* da at rejse som Teaterdirektør, idet vi gav en Række Forestillinger paa Sjælland, bl. a. i Præstø og i Bangsebo Skov ved Nykøbing paa Falster. Det, vi spillede, var let Sommerkost, og Personalet var ikke stort. Af dem, der var med os paa denne Prøvefart: d'Herrer *Bugge*, *Poul Friis* og *Willibald Simonsen* samt en Frøken *Petersen*, mindes jeg særlig de to førstnævnte, der var et Par glade Sjæle, som vi havde megen Fornøjelse af.

Skuespiller *Bugge*.

Saaledes husker jeg en Nat i Præstø, hvor vi blev vækket af de to unge Kamphaner, der stod nedenfor vore Vinduer og appellerede til *Spiers*' Afgørelse i en „meget vigtig“ Sag. Det drejede sig om, at *Poul Friis* havde spist et haardkogt Æg, som *Bugge* havde sikret sig til at lægge paa et daarligt Øje — det var et Bygkorn, der skulde trækkes bort. *Spiers* stod op. og mæglede fra det aabne Vindu, og da han ikke kunde faa anden Ende paa Tvisten, bad han dem til Slut i ret kraftige Vendinger om at se at komme hjem til sig selv hurtigst muligt og ikke staa der og vække den halve eller hele By — saa kunde vi drøfte Sagen videre næste Dag. I Løbet af Natten var de to Brushoveder imidlertid blevet forliget igen.

En anden Gang var *Bugge* bedt paa Skovtur med en Familie, der boede i samme Hus som *Spiers* og jeg. Fruen, der interesserede sig varmt for *Bugge* — han var køn den Gang og sang smægtende til eget Guitarakkompagnement — havde i Dagens Anledning, og sikkert kun for hans Skyld, slagtet en dejlig, fed Høne, som skulde spises ude i Skoven.

Ved Prøven om Formiddagen fortalte *Bugge* glædestraalende, hvilket lukullisk Traktement der ventede ham senere paa Dagen, og *Spiers* søgte da at gyde Malurt i Glædens Bæger ved meget alvorligt at foreholde ham, at han skulde være forsigtig med den meget omtalte Høne.

„Saavidt jeg ved,“ sagde Spiers, „og jeg har det fra meget paalidelig Kilde, er Hønen selvdød, det er aldrig godt at vide, hvad den er død af. Jeg siger dig, Bugge, var jeg i dit Sted, jeg rørte den ikke!“

Resultatet var, at Bugge til Værtindens store Skuffelse og Sorg ikke var at formaa til at smage en Bid af den dejlige, fede Høne, som imidlertid med stor Appetit fortæredes af Ægtemanden, hvem den absolut ikke var tiltænkt.

Under vort Ophold i Præstø afholdt den stedlige Vaabenbrødreforening den 6. Juli en stor Fest til Minde om Slaget ved Fredericia. Her medvirkede Selskabet i en Række nationale Tableauer, hvori bl. a. *Spiers* figurerede som Kong Frederik VII med aldeles forbløffende Lighed.

Ved denne Lejlighed fremsagde Skuespiller *Bugge* nedenstaaende, af *Spiers* forfattede, Prolog.

PROLOG

fremsagt af Hr. Skuespiller *Bugge* ved Vaabenbrødrifesten
i Præstø den 6. Juli 1873.

*Engang for 24 Somre siden
Der stod et Slag — saa hurtigt væxler Tiden —
Der stod et Slag i Morgenglansen,
Kanonerne dør spilled op til Dansen;
De vrede Gribbe joges bort,
Som vilde volde Danmark Tort.
„Det skal ej ske“ — vor Konge sagde,
Og ej det skete. — Vi nedlagde
Med frejdigt Mod vor Fjende stærk
Og knuste kækt hvert Udenværk.
Blod sprudled fra Sejerskransen
Med Skam han joges bort fra Skansen.
Dog først vi kæmped' Bryst mod Bryst,
Det var en haard og blodig Dyst;
Saa mangan Broder saa vi blegne
Og mat i Dødens Arme segne,
Saa mangan Ven lemlæstet laa,
Og kunde ingen Lindring faa —
Men, da vi Dannebroke hejste,
Hver Saarét stolt ved Synet knejste*

Og smilte mod det kendte Flag. —
 I Danmark blev det atter Dag.
 Vor Tak til dem, som faldt i Striden!
 Ej glemmes Heltens Daad med Tiden;
 Thi Saga har med stærken Skrift
 Nedskrevet Nordens Søns Bedrift.

*

*

*

Mørk ruger Nutids Tæppe over Slesvigs Jord,
 Og Skyer skjule Solens lyse Skive.
 Fortvivlelse i Brødres Hjerte bor;
 Thi Hjertet det er dansk, det aldrig tysk kan blive,
 De flygte bort, thi før de Eden brød
 Og svor paany til Voldsmands Røverfane,
 Før vil de lide, lide mer end Død;
 Men sig, skal Tvedragt da vort Slesvig rane?
 Den Jord, som Thyra skærmed ved sin Vold,
 Og sagde: „Her skal Danmarks Led nu hænge.“
 Skal den for Tyskland vørde til et Skjold,
 Og skal de græsse Danmarks fede Enge?
 Nej, det skal aldrig ske! Forgæves ej
 Der høres Kamp naar Nattens Stilhed kommer.
 Snart dages det, og da skal Retfærds Vej
 Sig vise som den eneste og bedste Dommer.
 Nu er det Nat, men atter kommer Dag,
 Det som er koldt og sygt kan Solen varme;
 Snart vifter gamle Danmarks røde Flag
 Hvor nu de pralende Tyranner larme. —
 En Bøn for Danmark vil vi bede nu
 Til Ham, som hører Alles Bønner:
 „Skærm Danmarks Rige — skærm og Du
 Dets Fædre, Mødre, Døtre og — dets Sønnere.“

Denne Prolog vakte stormende Jubel. Det Haab, som den var Udtryk for: Sønderjyllands Tilbagegivelse til Danmark, nærredes jo den Gang med stor Sikkerhed af alle Danske.

Pragerfredens § 5 tilsagde, som bekendt, Nordslesvigerne Ret til — gennem en Folkeafstemning — at vælge mel-

lem Danmark og Tyskland; men i 1878 lagdes dette Haab øde ved et brutalt Pennestrøg af Bismarck, der hensynsløst slettede § 5, og først i 1920 — 56 Aar efter at Ranet havde fundet Sted — blev Tyskland tvunget til at slippe en Del af sit Bytte.

Hermed gik Tæppet for anden Akt af mit Livs Eventyr.

TEATERFORHOLD FOR 50 AAR SIDEN

Om Efteraaret samlede vi et Personale paa 12 Personer og begyndte vor første Vintersæson i Midten af September 1873 i — Middelfart. Som tidligere omtalt havde vi triste Erfaringer fra denne By, men nu, da vi kom med eget Personale, var den helt god.

Personalet bestod af *Spiers*, *Pflugmacher*, en fortrinlig Karakterskuespiller, der havde rejst i mange Aar, ogsaa som Direktør, *Rasmussen*, en god Elsker, *Poulsen* og *Schmidt* samt Damerne Fru *Rasch*, Frk. *Petersen*, Frk. *Stuart* og mig samt endnu et Par unge Damer og to unge Herrer, som var Begyndere. Vi havde et pænt Repertoire. Foruden en Mængde Smaastykker spillede vi „Et rigt Parti“, „Embedsiver eller Hr. og Fru Møller“, „Møllen i Harly“, „Pariserdrengen“ og „Ruy Blas“. Ruten var lagt saaledes, at vi kun tog de mindre Byer, hvor man dog dengang kunde ligge 10—14 Dage, ja stundom endda længere med Forestillinger 4 Gange om Ugen. Vi spillede selvfølgelig paa Deling efter samme System som det, jeg tidligere har omtalt ved det Molauske Selskab; dog med den Forskel, at *Spiers* kun beregnede sig *én Part* for Repertoire, Kostumer og Dekorationer.

De fleste Steder maatte man bruge egne Dekorationer — ialtfald i de smaa Byer; thi selv om der flere Steder fandtes et „Teater“, som hørte til det Hotel eller Gæstgiveri, hvor vi spillede, var der sjældent mere end én Dekoration, og det kunde endda ske, at denne ene — som Tilfældet var i sin Tid i Ærøskøbing — var malet paa Papir og ikke særlig paa-lidelig at have med at gøre.

Naar man kunde ligge saa længe i disse smaa Byer, skyldtes det først og fremmest det store Antal Tilskuere, man altid fik ind fra Landet, men med Henblik paa disse Landboere var der mange Hensyn at tage. Forestillinger, der var

særlig baseret paa Landet, begyndte Kl. 6, for at Tilskuerne kunde komme hjem i ordentlig Tid, og saa skulde det helst være, „medens der var Maane“. Det var kun til de færreste Byer, der var Jernbane, og Landboerne havde derfor mange Gange 2 à 3 Mil at køre for at faa en Teateraften.

Det var et godt Publikum at have i Teatret, og de var trofaste.

Billetpriserne var kun smaa, 1ste Plads kostede 3 Mark, og 6 Billetter at benytte efter Behag — de saakaldte Abonnementsbilletter — solgtes for 15 Mark. 2den Plads paa Gulvet og Billetter til Balkonen, hvor en saadan fandtes — kostede 24 Skilling, men blev ikke solgt i Abonnement. Lokalerne, man spillede i, var jo tit langt fra saa gode, som de burde være. I Saksøbing f. Eks. var der en stor firkantet Skorsten midt paa Tilskuerpladsen, i Hobro spillede vi paa et Kornloft, og i Stubbekøbing kom man, naar man skulde forsvinde gennem en Forsænkning i Scenegulvet, ned paa Disken i en Slagterbutik. Adskillige Steder spilledes der paa Raadhuset, — det var kun de færreste Byer, der havde en rigtig god Teatersal.

Med de Biletpriser, jeg har nævnt, kunde Indtægterne selvfølgelig ikke blive store, men Udgifterne svarede heldigvis dertil. Lokaler, Musik og Avertering var meget billig; mange Steder fik Musikerne et Par Billetter hver pr. Aften og var dermed godt fornøjede. Der var som Regel kun et Blad i Byen, der blev Plakaterne trykt, saa kostede Annoncerne ingenting, og var det saa uheldigt, at der var flere Blade, ja, saa betalte man Annoncerne hos dem, der ikke trykte Plakaterne, men Priserne var meget moderate.

Forfatterhonorarerne var smaa, naar der overhovedet forredes noget, og med Hensyn til franske, tyske og engelske Stykker, kunde man oversætte, hvad man vilde, uden Verderlag, blot Stykket forelaa paa Tryk.

Kravene til Kostumer og Udstyr var heller ikke saa store som nu, Folk kom dengang i Teatret for Komediens Skyld,

Skuespiller *Pflugmacher*.

nu er det ofte Udstyret, der trækker, medens Komodien er det underordnede, som man ikke sætter særlig Pris paa, men desværre er nødt til at tage med i Købet.

Skuespillerne havde udmærkede private Logis'er for 3 Mark pr. Døgn, senere da vi fik det nye Møntsystem, blev det 1,25 for fuld Kost og Værelse med Lys og Varme, og paa Hotellerne, hvor Direktionen og muligvis en eller anden af de ældre og bedst aflagte Skuespillere boede, var Prisen 2 Kr.

Til Dækning af Skuespillernes Smaaudgifter til Vask etc. benyttedes den Fribillet, som man havde til hans Forestilling, for dem kunde man ogsaa faa Varer hos Manufakturhandlerne og for Herrernes Vedkommende Cigarer, Tobak o. l. — Alt dette gjorde det muligt for Datidens rejsende Skuespillere at klare Skærene med forholdsvis smaa Indtægter.

Slog en By fejl, saaledes at Parten blev meget lille, kunde det jo knibe med at betale enhver sit, før man forlod Byen; men til Hjælp i saadanne Tilfælde havde Spiers anlagt en Reservefond, hvortil der blev taget et vist Beløb af hver Forestillings Indtægt, og hvor Skuespillerne kunde laane Penge, naar det kneb, selvølgelig mod at de blev fradraget i Parten ved første gunstige Lejlighed. Denne Fond tilhørte altsaa hele Personalet i Forhold til deres Parter og blev i dette Forhold delt ved Sæsonens Slutning.

I flere Aar ledede Spiers selv Forretningen med Assistanse af mig og et af de unge Mennesker ved Personalet, først da hans Helbred efter en Del Aars Forløb blev vaklende, tog han en Forretningsfører, men vedblev dog selv at have Overledelsen.

Han var tilstede ved alle Prøverne, lavede selv Arrangementet til Stykkerne og indstuderede Sangene med Skuespillerne. Han var trods sin Blindhed saa energisk og produktiv som nogensinde.

Han skrev en Mængde Revyer og Lejlighedsspil, saaledes i den første Sæson „Digterens Drøm“, hvori han drog tilfælt mod det politiske Kandestøberi, som ogsaa florerede stærkt i Midten af Halvfjerdserne, og en Revy „Nytaarsnat 1874“, som gjorde megen Lykke, og hvori han selv optraadte som „Holger Danske“.

Daværende Redaktør *Slengerik* skrev herom i sit Blad, „Stubbekøbing Avis“:

„Nytaarsnat 1874“ har flere gode Partier, der især kulminerede i Holger Danskes kraftige Udførelse af C. Spiers. Den danske Sagnhelts Fremtræden, bærende det danske Skjoldmærke, og hans udmærkede Replik er en gribende Forestilling, og da tilsidst Sløret, i den smukke Belysning, falder for det godt udførte Billede af Frederik VII.s Rytterstatue paa Christiansborg Slotsplads, lyder Publikums Bifaldsklap, der ikke holder op, før Tæppet atter hæves, og det smukke Afsnit fremvises igen“.

Maria Spiers som Palle i „Gøngehøvdingen“.

I denne første Sæson, hvor vi altsaa begyndte i Middelfart, besøgte vi bl. a. Bogense, Assens, Rudkøbing, Ærøskøbing, Stubbekøbing, Nykøbing F., Maribo, Rødby, Stege og Præstø.

Paa Slutningen af Sæsonen spillede vi foruden de tidligere nævnte større Stykker, „Gøngehøvdingen“ med *Bugge* som Gæst i Ibs Rolle. Jeg dublerede heri for første Gang Palle og Dronningen, det er en anstrengende Dublet, men den tilfredsstillede mig mere end den skikkelige Julie Parsberg, som jeg tidligere havde spillet.

Sæsonen forløb godt, og for mit personlige Vedkommende var det en Sæson, jeg havde megen Fornøjelse af, og som gav mig rigelig Erstatning for de to drøje Aar, der var gaet forud.

Jeg fik en Følelse af, at jeg allerede nu havde et fast Publikum, der satte Pris paa mig, og Aviserne var helt igennem overordentlig elskværdige mod mig.

Redaktør, Kaptajn *Claudius Madsen* i Middelfart gjorde Begyndelsen efter Opførelsen af det lille Lystspil „Røg eller den hemmelige Lidenskab“, som var bearbejdet af Spiers.

Chr. Zangenberg.

Claudius Madsen skrev blandt andet:

„Hr. Pflugmacher og Fru Spiers spillede fortrinligt deri. Den første er en rutineret Skuespiller, der gennemfører sine Roller med en altid rigtig Opfattelse, og han var i den Scene, hvor han gennemløber Kommoden, fortræffelig — — —

Fru Spiers er imidlertid Hovedpersonen. Det fint gennemførte Spil i den yndige Scene ved Kaffebordet, og den Lidenskab, hun forstod at lægge i „Bramabruden“, hvilken Rolle hun prøvede for Manden, er Kunst,

og jeg tager ikke i Betænkning at kalde hende den bedste Provinsskuespillerinde, vi i mange Aar har set —“

Sommeren 1874 tilbragte vi hos mine Forældre i Bogense, som tiltrods for, at de tidligere havde haft meget imod Spiers, — dog vel nærmest fordi de mente, at det var hans Skyld, at jeg kom Teatervejen — nu, da han var blind og tildels hjælpeløs, tog sig kærligt og omhyggeligt af ham, naar jeg ikke var tilstede.

Jeg kunde derfor godt forlade ham nogle Dage og rejste da alene til København for at engagere Personale til den kommende Vinter.

DA JEG VILDE ENGAGERE ZANGENBERG.

Jeg laa i Hovedstaden en Ugestid og engagerede bl. a. Hr. og Fru *Tønnesen* og Frk. *Kjærulf* samt Hr. *Schæffer* og hans Datter *Emilie* og en Hr. *Mortensen* fra Svendborg. Sidstnævnte var forøvrigt hos os i flere Sæsoner, han var ikke nogen stor Kunstner, men en solid og brugbar Kraft til mange Ting.

Chr. Zangenberg, som dengang endnu ikke havde været ude at rejse, men havde spillet en Del Dilettantkomedie bl. a.

i Røde Kro paa Amager, søgte ved denne Lejlighed Engagement hos os og var oppe paa Hotellet hos mig et Par Gange — vi var enige om Betingelserne med Undtagelse af en Benefice, som han gjorde Fordring paa.

Jeg var tilbøjelig til at give ham den, idet jeg straks kunde se, at den unge smukke Mand vilde være en stor Akquisition for Selskabet, men jeg maatte selvfølgelig forespørge Spiers, før jeg kunde underskrive Kontrakten, og Spiers nægtede paa det bestemteste at give en Begynder Benefice — og dermed røg Engagementet i Lyset. Zangen-

Elisabeth Jørgensen.

berg søgte derefter Direktør N. F. Svendsen, som straks gav ham, hvad han ønskede, og heller ikke kom til at fortryde det.

Men jeg var meget ked af, at det ikke blev hos os, at Zangenberg begyndte sit Triumftog som Datidens mest beundrede Elsker. Aaret efter kom han til „Casino“, og derfra gik Vejen hurtigt til Det kgl. Teater. Samtidig med at jeg laa i Underhandling med Zangenberg, engagerede jeg Frk. *Elisabeth Jørgensen*, som imidlertid ogsaa blev snappet fra mig, vistnok af Daniel Hansen. Hun blev senere Københavnerens indtil Dato uovertrufne Revyprimadonna — og gift med min Kammerat fra Debutaaret, Frederik Christensen.

Som Surrogat for Chr. Zangenberg fik jeg hans Kusine Frk. *Zangenberg*, en Datter af den Sergent Zangenberg, jeg har omtalt under Indkvarteringen i Bogense i 1864 — hun var en flink ung Pige, men desværre kun et grumme daarligt Surrogat for Fæteren.

I denne Sæson 1874—75 opførte vi bl. a.: „Spaakvinden“, „Fra Valdemar den Stores Tid“, „Et Giftermaal under Kejsertiden“, „Danserinden“, „Han drikker“ og to Stykker, som Spiers havde skrevet. Det ene „Ved Elven“ var

et lille Stykke med smukke Sange til norske Melodier, medens det andet var et Helafstensstykke „Tutella“, der omhandlede en Episode fra den fransk-tyske Krig og gjorde megen Lykke.

Handlingen var i korte Træk følgende: En Adelsmand er under det første Kejserdømme fordreven fra Frankrig. Sit Barn, en Datter, Tutella, overgiver han til en elsass'isk Præst, der atter skaffer hende Ophold hos en Landmand. Dennes Søn bliver forelsket i hende, og da han endelig faar erklæret hende sin Kærlighed, kaldes hun tilbage til Faderen, og den unge Mand, Marcel, bliver snigmyrdet. Tutella kommer til Berlin, hvor en preussisk Adelsmand, en Skurk af første Klasse, der længe har været forelsket i hende, nu vil tvinge hende til Giftermaal med sig. Et Telegram fra Sedan melder om Franskmændenes Kapitulation, og i sin Glæde herover vil Faderen — en smudsig Karakter, der har givet sig Tyskerne i Vold — forene Tutella og Græven, men da bryder hendes Følelser for Frankrig alle Skranker, og med et Ve! over Tyskerne iler hun bort og flygter tilbage til den skikkelige Elsasser. Marcel, der ikke er død men kun var haardt saaret, er imidlertid blevet Officer i den franske Armé, og nu opklares hele det Væv af Løgn og Ondskab, hvormed den preussiske Greve har omgivet disse to for at tvinge Tutella til at ægte sig og derved komme i Besiddelse af hendes Formue. Greven demaskeres, og alt ender i Fryd og Gammen med de to Elskendes Forening.

MUSIKENS MÆND.

Som Musikdirektør havde vi en ganske ung Mand, *Carl Gottschalksen*.

Jeg havde nogle Aar tidligere set ham som en lang leddeløs Fyr gøre Kortjeneste hos Direktør Daniel Hansen i det rædselsfulde Teater paa Vesterbrogade, og nu, faa Aar efter, var han — Kapelmester.

Dygtig var han og en ægte Kunstnernatur med alle disse Kælebørns gode og mindre gode Sider.

Han blev senere Københavnernes erklærede Yndling og virkede i en meget lang Aarrække med ubestridt Dygtighed som Kapelmester i Casino, og var i flere Aar Orkesterleder

i Tivoli og i forskellige af de københavnske Forlystelsesetablissemeter.

Næppe nogen anden Musikdirektør har, siden Lumbyes Dage, formaaet at komme i saa direkte Rapport til Københavnerne som *Carl Gottschalksen* — eller som han populært kaldtes — „Callemand“.

Da han var hos os, var han imidlertid meget ung og — skal vi sige — ikke altid lige stabil. Det er ikke ret længe siden, jeg havde fat i Musiken til „Farinelli“, der findes bl. a. en Del Ark, der stammer fra Gottschalksens Haand, de bærer tydelige Spor af at være blevet til i en „Haandevending“.

Af modsat Støbning var en anden dygtig Musiker, som senere vandt Verdensberømmelse — *August Enna*. Han har ikke rejst med os, men skrev som ganske ung Noder for os — fint og omhyggeligt udført Arbejde. — Naa, han var jo heller ikke saa „bedaarende dejlig“ eller saa feteret af Damerne som „Callemand“.

Den megen Forgudelse har sjælden nogen god Indvirkning paa Arbejdsevnen.

Medens jeg er ved Musikens Mænd, maa jeg have Lov til blot med et Par Ord at omtale gamle Musikdirektør *Steiner*, som var hos os et Par Sæsoner. Han var berømt over hele Landet for sine — med et mildt Udtryk — næsten utrolige Oplevelser, som han gav tilbedste for alle, der vilde høre paa ham.

Hans Historier, der var saa fantasifulde, at Baron Münchenhausen vilde have blegnet af Misundelse, dersom han havde hørt dem, indleledes altid saaledes:

„Rent ud sagt, kæreste, bedste Ven —“ Og saa kom Historien, der f. Eks. kunde dreje sig om: — „den Gang jeg rent ud sagt en hel Vinter husede en Snog i mit lange, graa Skæg“ —

Musikdirektør Steiner.

Historierne blev fortalt i dybeste Alvor, og han krævede samme Alvor af sine Tilhørere.

Vovede man at tvivle om Oplevelsernes Paalidelighed, blev han meget fornærmet, afbrød Fortællingen og var ikke at formaa til at fortsætte; viste man derimod den rette Tyrketro, kunde man have Fornøjelse af ham, saa længe man ønskede det, og blev man endelig træt og ked af Underholdningen, var det tilstrækkelig at sige: „Nej, det er vist ikke sandt, Steiner!“ — Saa var han færdig.

HJERTESORG.

Mod Slutningen af Sæsonen — 7. Februar 1875 — medens vi laa i Præstø, oplevede jeg det, jeg i Øjeblikket ansaa for mit Livs største Glæde; jeg blev Moder og fødte en sød lille Pige til Verden. Det var et smukt velskabt Barn, som i Daaben fik Navnet Tutella.

Jeg var fyldt af en hidtil ukendt Lykke, det var, som min Tilværelse havde faaet nyt Indhold, det var en Berigelse for mig, som jeg slet ikke kan beskrive. Barnet blev sat i Pleje hos en Familie, som selv havde to Børn, og for saa vidt var alt godt.

Jeg vidste jo, at jeg, i alt Fald foreløbig, ikke kunde have Barnet hos mig — men alle mine Tanker var hos min lille Tutella, og et Par Gange i Sommerens Løb, medens vi spillede Sommerkomedie i Næstved, besøgte jeg hende; hun trivedes godt, og jeg udmalede mig i Tankerne, hvor dejligt det vilde blive, naar hun naaede den Alder, da jeg kunde tage hende med mig paa Rejserne — og altid have min lille Pige hos mig. Og saa i November samme Aar kom Katastrofen. Der var udbrudt Mæslinger i det Hus, hvor Barnet var i Pleje, og en Dag i Odder fik jeg det frygtelige Budskab, at min lille Pige var død.

Hvorledes jeg kom over dette uventede Slag, ved jeg ikke. Det var, som Jorden blev taget bort under mine Fødder, som om jeg slet intet mere havde at leve for. Jeg husker, at jeg vandrede om i Rathloudals Skove og Gang efter Gang i Fortvivlelse rettede det Spørgsmaal til Gud: Hvorfor skulde min lille Pige dø? hvorfor skulde jeg have denne tunge Prøvelse — — —

*Ferd. Rasmussen.**Fru Bardram.**Skuespiller Søren**Olsen (Skurken).*

Og for at gøre Smerten endnu tungere, var det mig forment at være til Stede ved hendes Begravelse. Jeg maatte passe min Teatertjeneste; det gjaldt jo Brødet, ikke alene for mig, men ogsaa for alle de andre. Den Dag, Begravelsen havde fundet Sted, kom vi til Middelfart, og om Aftenen gik jeg over paa Kirkegaarden for at føle, om Jorden var frossen, og dér græd jeg, som mit Hjerte skulde briste.

De andre forstod mig næppe — det var jo kun et lille Barn; men for mig var det et Haab, jeg havde klynget mig til — min Tilværelse var jo noget anderledes end de fleste andres — og nu var dette Haab tilintetgjort. Jeg stod atter alene med min blinde Mand.

Man siger, at Tiden læger alle Saar. Det passer ikke; det Hjertesaar, jeg fik ved min lille Piges Død, er ikke lægt endnu, tiltrods for, at der snart er henrundet et halvt Aarhundrede.

— — —

I denne Sæson — 1875—76 — var Personalet bl. a. forøget med Fru *Bardram*, der spillede i det ældre Fag, *Søren Olsen*, der var flink i Skurkefaget og derfor selvfølgelig mel-

lem Kammeraterne bar Navnet „Skurke-Olsen“ eller blot „Skurken“, samt en ung, meget talentfuld Skuespiller *Ferdinand Rasmussen*, som vi havde megen Nytte af, og som senere, baade i København og i Provinserne spillede et stort Repertoire.

Fru *Faber-Daugaard*
f. *Henningsen*.

Vi havde „Lumpacivagabundus“ oppe, og et Helafstensstykke af Spiers „Helvedes Datter“ samt en Revy: „Nytaarsnat 1876“, ligeledes af Spiers, og endelig „Jeppe paa Bjerget“, „Kærlighed uden Strømper“ og „Gøngenhøvdingen“, foruden en Del Smaaestykker.

Til trods for sin Blindhed spillede Spiers i disse og de nærmest følgende Aar adskillige Roller, bl. a. sine gamle Glansroller: Ib i „Gøngenhøvdingen“ og Titelrollen i „Lumpacivagabundus“, samt i det nyere Repertoire, Underverdenens Behersker i „Helvedes Datter“ og en mindre Rolle i 1ste Akt af „Paa Havets Bund“.

Naar han tog saa aktiv Del i Tjenesten, var Skylden egentlig min, idet jeg en Gang i Skanderborg, da vi paa Grund af Sygdom kom i Forlegenhed for en Ib, fik den Idé at lade Spiers spille den. Han havde jo spillet Rollen Snesevis af Gange, medens han havde sit Syn, og blev ude af sig selv af Henrykkelse, da han fik Lov til at gaa op og lave den nu under de forandrede Forhold. Han reddede altsaa Forestillingen — et udsolgt Søndagshus — men havde jeg anet, hvor

meget Arbejde det vilde medføre for mig personligt, havde jeg sikkert beholdt „den gode Idé“ for mig selv og spillet Forestillingen paa rød Plakat.

Sagen var, at da han mærkede, at han, tiltrods for sin Blindhed, kunde bevæge sig frit og utvungent paa Scenen, vilde han selvfølgelig spille med, hver Gang Lejlighed gaves; og man kan forstaa, hvor anstrengende Prøverne blev for mig, naar jeg skulde lede ham, indtil han nøjagtig vidste, hvor han skulde gaa og staa, og saa om Aftenerne, foruden at passe min egen Paaklædning, tillige gøre ham i Stand.

Men ved min Hjælp og med Anspændelse af al hans egen Energi lykkedes det ham virkelig at spille saa illuderende,

Maria Spiers (1876).

at ingen Tilskuer, som ikke kendte ham, fik blot den fjerneste Tanke om, at Manden var blind.

Jeg skal alligevel viligt vedgaa, at det var mig en stor Lettelse, da hans Medvirken paa Grund af tiltagende Svagheit, maatte ophøre.

* * *

Naar jeg overhovedet har kunnet udholde det anstrengende Liv, jeg førte under Spiers' Blindhedsperiode, skyldes det sikkert den Friluftsmotion, jeg tog mig

Camillo Spiers (1876).

Frk. Augusta Kragh.

hver Morgen Aaret rundt. Ligeegyldigt hvorledes Vejret var, gik jeg hver Dag før Prøven en Tur paa en Times Tid — en Vane, som jeg forøvrigt bibeholdt saa længe, jeg var ved Scenen.

Det bidrog ikke alene til at styrke Legemet, men virkede forfriskende paa Sindet og gjorde tillige sit til, at jeg sikkert kender de danske Provinsbyer betydelig bedre end de fleste af mine Kolleger.

De næste fem Sæsoner 1876—81 forløb uden nævneværdige Forandringer i Personale og Repertoire. Vi havde en Sæson Hr. og Fru

Faber-Daugaard ved Selskabet, de var begge meget brugbare Kræfter, medens han tillige var en fortrinlig Oversætter, navnlig af tyske Ting. Han blev senere Journalist, vistnok ved „Aftenbladet“ i København. Samme Aar havde vi en flink ung Skuespillerinde, Frk. *Augusta Kragh*, som senere blev gift med Skuespiller *Alfred Møller* og knyttet til de københavnske Scener; hun er forøvrigt Moder til den talentfulde unge Skuespillerinde, Fru *Karen Caspersen*, f. Møller.

I 1876 havde vi engageret en ung Mand *Otto Becker*, som efter nogle Aars Forløb blev Selskabets Forretningsfører og med et Par enkelte Aars Afbrydelse var knyttet til Selskabet indtil Sæsonen 1894—95. Han udviklede sig efterhaanden til at blive en dygtig og alsidig Skuespiller, var et pligtopfyldende Menneske og en paalidelig Leder af de daglige Forretninger.

Af de øvrige Kræfter i denne Periode, nogle af dem fulgte os forresten i adskillige Aar, mindes jeg *Saxild Lund*, en god og solid Karakterskuespiller; hans bedste Roller var Mørup i „Min egen Dreng“, Havermann i „Landmandsliv“, Birke-dommer Krans i „Eventyr paa Fodrejsen“ og „Gamle Berg-

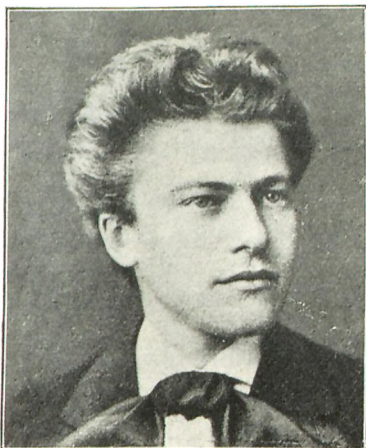
green“ i „Forhus og Baghus“ — Hans Søster, *Marie Lund*, som blev gift med Teaterdirektør Lerche, var en flink Soubrette. Endvidere *Thorvald Frederiksen*, som senere blev Regissør ved Nørrebros Teater, Fru *Julie Gramstrup*, en meget alsidig Skuespillerinde, der baade spillede i det ældre Karakterfag og i det burlesk komiske, og Frk. *Marie Andersen*, som i mange Aar var Suffløse hos os.

Frk. Marie Andersen.

Hun var en god Kammerat og en meget alsidig Begavelse. Hun sufflerede, spillede til Tider Komedie — f. Eks. Kulsoen i „Gøngehøvdingen“, skrev forskellige dramatiske Ting. bl. a. et Helaftensstykke „Ved Stavnsbaandets Løsning“, og da hun forlod os, etablerede hun, sammen med Fru *Julie Braasch*, Dansekursus i forskellige Byer paa Øerne.

Marie Andersen var Søster til den kendte københavnske Revyskuespillerinde Fru *Anna Christensen* (tykke Anna), der i flere Aar var Morskabs-teatrets bærende Kraft.

Thorvald Frederiksen.

Vi spillede i disse Sæsoner Sommerkomedie dels i Næstved, hvor nuværende Fru *Anna Jacobsen* var knyttet til Selskabet, dels paa „Rosenlund“ i Randers (1878) og paa „Venne-lyst“ i Aarhus 1879 og 1880. Sidstnævnte Sommer optraadte *Sophus Neumann* hos os som Gæst i en Ugestid.

* * *

I Slutningen af 1878 havde jeg et Par Maaneders Ferie i

Anledning af mit andet Svangerskab, og 27de November s. A. fødte jeg i Bogense min Søn *Richard* — som jeg senere faar Lejlighed til at omtale.

AARHUS FOLKETEATER.

Fra 1878 havde vi tillige faaet Aarhus med ind i Vinter-ruten. Vi spillede paa „Den folkelige Forsamlingsbygning“ paa Østergade og kaldte det „*Aarhus Folketeater*“.

Naar man nu ser denne primitive Scene — den er uforandret fra vor Tid — undres man over, at vi dør har spillet: „Gøngehøvdingen“, „Helvedes Datter“, „Talismanen“, „Kludesamlere fra Paris“, „Ruy Blas“, „Paa Havets Bund“ og andre Helafstensstykker med stor Staffage — men der var dengang et trofast Publikum, som navnlig om Søndagen fyldte Salen og Balkonerne til Trængsel. Og hvor var de Mennesker dog glade for at se Komædie, der var en saa umiddelbar Hengivelse i Øjeblikkets Nydelse, at man i vore Dage kun saare sjældent stilles overfor noget lignende.

At disse Teateraftener har efterladt Minder hos Tilskuerne, faar jeg ofte Beviser paa, naar ældre Folk i Aarhus glædestraalende fortæller om det eller det Stykke, de husker fra den Tid, og synes, at det var meget rarere at komme i Teatret dengang end nu. De mener, og sikkert ikke helt med Urette, at det var bedre Stykker, der spillede for 50 Aar siden end det meste af det, der nu opvartes med.

FORFATTERHONORARERNE STIGER.

Jeg har allerede tidligere omtalt, at Forfatterhonorarerne for et halvt Hundrede Aar siden ikke spillede saa stor en Rolle som nutildags.

Flere Forfattere overlod os deres Oversættelser og originale Arbejder gratis. Det var f. Eks. Tilfældet med *Sophus Neumann*, *Henrik Lindemann*, *Dr. Lange* (*Lady Tartuffe*) o. fl. a., medens de Forfattere, der forlangte Honorar, var meget moderate i deres Krav.

I 1874 betalte vi til *Otto Zink* for Opførelsesretten til „Hr. Fiks Gardinprædiken“ — 3 Rigsdaler; men i Slutningen af Halvfjerdserne viste der sig Tegn til, at de idylliske Tider paa dette Omraade var forbi.

Vi havde i flere Aar uanstastet spillet forskellige Oversættelser af Ad. Recke og „Gøngehøvdingen“ i M. V. Bruns Dramatisering og troede den hellige Grav velforvaret, indtil der, i December 1879, pludselig indløb Forbud, baade fra M.V. Brun angaaende „Gøngehøvdingen“ og fra Reckes Arvinger, repræsenteret ved Skuespiller *Frederik Madsen*, som var blevet gift med Reckes Enke, Skuespillerinden *Caroline Recke-Madsen*, angaaende „Grisen“, en meget morsom 4 Akts Farce. Det var navnlig

Skuespiller *Frederik Madsen*.

Forbudet fra *M. V. Brun*, der satte Sindene i Bevægelse. „Gøngehøvdingen“ var vort bedste Trækplaster, men den Sum, der forlangtes for Opførelsesretten — 300 Kr. — var jo ganske uoverkommelig; hvor nødig vi end vilde, saa vi ingen anden Udvej end at tage Stykket af Repertoiret.

Men heldigvis kom Aarhus Stiftstidendes daværende Redaktør os til Hjælp. Han fandt — som altid med, hvad han paatog sig — en Udvej og fik en Ordning i Stand, der var meget fordelagtig for os.

Vi spillede dengang paa „Den folkelige Forsamlingsbygning“ og boede samme Sted.

En Formiddag, da Redaktør *Mørck*, som det saa ofte skete, kom op for at faa en lille Passiar med Spiers, kunde han straks mærke, at der var noget i Vejen, og han fik da at vide, hvilken Knibe vi var kommen i.

„Nej, hvad er nu det, Spiers? Véd De ikke, at naar Modet er tabt, er alt tabt. Bare op med Hovedet. Jeg skal til København i Morgen, saa skal jeg tale med Brun — hvor meget kan De gaa ind paa at betale?“

„Ja, mere end 100 Kr. tør jeg ikke paatage mig at skaffe.“

„Naa, ja, saa maa vi se, hvor vidt vi kommer med dem.“

Og vi kom vidt, idet vi, som det fremgaar af nedenstaa-

ende Kvittering fik Opførelsesretten til „Gøngehøvdingen“ for 100 Kr. kontant og 50 Kr. i Udsigt paa ubestemt Tid — et Arrangement, som vi udelukkende kunde takke Redaktør *Mørck* for.

Hr. Theaterdirecteur Camillo Spiers har af mig erholdt Ret til at opføre det af mig forfattede Folkeskuespil „Gjøngehøvdingen“ overalt i Danmark, Kjøbenhavn og dens Forstæder i fire Miles Omkreds undtagen, imod at erlægge 150 Kr. i Honorar. Af disse har jeg Dags Dato modtaget 100 Kroner, og de resterende 50 Kroner forpligter Hr. Spiers sig til at betale, saasnart hans pecuniære Stilling sætter ham nogenlunde istand dertil.

Kjøbenhavn, d. 3. Db. 1879.

M. V. Brun,
Forfatter til „Gøngehøvdingen“.

M. V. Brun kom Aaret efter paa den grønne Gren, idet han fik Bevilling til at drive Dagmar-teatret i Kjøbenhavn, i hvilken Anledning han slog en Streg over de resterende 50 Kr.

Med Reckes Arvinger kom vi — takket være *Frederik Madsens* nøje Kendskab til de rejsende Skuespilleres Kaar — let overens, idet vi betalte Opførelsesretten til Helafstensfarceen „Grisen“ med — 10 Kroner.

Frederik Madsen skrev saaledes til os:

Casino, d. 5. December 1879.

Hr. Direktør Spiers!

Jeg havde min Tid saa optaget og bad derfor min Kone igaar om at telegrafere til Dem for ikke at sætte Dem i Forlegenhed med Søndagsforestillingen. Det er nødvendig, at jeg, som Curator for afdøde Reckes Efterladenskaber ligeoverfor hans Datter, der ikke er bemedlet, maa holde strengt paa, at hun faaer Honorar for, hvad der maatte opføres af hendes Faders Arbejder. De maa imidlertid indrømme mig, at jeg i dette Tilfælde mere har ladet det blive en Formsag, da 10 Kr. jo vel ikke kan kaldes Honorar for et 4 Akts Stykke, men da jeg kjender en Deel til Forholdene i Provinsen, saa vil jeg ikke tage det saa strengt denne Gang med Prisen; De kan have Nytte af det til den Pris, og hun kan have en lille Julepresent deraf.

Naar jeg modtager Beløbet, skal jeg sende Dem en Quit-
tering med Tilladelse til Opførelse af Stykket, dog saalyden-
de „—ikke nærmere end 4 Mil af Kjøbenhavns Omkreds.“

Ærbødigst

F. C. Madsen.

ET FLOT ENSEMBLE.

Da vi sluttede Sommersæsonen 1880, havde vi taget den Bestemmelse ikke at rejse ud i den kommende Vinter. Tiderne var elendige, vi turde ikke løbe Risikoen. Spiers og jeg tog derfor hjem til Bogense for at hvile ud og se, om der skulde vise sig et eller andet.

Spiers maa imidlertid have fortrudt Beslutningen, thi uden at sige noget til mig fik han ved Hjælp af en Dreng, som læste højt for ham, skrevet til København og engageret 6—7 „Skuespillere af begge Køn“, der en skønne Dag lige efter Nytaar mødte op i Bogense for at „begynde Sæsonen“.

Mage til Samling Umuligheder har jeg aldrig set; jeg var ved at fortvivle, da jeg stod overfor disse Individder, men for at komme af med dem igen paa en nogenlunde anstændig Maade fik jeg sat et Par Forestillinger paa Benene. De gik i Bogense og Aarup, og der kom heldigvis saa meget ind, at jeg kunde faa hele „Selskabet“ returneret til København.

MIN FØRSTE OPLÆSNINGSTOURNÉ.

For at Historien imidlertid ikke skulde gentage sig, drog jeg samtidig, det var i Slutningen af Januar 1881, alene ud paa en Oplæsningsturné, medens Spiers blev sat i Kost og Pleje hos mine Forældre i Bogense. Det viste sig at være en god Idé med denne Tourné — jeg tjente i alt Fald betydelig mere, end vi kunde have tjent ved at rejse med Selskab.

Men det var ogsaa en anstrengende Tur. Jeg maatte jo selv besørge alt det forretningsmæssige: lægge Ruter, leje Lokaler eller opnaa Engagementer i Foreninger, besørge Annoncer og Programmer og saa ganske ene udfylde hele Aftenen — men Publikums Tilfredshed gav mig rigelig Erstatning for alle Anstrengelserne.

Et enkelt Sted fik jeg uventet en kollegial Haandsrækning. Det var i Rudkøbing. Jeg skulde læse op i Byens Lyst-

skov, og fhv. Skuespiller *Herskind*, som tilfældigvis laa i Byen, fik da Lyst til at opfriske gamle Minder og tilbød at assistere mig med et Par Numre. Jeg tog med Tak mod Tilbudet, lod Trommen gaa og havde den Glæde, at det forøgede Indtægten og formindskede *mit* Arbejde.

N. H. Herskind var i sin Tid en meget habil Skuespiller med en overordentlig smuk Sangstemme. Han var Fader til den kendte Skuespiller og Operettesanger *Johannes Herskind*.

Paa Programmet til denne min første Oplæsningsturné havde jeg bl. a. en af Mrs. Caudtes Gardinprædikener „Om Skjorteknappen“, en af *Erik Bøghs* morsomme Forelæsninger „Om Tøfler, et Udtog af „Hakon Jarl“, tilrettelagt af Spiers samt nogle af *H. C. Andersens* Eventyr, hvoriblandt „Laserne“.

Under Indstuderingen havde jeg et frygteligt Mas med disse „Laser“, thi skønt jeg jo havde opholdt mig et helt Aar i Norge og altid har haft et godt Øre for fremmede Dialekter og udpræget Evne til at kunne gengive dem, kunde jeg ikke faa rigtigt Tag i den norske Las. For andre lød det bra' nok, men jeg var ikke selv tilfreds med det.

Saa kom jeg paa en Diligencetur til at køre sammen med en norsk Styrmand, en meget intelligent ung Mand, og resolut, som jeg altid har været, fik jeg ham til at gennemgaa den norske „Las“ Repliker med mig paa ægte uforfalsket Bergensisk. — Det hjalp.

„Laserne“ blev et af de Numre, jeg fik mest Fornøjelse af, og jeg høstede altid megen Anerkendelse for mit udmærkede Norsk.

Paa Turen gennem Jylland traf jeg i Ribe sammen med Direktør *Vilhelm Petersen*, som laa med Selskab dør i Byen. Han henvendte sig en Dag til mig og bad mig gøre ham den Tjeneste at spille Fru Ribolt i Hostrups „Tordenvejr“ næste Aften. Jeg kunde læse hele Natten og næste Dag faa lige saa meget Prøve, jeg ønskede, blot jeg vilde hjælpe ham. Den Dame, der ellers spillede Rollen, var bleven syg, og han var i en meget stor Forlegenhed — jeg skulde faa 25 Kr. for Hjælpen.

Jeg havde imidlertid aldrig spillet Rollen og turde derfor ikke indlade mig paa et saadant Vovestykke.

Postmester *Wolf*, den bekendte norske Skuespillerinde *Lucie Wolfs* Svoger, i hvis Hus vi kom meget, søgte at overtale *Vilhelm Petersen* til at give mig to Dage til Indstuderingen, men det kunde desværre ikke lade sig gøre — og skønt jeg havde haardt Brug for de 25 Kroner, det var mange Penge dengang, maatte jeg sige Nej. Jeg havde et godt Navn i Byen, og det turde jeg ikke forskertse, selv om jeg kunde gøre en Kollega en Tjeneste og ovenikøbet tjene 25 Kr. ved det.

Naa, *Vilhelm Petersen* forstod godt min Vægning, og vi var lige gode Venner for det.

DØR OM DØR MED I. P. JACOBSEN.

Efter at have turneret i godt og vel tre Maaneder kom jeg omkring Begyndelsen af Maj tilbage til Bogense og fik en haardt tiltrængt Ferie paa et Par Uger; og da jeg atter var restitueret, tog vi til København paa vort sædvanlige Foraarsophold for at foretage Engagement til Sommeren og den kommende Vintersæson. Disse Ophold varede som Regel en Maanedstid, Dagene var helligede Forretningerne, og Aftenerne tilbragtes i de fleste Tilfælde i Det kgl. Teater.

Vi boede det Aar i et Pensionat i Ny Adelgade Dør om Dør med Forfatteren *I. P. Jacobsen*, som allerede dengang var meget syg. Han kunde ikke sove, og jeg hørte ham mange Nætter vandre frem og tilbage paa Gulvet i Timevis. Sine glædeste Øjeblikke havde han vistnok, naar Vennen, den norske Forfatter *Alexander Kjelland*, kom paa Besøg. — Saa gik Snakken livligt, og var jeg hjemme, fik jeg *min* Part af Lystigheden. *Kjelland* var nemlig saa højtalende, at vi inde hos os fik hvert Ord lige saa tydeligt, som om han havde siddet i vor egen Stue. Han fortalte op, alt muligt, By- og Cafényt for at sætte sin syge Ven i Humør. Det lykkedes ogsaa, saalænge Besøget varede; men saasnart han var ude af Døren, holdt de triste Tanker atter deres Indtog hos den syge Mand — jeg forstod, at Ensomheden og Sygdommen føltes dobbelt tung efter dette livsfriske Pust udefra.

FREDERIK JENSENS DEBUT.

Vi havde averteret efter Skuespillere og fik mange Tilbud. Blandt andre mødte en Dag den 18aarige *Frederik Jensen* og søgte Engagement. Han havde allerede dengang spillet noget Dilettantkomedie, men aldrig været ved et „rigtigt Teater“. Jeg saa straks, at her var noget af det ikke helt sædvanlige; han blev engageret, og jeg nærrede store Forventninger til ham. — De blev heller ikke skuffet paa noget Punkt; jeg kom til at sætte stor Pris paa *Frederik*, baade som Skuespiller og som Menneske, en Følelse, der har holdt sig usvækket gennem de mange Aar, der er henrundne siden da.

Vi havde i 1881 Sommersæson i „Rosenlund“ i Randers. Her debuterede *Frederik Jensen* den 23de Juni i en lille Enakter „Urmagerens Hat“ og aabenbarede nogle Aftener senere i en lokal Revy, „Ridderen af Randers Bro“, for første Gang de rige Evner, der faa Aar efter skulde gøre ham til Københavnernes forkælede Yndling; men der var ogsaa allerede dengang Tegn til, at hans Talent ikke var begrænset til Revyens stærkt farvede Komik, men at han ogsaa besad Evner til at løse store, betydelige Opgaver indenfor Karakterfaget. *Frederik Jensen* forblev hos os i 2 Aar — 3 Sommer- og 2 Vintersæsoner — og vandt hurtigt en Del Rutine. Han spillede bl. a. Ridder *Kjørbitz* i „Gøngehøvdingen“ og Huslærer *Rose* i „Han drikker“. Han gjorde allerede fra første Færd megen Lykke. Publikum var glad for ham, og specielt i Revyerne tog han Broderparten af Bifaldet.

At dette faldt hans mandlige Kolleger for Brystet er en Selvfølge, og en Aften i „Rosenlund“, da *Frederik* havde haft særlig mange „da Capoe“, skulde han have Prygl i Garderoben. To af Skuespillerne, *Otto Becker* og *Georg Nielsen* var i Færd med at tærskle løs paa ham, da jeg heldigvis kom ham til Undsætning og skammede de to drabelige „Helte“ ud for deres krysteragtige Adfærd at være to mod én.

Samme *Georg Nielsen* er forøvrigt bedst kendt i Teaterverdenen under Øgenavnet „Kraķileren“ — et Navn, som han var kommen meget uskyldigt og tildels uretfærdigt til. Det var sket paa følgende Maade:

Skuespillerne *Chr. Hyltoft* og *Skjørping* havde virket sam-

men paa Alhambra og skulde ved Sæsonens Slutning skilles. Ved Afskeden spurgte *Hyltoft Skjørping* om, hvem han skulde være sammen med i det nye Engagement, og *Skjørping* nævnede da bl. a. Georg Nielsen.

Hyltoft, der, som bekendt, var en stor Spasmager, lagde Ansigtet i betænkelige Folder og sagde:

„Georg Nielsen? Ham skal du holde dig tre Skridt fra Livet — han er en nederdrægtig Krakiler!“

Skjørping, som var en skikkelig, godtroende

Fyr, skrev sig dette bag Øret, og da han nogle Dage senere, i sit nye Engagement, traf Georg Nielsen, og denne meget elskværdigt rakte ham Haanden og bød ham Velkommen til Selskabet, kom *Skjørping* Advarslen i Hu, slog vredt til den udstrakte Haand og sagde afvisende:

„Ta' Poten væk! Du kan tro, jeg kender dig, din lille Krakiler!“

Fra den Dag hed Georg Nielsen aldrig andet end „Kraakileren“, og hvem der senere morede sig var *Hyltoft*, han kendte nemlig ikke det fjerneste til Georg Nielsen, da han gav *Skjørping* Advarslen.

Men for at komme tilbage til Frederik Jensen saa var han — bortset fra en eller to misundelige Kolleger — afholdt af alle baade paa Teatret og ude blandt Publikum, og Rekvisitkonerne ligefrem elskede ham. Han fungerede som en Slags Underregissør og havde derved en Del med disse, dengang saa uundværlige Kvinder at gøre.

Frederik Jensen.

Jeg kan bl. a. huske en Episode i Marstal, der var meget fornøjelig.

Frederik havde hos Rekvisitkonen laant et stort rødbroget Lommetørklæde til Brug paa Scenen i en eller anden komisk Rolle. Da vi skulde rejse fra Byen, vilde han gerne have Tørklædet med og spurgte derfor Konen, hvad det kostede. „Et Kys!“ — svarede hun.

Frederik betænkte sig ikke længe. Handelen blev gjort — den halvhundredaarige Matrone fik et ordentligt Smækkys, og Frederik fik Tørklædet, begge veltilfredse med Købmandskabet.

I Sommeren 1883 forlod *Frederik Jensen* Selskabet, og blev — saavidt jeg husker — engageret af Direktør *Vilhelm Petersen*. Og godt for ham var det, at han kom ud og fik mere Luft under Vingerne, end vi kunde give ham — han var jo endnu løs og ledig og kunde flyve — medens en anden sad stækket, afskaaret fra de store Farter.

SPIERS' 25 AARS JUBILÆUM.

Den 17de August 1881 indtraf 25 Aarsdagen for *Spiers'* Debut; — den fejredes med en Beneficeforestilling for Jubilæaren, hvor han spillede General Morin i „Pariserdrengen“ og senere sluttede Aftenen med følgende, af ham selv forfattede Epilog:

Randers, den 17de August 1881.

*Hvor det dog er forunderligt saa Tiden gaar!
Med sælsom Følelse jeg ser tilbage,
Til de henrundne korte Dage,
— Hvor blev de sidste fem og tyve Aar? —
Med deres Haab og Frygt og Sorg og Glæde,
Af rastløs Kamp en idel Kjæde
Imod det Maal, som altid fjærnet staar.
Fra jeg var Barn, saa langt jeg kan erindre,
Stod Scenens Blændværk som et Ideal
For mine Tanker, og til Drengens Indre
Fra Fantasiens Lampe Glans sig stjal.
Hvem har vel ej som Aladdin sig drømt?
Et dejligt Eventyr for ham var Livet,
Kun faa som ham blev Heldet givet!*

DET SPIERS'SKE PERSONALE 1881—82.

Staaende (fra venstre til højre): Frk. Augusta Ipsen, Otto Becker, Frearrik Jensen, Nielsen, Hansen, Fru Nielsen (Suffløse), Georg Nielsen.
Siddende: Frk. Henriette Jung, Frk. Anna Dam, Maria Spiers, Camillo Spiers.

Frk. Jung var, foruden at være en flink Skuespillerinde, tillige et ualmindeligt flittigt og energisk Menneske. Hun blev gift med Skuespiller Chr. Hyltoft og oparbejdede sammen med ham, i Løbet af kort Tid, den Hyltoftske Teaterforretning i Randers, et Resultat, der for den væsentligste Del skyldtes hendes ukuelige Energi og enestaaende Arbejdsevne.

*Kun faa som han har Lykkens Bæger tømt! ...
 Kunst og Natur forvexles kan saa let,
 Det, som den sidste rundeligen giver,
 Med Møje hos den første man opdriver,
 Og i Forsøget bliver ofte tæet.
 Med Ungdomsmod til Kampen jeg uddrog,
 Som lille følte jeg mig stor i Vrimlen,
 Jeg kunde storme om det selv var Himlen!
 — Fornuften ej til Følgesvend jeg tog. —
 Jeg troede paa mig selv, men snart jeg fandt,
 At Scenens Fordring den var noget mere,
 Og min Begejstring kunde ej præstere,
 Kun Støv til Slibning af dens Diamant!
 Dog har jeg redelig og ærlig stræbt,
 At tolke hver en Digters dyre Tanke,
 Og aldrig har jeg overtraadt den Skranke,
 Hvor Unatur og Gøgl Naturlighed har dræbt!
 Naar Sorgen søgte Sæde i mit Bryst,
 Og Hverdagslivets Byrder paa mig tynged,
 Gav Scenen Kraft og Tanken blev forynged,
 Her søgte jeg og gjenfandt Haab og Trøst.
 Jeg var ej mer mig selv, en anden Aand,
 Beherskedè mit Væsen og min Tanke,
 Bejestret følte jeg mit Hjærte banke,
 Her knuged aldrig Yderverdens Baand.
 Vel smykker ingen Sølvkrans mit Haar,
 Og sløret er mit Øjes Seekrafts Lue,
 Dog kan endnu som før jeg Kunstens Skjønhed skue,
 Og takke den for fem og tyve Aar!*

Det var en stor Festdag for ham, han blev hyldet fra alle Sider og modtog bl. a. fra en Kreds af Borgere i Randers en Jubilæumsgave bestaaende af en meget smuk Sølvkaffekande.

Det var jo unægtelig en lidt mærkelig Gave til en Mand, der altid var paa Rejse og intet selvstændigt Hjem havde, men Meningen har sikkert været god, og han var henrykt for Kaffekanden — og det var jo da egentlig Hovedsagen.

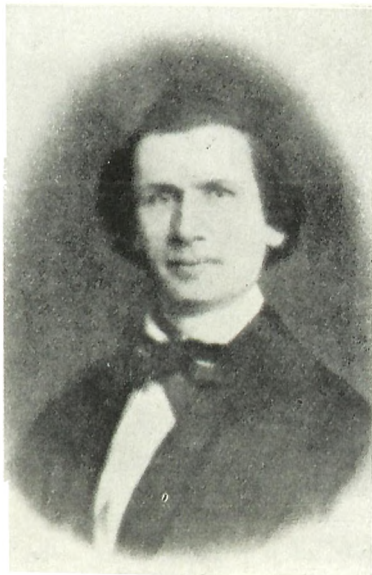
I den næste Sæson 1882—83 fik vi en Del nye Kræfter, bl. a. *Olaf Rau, William Lundquist, Schæffer, Fru Julie Braasch* og min gamle Direktrice fra Tredserne, *Fru Reinhardt*.

GAMLE SCHÆFFER.

Blandt de „gode gamle“ Skuespillere, jeg i Aarenes Løb har virket sammen med, mindes jeg med Vemod „Gamle Schæffer“.

Han havde selv været Teaterdirektør og var i flere Sæsoner knyttet til „Det Spiers'ske Selskab“. Han var en fin og nobel Personlighed, brav og trohjertet med et let Anstrøg af Melankoli. Han var meget musikalsk og lærte mig at spille Guitar, saaledes at jeg kunde akkompagnere mig selv paa Scenen.

Hans Datter, Emilie, var hans Hjertebarn. Der var Stof i hende til en stor Kunstnerinde, men alle de lyse Forhaabninger, der var knyttet til hendes Fremtid, blev desværre aldrig opfyldt. Hun var en ejegod Pige — men ond mod sig selv. — Hun døde i en ung Alder, og hendes Død gik den gamle Fader nær til Hjertet.

„Gamle Schæffer“.

ET UVENTET MØDE.

Naar vi laa i Ærøskøbing, tog vi gerne Afstikkere ud til nogle Landstationer, hvor vi spillede to eller tre Forestillinger hvert Sted.

Paa en af disse Ture, det var vistnok i 1882, boede jeg i en Præstegaard, og da vi, efter en Søndag Formiddag at have været til Gudstjeneste, gik ud af Kirken, saa jeg til min store Forbauselse min første Direktrice, Fru *Molau*, staa foran mig.

Hun saa sig sky omkring og hviskede hastigt til mig:

„Jeg hedder nu Fru Hoff og er Lærerinde — røb mig ikke!“

Emilie Schæffer.

Hun trykkede i Hast min Haand og ilede i Forvejen ned til Præstegaarden, hvor jeg kort efter atter traf hende men selvfølgelig lod, som om hun var mig ganske ubekendt.

Præstefruen præsenterede os for hinanden, og jeg maa sige, at vi begge spillede vore Roller saa godt, at ingen mærkede noget.

Da Fru Hoff var gaaet fortalte Præstefruen mig, at der ymtes om, at Fru H. havde været Skuespillerinde, hvilket dog forhaabentlig ikke var Tilfældet, da hun saa næppe vilde egne sig til Opdragerinde for Børn. Jeg erklærede naturlig-

vis, at jeg ikke kendte Fru Hoff, men hævdede samtidig som min bestemte Mening, at man sikkert godt kunde læse med Børn, fordi man havde været Skuespillerinde.

Af mig blev hun altsaa ikke røbet, men Aaret efter hørte jeg, at en forhenværende, nu afdød Kollega, havde været saa elskværdig at „afsløre“ hende, hvad der havde haft en øjeblikkelig Afskedigelse til Følge.

Jeg saa aldrig senere Fru *Hoff-Molau*, men det gjorde mig inderlig ondt for hende.

*

*

*

Direktør *Molau* traf jeg en Sommer i Randers, dør var han havnet i en eller anden privat Beskæftigelse.

Da jeg traf ham, var han en syg og nedbrudt Mand; han døde forøvrigt, medens vi var i Byen.

Vi spillede den Aften, han døde, og hans sidste Tanke havde — efter hvad den Dame, der plejede ham, udtalte til mig — været, om der var ordentligt Hus i Sommerteatret i Aften. Han var et kært og godt Menneske.

Sommeren 83 spillede vi i Slagelse, og her sluttede *Frede-*

Maria Spiers (Privatbillede 1882).

rik Jensen som tidligere nævnt sit Ophold hos os. Det var en meget sløj Sommer, hvilket fremgaar af nedenstaaende Regnskab fra 6. Juli. (Bemærk Frederik Jensens Kvittering).

Slagelse p 6te Juli 1883.

Nesta 46-45

frøe Spiers	15-45	
frøe Spiers	7-75	
frøe Schäffer	7-75	
" Frederiksen	7-75	T. Frederiksen
" Jensen	7-75	Fr Jensen
	46-45	

For at skaffe Penge til Start af den kommende Vintersæson tog jeg ud paa en lille Oplæsningstourné, som jeg begyndte med en meget vellykket Aften i Slagelse sammen med Organist Jähningen og Frue og Forfatter-Skuespilleren Henrik Lindemann.

Sæsonen 84—85 indledede vi paa „Pantheon“ i Odense, dér hvor jeg i sin Tid som Barn havde overværet Opførelsen af Wessels „Kærlighed uden Strømper“ — ja, der var løbet meget Vand i Stranden siden de Dage.

Vort Selskab fik i denne Sæson en god Tilvækst i Skuespiller Otto Rohde, som var blevet gift med Frk. Augusta Ipsen, der havde været hos os et Par Aar tidligere. Ægteparret Augusta og Otto Rohde var i otte Sæsoner Selskabets gode og trofaste Støtter. De kom senere — saa vidt jeg husker i 1900 — til København, hvor Otto Rohdes administrative Evner hurtige gjorde sig gældende, og hvor han i flere Aar virkede som Inspektør ved Casino og Dagmar-teatret. Senere blev han knyttet til Filmsselskabet „Fotorama“ og var i nogle Aar dets Salgsleder i Sverige med Bopæl i Stockholm. Desværre var

hans Helbred ikke stærkt, han maatte opgive den anstren- gende Stilling i Sverige og vendte tilbage til Dagmar- teatret som Inspektør. Han døde i 1921 i en Alder af kun 55 Aar.

ENGELKE FRIIS.

I Midten af Firserne un- der et Ophold i Sæby traf jeg første Gang sammen med Engelke Wulff, som senere blev gift med Poul Friis og efter dennes Død med Hof- jægermester Treschow, som nu er Gesandt i Ægypten.

Hun var en ualmelig smuk og livlig ung Pige med stor musikalsk Begavelse. Hun

var vist dengang ikke mere end 16 Aar og boede hos sine Forældre dér i Byen, men havde, som hun sagde, en rasende Lyst til at blive Skuespillerinde. Under vort Ophold i Byen akkompagnerede hun om Aftenen til vore Sange og fordrejede selvfølgelig Hovederne paa hele Herrepersonalet.

Da vi Aaret efter atter kom til Byen, fortalte hun mig, at hun var engageret til Cortes for næste Sæson og bad mig i den Anledning om lidt Raad og Vejledning.

Under denne Samtale advarede jeg hende mod Poul Friis, som den Gang var ved det Cortes'ske Selskab — han var jo en stor Charmeur, men ikke af de allermest paalidelige.

Hun takkede mig for Advarslen og fulgte den saa godt, at hun meget hurtigt blev baade forlovet og gift med Poul.

Naa, forresten kom de godt ud af det sammen. Poul var jo ogsaa bleven ældre og velsagtens fornuftigere, og forøvrigt var han et godt Menneske, der sikkert ikke indeholdt en Draabe ondt Blod — men han var jo lidt letsindig. Engelke Friis selv havde som Kunstnerinde en glimrende, omend forholdsvis kort Løbebane, hun havde et stort Publikum og var meget afholdt af Kunstnerne.

Skuespiller Otto Rohde.

SARAH BERNHARDT I KØBENHAVN.

I Juni 1883 gæstede Sarah Bernhardt for anden Gang København og gav en Række Forestillinger paa „Det kgl. Teater“.

Skønt Pengene var smaa, ofrede jeg 7 Kr. paa en 2den Etages Billef for at se den guddommelige Kunstnerinde i Victorien Sardous: „Fedora“.

Jeg var saa heldig at komme til at sidde ved Siden af en lille, ung, meget franskkyndig Københavnerinde, som i Mellemakterne med stor Elskværdighed gennemgik Scenerne i den kommende Akt for mig.

Det var mig en stor Hjælp, som jeg var umaadelig taknemlig for, selv om Divaens Spil i Virkeligheden var saa levende, at man forstod alt, hvad hun gjorde og sagde, omend man ikke forstod Sproget.

Ved den unge Dames Hjælp fik jeg alligevel et langt større Udbytte af Aftenen, end jeg ellers vilde have faaet, og jeg har mange Gange senere i Tankerne sendt hende en hjertelig Tak for hendes elskværdige Bistand.

Sarah Bernhardt, som dengang var 37 Aar gammel, stod sikkert da paa sin Kunsts højeste Tinde, og hendes Udførelse af den herlige Rolle — som efter Sigende er skrevet direkte for hende — var aldeles vidunderlig. Navnlig var hendes Fortvivelse ved den Elskedes Dødsleje, og senere Opgøret med Loris Ipanoff, og hendes egen Dødsscene mesterlig Kunst. Det Skrig, hvori hendes Smerte faar Luft, idet hun kaster sig ned over den Elskedes Lig, var saa ægte menneskeligt, at jeg endnu kan høre det, naar jeg genkalder Situationen i min Erindring, — det var — ialfald for denne enkelte Scenes Vedkommende, den største Kunst, jeg nogensinde har oplevet.

Desværre stod Divaens Medspillende langt fra paa Højde med hende — det var og blev Stjernekomedie.

Da jeg efter Forestillingen kom hjem til Pensionatet — vi boede den Gang i Ny Adelgade — var jeg nærmest besjælet af en Følelse af Afmagt overfor denne enestaaende Kunstydelse. Jeg blev grebet af inderlig Modløshed ved Tanken om min fremtidige Virksomhed paa Scenen; jeg forekom mig

selv som en uværdig, der uden Adkomst havde sneget sig ind i Kunstens hellige Tempel.

Der gik nogle Dage. Indtrykket begyndte at afklares, og lidt efter lidt paakom der mig en brændende Lyst til selv at give mig i Kast med den store Opgave.

Jeg arbejdede i Tankerne de forskellige Scener igennem, men der hengik hele to Aar, før jeg fik Mod til for Alvor at tage fat paa Rollen.

DA JEG SPILLEDE FEDORA.

I Februar 1886 spillede jeg da første Gang „Fedora“, og baade kunstnerisk og økonomisk blev Forestillingen en Sukces.

I „Jyllandsposten“ skrev en Korrespondent fra Ringkøbing bl. a.:

„Det var med spændt Forventning, man mødte i Teatret i Mandags Aftes, „Fedora“ skulde opføres, og da Fru Spiers skulde spille Hovedrollen, var man ikke i Tvivl om, at man — hvad scenisk Kunst og Dygtighed angaar — vilde faa noget godt at se; man havde i Forvejen en bestemt Borgen derfor, og Forventningerne blev heller ikke skuffede. Handlingen i „Fedora“ er indtil Overflod spækket med Nihilister og Nihilisme, saa stærkt, at næsten det hele gaar op i Nihilisme.

Det var en vanskelig Rolle, Fru Spiers havde i Fedora; der stilles mere end almindelige Fordringer til den Skuespillerinde, der skal udføre denne Rolle, men lad os gentage det, Fru Spiers viste, at hun var Rollen fuldstændig voksen.

Hendes Udførelse af „Fedora“ maa betegnes som glimrende. Vi har ganske vist hørt en Antydning af, at Fru Spiers dog vist var lovlig heftig og lidenskabelig, men vi har dog den Opfattelse, at Fedora skal og maa være en i allerhøjeste Grad ekscentrisk heftig, nervøs og lidenskabelig Kvinde; den stadiige Frygt, hvori saa at sige enhver lever i Rusland, Frygten for, at en eller anden Ulykke, ved en urigtig Angivelse skal vælte sig ind over én, gør, at man nødvendigvis maa blive behersket af en forfærdelig Angst og Frygt, der, saa let forstaaeligt, saare let kan gaa over til ligefrem Vanvid.

Det var det, Fru Spiers som Fedora viste os i Mandags Aftes. Hendes Udførelse af denne Rolle kan — efter vor Mening — retfærdigvis kun fuldt ud anerkendes. Var Fedora

Maria Spiers (Privatbillede 1886).

ikke heftig og lidenskabelig, hvad Interesse vilde der da være ved hele Stykket? Om trent ingen.“

En Anmelder i Nykøbing F. skriver:

„I Aftes opførtes det fra Sarah Bernhardt Forestillingerne bekendte Drama „Fedora“, hvori Fru Spiers udfører Hovedrollen, og man maa tilstaa, at hun løste sin yderst vanskelige Opgave særdeles godt.

Hun fremstillede den af voldsomme Lidenskaber beherskede Fedora med en slaaende Sandhed og Kraft, og hele hendes Fremstilling var saa fortrinlig, at den vilde være en Ære for enhver Provinsscene. Sam-

menspillet var ypperligt, og Stykket gik smukt over Scenen.“

Overalt, hvor vi spillede Fedora, vandt jeg megen Paaskønnelse af Publikum, og i Bogense kom Proprietær *Brummers* Frue fra „Oregaard“, hos hvem jeg, som tidligere nævnt, i min pureste Ungdom, havde forsøgt mig som Stuepige, hen til mig efter Forestillingen og sagde:

„Jeg maa takke Dem inderligt for i Aften, Fru Spiers, og saa maa jeg have Lov til at sige Dem, at jeg nu fuldt ud forstaar, at De ikke passede til at være Stuepige paa Oregaard.“

At Fader og Moder var stolte af mig, behøver jeg vist ikke at tilføje.

Samme Sæson havde vi paa Repertoiret „Kludesamleren fra Paris“ med Otto Rohde i Titelrollen, „Gøngenhøvdingen“ med Otto Rohde som Ib, og George Ohnets „Fabrikanten“, hvori Titelrollen spilledes af Otto Becker, Claire af Augusta Rohde og Chokoladefabrikanten Moulinet af Otto Rohde, medens jeg spillede hans Datter, den intrigante Hertuginde

de Bligny. Hertugen spillede af en ung Skuespiller, *Viggo Schiwe*, som kun var hos os denne ene Sæson.

Han var Søn af Admiral Schiwe, var Skuespiller nogle Aar ved forskellige Selskaber i Danmark og Norge og blev senere en dygtig Journalist i København.

Han var en meget impulsiv Natur, men samtidig ikke saa lidt af en Bohême, et godt og bravt Menneske med et ualmindeligt vindende Væsen. Han døde i en forholdsvis ung Alder. —

— Det var et godt Repertoire, vi havde i denne Sæson. Stykkerne var pænt besat, og Forestillingerne gik smukt.

Viggo Schiwe.

EN SOMMER PAA „MORSKABEN“.

I Foraaret 1886 havde Ejeren af Frederiksberg Morskabsteater, Restauratør Steffensen og Hustru, været i Aarhus og set mig spille forskellige Roller.

De vilde absolut have mig til Morskabsteatret i den kommende Sommersæson, og Resultatet var, at jeg blev engageret med en maanedlig Gage af 175 Kr., hvoraf jeg fik de 25 udbetalt særskilt, da det ikke maatte hedde sig, at jeg havde mere end 150 Kr. om Maaneden.

Det var nemlig den højeste Gage, der gaves, og den indehaves bl. a. af Herrerne *Alfred Møller* og *Ferdinand Rasmussen*, samt af Revyprimadonnaen *Fru Anna Christensen*.

Det viste sig straks ved Forsæsonens Begyndelse, at mit Engagement var noget af en Fejltagelse, idet jeg i det første Stykke, der kom frem, Peter Fristrups Parodikomedie „Brylluppet paa Wulfsbjerg“, fik en gammel, komisk Rolle, Moer Trut, som slet ikke laa for mig.

„Neurastine“. (Tegning af Carsten Ravn.)

Naar jeg undtager nogle ganske enkelte Revyfigurer, som har været skrevet specielt for mig og afpasset efter mine Evners Rækkevidde paa dette særlige Omraade, har jeg aldrig spillet Revykomedie, og Spiers havde altid saa vidt muligt holdt mig fri fra Revyerne. Det er jo ogsaa noget desorienterende for Publikum at se de Skuespillere, der om Vinteren spiller et alvorligt Repertoire, komme ind og gøgle i en Sommerrevy.

Hvem der egentlig var Teatrets Direktør i den Sæson, var der ingen, der vidste, før vi begyndte paa Prøverne paa Sommerrevyen, da aabenbares det, at det var *Vilhelm Petersen*, eller som han populært kaldes „Peter Vilh.“

Straks en af de første Dage, han kom paa Teatret, havde vi et lille morsomt Optrin, foranlediget af et Sam-

menstød mellem hans og min Søn, et Par otte Aars Knægte, som legede sammen og kom helt godt ud af det med hinanden.

Nu var de imidlertid kommen op at topes om det vigtige Spørgsmaal, hvem der regerede paa Morskabsteatret. De var jo hver for sig vant til, at den enes Fader og den andens Moder havde Kommandoen, og de holdt selvfølgelig hver for sig paa, at det var her som andre Steder.

Richard — *min Søn* — kom stormende hen til mig, da jeg under en Prøve kom ned paa Tilskuerpladsen, og raabte, dirrende af Harme:

„Mor! Er det da ikke osse dig, der raader her?“

„Nej, min Dreng,“ — svarede jeg og søgte at berolige ham, „det er det ikke.“

Drengen stirrede maalløs paa mig.

I det samme kom Peter Vilh ned og blev modtaget af *sin*

Pode med det ligesaa ivrige Spørgsmaal, om det ikke var *ham* der raadede her.

Peter Vilh., der aabenbart ogsaa havde hørt min Drengs Interpellation, saa med et lunt Blik over til Restauratør Steffensen, som sad nede ved Orkestret, og sagde til begge Drengene:

„Nej, lille Børn! Det er nok ingen af os to, der „raader“ her!“

Og med dette ikke helt fyldestgørende Svar maatte Drengene lade sig nøje, men man kunde tydeligt se paa dem begge, at Svaret ikke havde haft nogen ændrende Indflydelse paa deres Opfattelse. Frederik Jensen, som ogsaa var ved „Morskaben“, var utrættelig i at opfordre mig til at henvende mig til Revyens Forfattere for at opnaa at faa „en god Figur“ i Revyen; men det var ham umuligt at faa mig til det.

Jeg forklarede ham, at det var baade første og sidste Gang, jeg skulde spille Sommerrevy paa „Morskaben“, og da Rollerne endelig blev uddelt, og jeg fik en frygtelig „Fisk“ — en hysterisk Dame, „Frk. Neurastine“, var Frederik grædefærdig.

Han har altid haft en Del tilovers for sin gamle Direktrice og har mere end én Gang senere staaet mig bi med Raad og Daad, hvor det gjaldt betydelig mere end en Revyfigur.

Og at Frederik Jensen stadig mindes mig og vort første Samvær, fik jeg Bevis for i Aar, den 30. Maj, paa min 75-Aars Fødselsdag, idet han sendte mig et saalydende Telegram:

Hjertelig Lykønskning fra Deres gamle Ven og Elev.
Frederik Jensen.

Naa, Revyen kom og blev, takket være *Fanny Petersen, Anna Christensen, Alfred Møller, Frederik Jensen* og *Ferdinand Rasmussen*, samt selvfølgelig Forfatterens udmærkede Sange, en glimrende Sukces, hvori jeg imidlertid ikke kunde tilregne mig nogen Part af Æren.

Jeg blev ved Premièren komplimenteret af *Sofus Neumann* og *Olaf Poulsen*, noget Bifald var der jo ogsaa hver Aften, men

Direktor Vilhelm Petersen.

Sidste Billede af Spiers.

til da Capo drøv jeg det aldrig — dertil var Figuren ogsaa for mærkelig. Bagefter fik jeg forøvrigt at vide, at „Neurastine“, før hun havnede hos mig, havde været paa Omgang hos de andre Damer, som alle havde kasseret hende. Jeg sang den imidlertid trolig hver Aften, indtil mit Engagement udløb, og tog uden Sorg Afsked med den og „Morskaben“.

SPIERS' ENDELIGT.

Endnu en Vinter fulgte Spiers med ud paa Rejsen, men hans Helbred gik stærkt ned ad Bakke.

Det var sørgeligt at være Vidne til. Han, der endnu kun var 48 Aar, og som havde været energisk og virkelysten som kun meget faa, blev fuldstændig sløv og interesseløs, hans gode, klare Forstand sløvedes lidt efter lidt — det var kun et stakkels Vrag, der nu var tilbage.

Han var i Sommeren 1886, under et Ophold i Bogense, bleven ramt af et apoplektisk Anfald i højre Side, som havde medført en delvis Lammelse af Tungen, og da Sæsonen 1886—87 var sluttet, havde jeg taget den Bestemmelse, at han skulde blive i København næste Sæson, men da vi skulde spille Sommerkomedie i Randers, beholdt jeg ham hos mig Sommeren over, og midt i August 1887 blev han ført til København og anbragt i en privat Pleje hos kendte Folk, hvor han fik det godt.

Her blev han imidlertid ramt af et nyt apoplektisk Slag, der berøvede ham den sidste Rest af Forstandens Brug, og Vejen for den ulykkelige gik nu over Kommunehospitalets 6te Afdeling til St. Hans Hospital, hvor Døden den 17. Marts 1889 befriede ham for hans Lidelser.

Mærkeligt nok tilbragte han sit Ophold paa Sindssygeanstalten paa Stue sammen med en af sine Ungdomsvenner, Skuespiller Halberg (Fru Anna Larssens Fader), de gik Side om Side, men kendte ikke hinanden; men endnu mærkeligere

var det, at hans Død netop skulde indtræffe den 17. Marts.

Han var nemlig som Dreng blevet spaaet af en Zigeunerske paa Dyrehavsbakken, og hun havde forudsagt, at han skulde dø en voldsom Død en 17. Marts.

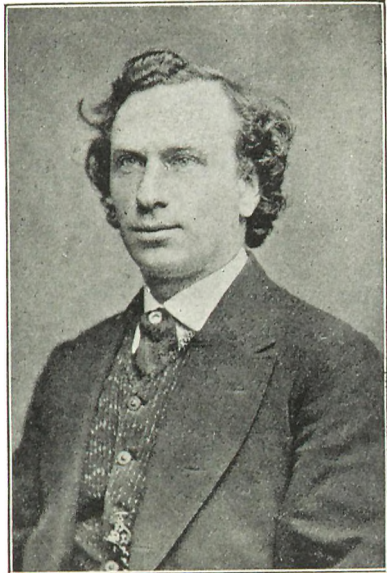
Hvert Aar, fra jeg lærte Spiers at kende, og saa længe han havde sin Forstand i Behold, var han et Bytte for den forfærdeligste Angst, naar 17. Marts oprandt, og blev først rolig, naar Dagen var forbi.

Det var et trist Levnedsløb, der her fandt sin Afslutning. Hans tidligste Barndom kender jeg ikke meget til. Jeg véd, at hans Moder var tyskfødt og Faderen var Skotte. De var begge døde, da jeg lærte Spiers at kende, Moderens Minde omfattede han med stor Æmhed, men han stod fuldstændig ene i Verden, havde ikke nogen som helst Slægtninge.

Han var som tidligere nævnt opdraget paa Det kgl. Teaters Balletskole, kom tidlig ud at rejse som Skuespiller i Danmark og Norge, havde altid haft det fattigt og lidt megen Nød.

Han var en flink Skuespiller, og i Modsætning til de fleste af sine Kaldsfæller meget flittig udenfor Teatertjenesten. Han var energisk til det yderste og altid i Aktivitet. Kun 34 Aar gammel blev han blind, men, som tidligere omtalt, bevarede han trods Blindheden endnu i mange Aar sin Energi usvækket — først da Sygdommen slog sig paa Hjernen, maatte han give op.

Da Spiers døde, var jeg 41 Aar gammel. Mine Chancer for at naa de meget store Maal, som i Ungdommen havde foresvævet mig, var spildte, men hvad, jeg havde jo alligevel vundet en Position, jeg var glad ved min Gerning, og Publi-

Skuespiller Halberg.

Skuespiller *Bernhardt Lehmann*.

kum satte Pris paa mig; hvem véd, om jeg var blevet lykkeligere ved maaske at naa nogle Trin højere paa Kunstens Stige.

Spiers havde ført mig ind i det forjættede Land og ledet mine første Skridt der; nu maatte jeg lede ham i 17 Aar — det er reelt Regnskab, der er ikke noget at tage fejl af. Og jeg har altid været Gud taknemlig, at han gav mig Styrke til ikke at svigte det, der var og for mig altid stod som min Pligt —

Gud har senere belønnet mig rigt. Efter Spiers Død viste Ministeriet mig den Velvilje at overføre Bevillingen paa mit Navn, saaledes at jeg kunde fortsætte min Virksomhed.

„STRAFFEN“.

I Sæsonen 1886—87 spillede vi bl. a. to af Adolf Reckes Oversættelser: „Grisen“ og „Rejsen til Kina“ samt Farcen „Min Øjsten“ og det gamle, uopslidelige „Et Vaisenhusbarn“, hvori jeg havde en af mine allerkæreste Roller, „Jane Eyre“.

Hvad der særlig prægede Sæsonen var Skuespillet „Straffen“ af Girardin og Dumas fils, hvori jeg spillede den kvindelige Hovedrolle, Mathilde, en Opgave, som jeg fik overordentlig megen Glæde af. Bladene var overstrømmende i deres Omtale og sidestillede mig fuldtud med den finske Kunstnerinde *Ida Aalberg*, som spillede Rollen paa Dagmar-teatret. Særlig i Aalborg, hvor jeg ikke havde været i nogle Aar, blev jeg mødt med megen Begejstring og varm Anerkendelse.

Forøvrigt fik hele Selskabet en udmærket Modtagelse i Aalborg, og Bladene fremhævede bl. a. — hvad jeg satte særlig Pris paa — at vore Forestillinger var prægede af den umiskendelige Omhyggelighed, der var ofret paa Indstuderingen af de forskellige Stykker.

Selskabet havde i denne Sæson faaet en god Tilvækst i et ungt og meget dygtigt Skuespillerpar *Bernhardt* og *Helga Lehmann*, som begge tillige var i Besiddelse af smukt Teaterydre og fortrinlige Sangstemmer. De forblev ved Selskabet i to Sæsoner, hvorefter Lehmann selv fik Selskab og rejste i mange Aar som Direktør.

Fru Helga Lehmann.

GRISEN TIL SKUESPILLER-MARKEDET.

I Marts 1887 afholdtes i København et sort „Skuespiller-Marked“ til Indtægt for Skuespillerforeningen. Der skulde bl. a. være en stor Bortlodning, og jeg fik da den Idé at skænke en lille levende Gris til Markedet. Vi laa den Gang i Lemvig, og paa en stor Gaard udenfor Byen købte jeg den allerkæreste lille „Grissebasse“, som jeg selv bar hjem til Hotellet.

L. v. Skuespillerforeningens Selskab

„Megen Tak for den lille
lille Gris, til Markedet,
Den var meget vel tilkommet“

...

Josephine Esbensen

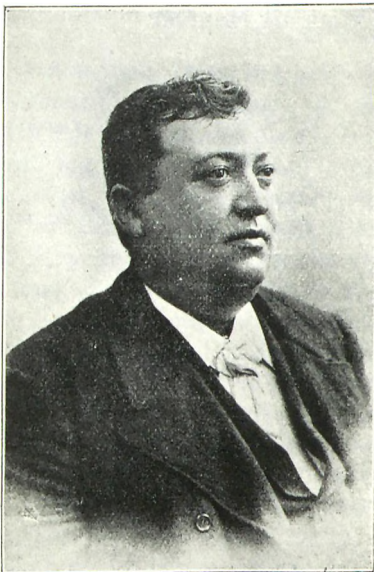
Spiers, der elskede Dyr, blev saa begejstret for den lille Øf-øf, at den absolut skulde ligge hos ham om Natten.

Næste Morgen blev den pyntet med et Par røde Silkesløjfer og anbragt i en Kasse adresseret til Kgl. Skuespillerinde Fru *Josephine Eckhardt*, som var Medlem af Komitéen.

Paa Kassen havde vi anbragt en Plakat, hvorpaa stod: „Vær god mod den lille Gris, den skal over til Skuespillermarkedet“; og saa drog det lille Pus ud i den store, vide Verden fulgt af vore bedste Ønsker. Faa Dage efter modtog vi omstaaende Kvittring for rigtig Modtagelse.

* * *

Den paafølgende Sæson er for mig personlig et Mærkeaar derved, at min nuværende Ægtefælle *Thorv. Petersen* første Gang var i Engagement hos os. Han var kun 22 Aar, Elev af F. A. Cetti, havde været en Sæson ved „Casino“ i København, rejst en Sæson med Direktørerne *Otto Petersen* og *Jacob Lund* samt spillet Sommerkomedie i Kolding. Han var en flink Skuespiller og en dygtig Oversætter. Allerede i

Thorvald Petersen.

Begyndelsen af Sæsonen 1887 — 88 oversatte han til Selskabet Fritz Reuters „Landmandsliv“ efter den plattyske Dramatisering, der benyttedes i Tyskland, og som forøvrigt er betydelig mere i Fritz Reuters Aand end den Fristrupske Bearbejdelse, som opførtes i København. „Landmandsliv“ blev en god Forestilling for os baade i kunstnerisk og økonomisk Henseende.

Thorvald Petersen spillede i denne Sæson foruden Axel von Rambow i „Landmandsliv“ tillige Ib i „Gøngelhøvdingen“, Oberst Saint Ernest i „Fruentimmerhade-

ren“, Matrosen i „Den sidste Rose“, Vermund i „Eventyr paa Fodrejsen“ og Martial i „Rejsen til Kina“, men hans Virksomhed som Skuespiller fik desværre meget brat en — i alt Fald foreløbig — Afbrydelse, idet han i April 1888 paa en Landtur fra Stege ved et Kørselsuheld et Par Mil fra Byen paadrog sig et alvorligt Benbrud og andre Kvæstelser og maatte efterlades paa Sygehuset i Stege, hvor han henlaa halvtredje Maaned, før han var saa vidt restitueret, at han kunde rejse til sit Hjem i København. Han fik dog Gudskelov ikke større Møn af Uheldet, end at han næste Aar havde Engagement hos Direktør Bernhardt Levy i Norge.

Dagmar Hansen.

Maria Spiers i „Alt for Damerne“.

skabte Sukces'en og fordunklede alt andet. Det var ingen misundelsesværdig Lod at spille i dette Stykke, men det gav fulde Huse, et Faktum, som man under visse Forhold ikke kan se bort fra.

UDENFOR DET ALMINDELIGE.

I denne Sæson blev vi, under et Ophold i Vordingborg, engageret til at give en Forestilling paa Oringe Sindssygeanstalt.

Teatret var rejst i en stor, rummelig Sal, og til Stede som

DA JEG AFGAV PALLE.

Efter i 15 Aar at have dubleret Dronningen og Palle i „Gøngehøvdingen“, afgav jeg i Sæsonen 1888—89 med blødende Hjerte Palle til en ung Begynderinde *Dagmar Hansen* — den senere saa berømte Kupletsangerinde — der virkede hos os et Par Sæsoner.

Hun var en sød og rar lille Pige, men hendes Talent gik jo i Retning af en noget lettere Kunststart end den, der kunde bydes hende ved et rejsende Skuespilselskab; til Gengæld er hun vel naaet endog meget vidt i den Kunst- art, der passede for hende.

I denne Sæson havde vi forøvrigt ligesom „Folke- teatret“ i København en stor Publikumsukces paa det tyske Lystspil: „Der Veilchenfresser“ eller som det kaldtes paa Dansk: „Alt for Damerne“. Det var den berømte „Pølsescene“, der

Tilskuere var alle de Patienter, hvis Tilstand tillod det, samt Lægerne, Plejepersonalet og alle Funktionærerne. Det var det mærkeligste Publikum, jeg nogensinde har spillet for. Tilsyneladende var de Syge ganske normale, men deres ofte meget umotiverede Bifaldsytringer røbede desværre deres abnorme Sjelstilstand.

En enkelt af Tilskuerne har særlig fæstnet sig i min Hukommelse. Det var en meget smuk Dame, der sad paa første Række — efter hvad jeg senere erfarede var det en Baronesse — hun var aldeles uanfægtet af, hvad der skete paa Scenen, og stirrede lige ud i Luften, medens hun med nervøse Bevægelser pillede en stor Violbuket i smaa bitte Stykker.

Efter Forestillingen var Selskabet Overlægens Gæster til en splendid Aften, hvor vi havde det meget fornøjeligt; men jeg for mit Vedkommende kunde dog ikke frigøre mig for de triste Tanker om alle de stakkels Mennesker, som berøvet Forstandens Lys henlevede deres Liv indenfor disse Mure.

Det var jo kun saa kort Tid siden, Spiers var blevet indlagt paa St. Hans Hospital.

* * *

Af ulige behageligere Art var en Forestilling, som vi samme Sæson spillede paa Aalholm Slot, engagerede af Grev Raben Lewetzau.

Det var om Efteraaret i Jagttiden, der var en Mængde Gæster fra de store lolland-falsterske Herregaarde.

Vi spillede „Grisen“, og Grevinde *Raben Lewetzau* udførte velvilligst Mellemaktsmusiken paa Piano. Det var en meget elskværdig Dame, der ikke vidste alt det gode, hun skulde gøre os under vort Ophold derude paa det herlige gamle Slot.

Det var kort sagt en „Gæsteoptræden“, som hører til de lyse Rejsseminder.

* * *

Den 17. Marts modtog jeg telegrafisk Meddelelse om Spiers' Død og ordnede ligeledes pr. Telegram det fornødne med Hensyn til hans Begravelse.

Trafikhindringer gjorde det desværre umuligt for mig selv at være til Stede ved Jordefærden.

Otte Dage senere modtog jeg fra Justitsministeriet en ny Teaterbevilling lydende paa mit Navn.

Jeg stod nu alene —

Tæppet var faldet for tredie Akt af mit Teaterliv.

„KAMPEN FOR TILVÆRELSEN“.

Sæsonen 1889—90 stod for en væsentlig Del i de norske Dramatikers Tegn, idet vi havde to af Bjørnstjerne Bjørnsons Skuespil: „De nygifte“ og „En Fallit“ samt Alexander Kjellands Proverbe: „Det hele er ingenting“ paa Repertoiret. Foruden disse tre gode Ting havde vi tillige „Gringoire“, „Gertrud eller En lille Skat“, „Kamp og Sejr eller En Brud ved Erobring“, „Kvægghandleren fra Steiermark“, „Den sidste Rose“ og „Greven af Monte Christo“ samt en Nyhed fra Dagmar-teatret: Alphonse Daudets „Kampen for Tilværelsen“ — et baade godt, fyldigt og alsidigt Repertoire.

Vi havde som Gæst den norske Skuespiller og Teaterdirektør *Olaus Olsen*, der gjorde megen Lykke som Axel i „De Nygifte“, Sannæs i „En Fallit“ og i „Gringoire“.

Jeg spillede Valborg i „En Fallit“, og min gamle Rolle — Mathilde — i „De Nygifte“, og havde sammen med Olaus Olsen megen Fornøjelse af det Kjellandske Proverbe: „Det hele er ingenting“.

Rent personligt interesserede jeg mig dog mest for det moderne Skuespil „Kampen for Tilværelsen“, hvori jeg spillede den kvindelige Hovedrolle, Hertuginde, som er gift med Stræberen Paul Astier og bedrages af sin en Del Aar yngre Ægtefælle.

Det var en herlig Rolle, som jeg spillede med stor Glæde og vandt megen Paaskønnelse for.

En Anmelder i Loll.-Falsters Folketid. skrev bl. a.:

„Fru Spiers' Udførelse af Hertuginde's Rolle var mesterlig; hun spillede i de to store Scener med en saadan Ild, at det absolut maatte virke betagende paa Publikum; men det er — uden Forklejnelse! — vistnok ogsaa længe siden, at Fruen har spillet en Rolle, der har passet bedre for hendes rige Evner.

Vi tør dristig paastaa, at Fru Spiers havde lige saa godt om ikke bedre Tag i den elskende Hertuginde's rige Følelser-

liv end Fru Gjølring, der spiller Rollen paa Dagmar-teatret.“

I den paafølgende Sæson var *Thorvald Petersen* atter ved Selskabet tilligemed *Otto* og *Augusta Rohde*, *Julie Gramstrup*, *Julie Braasch*, *Søren Olsen*, *Chr. Mortensen* og nogle yngre Kræfter *Anna Voetmann*, *Anna Petersen*, *Siegfred Hansen* og *Chr. Johansen*.

Vi spillede bl. a. „*Fedora*“, „*Kampen for Tilværelsen*“ og *Tordenskjold* i *Dynekilen*“, og af *Nyheder* „*En berømt Kone*“ og *Sudermanns* „*Forhus og Baghus*“.

I Anledning af at det var 200 Aar siden, *Tordenskjold* blev født, blev „*Dynekilen*“ givet som *Festforestilling*. Jeg fremsagde foran Stykket — kostumeret som *Danmarks Genius* — en *Prolog*, skrevet af *Marie Andersen*, og efter Stykket præsenteredes en *Række Tableauer*, som illustrerede *Helstens talrige Bedrifter*.

I Stykket spillede *Tordenskjold* af *Otto Becker*, *Salomon Baadsmann* af *Otto Rohde* og den svenske *Landshøvding Dyrberg* af *Thorvald Petersen*.

MIT 25 AARS JUBILÆUM.

Efter i tre Aar at have spillet *Sommerkomedie* i *Kolding* havde vi i 1891 *Sommerstation* i *Faaborg*, hvor der blev afholdt en stor *Amtsudstilling*.

Da vi i *September Maaned* skulde til at forlade *Byen* for at begynde *Vintersæsonen*, rettedes der gennem de stedlige *Blade* en *Henvendelse* til mig om at give en *Jubilæumsforestilling*, før vi forlod *Byen*.

Det var jo den 17. *Oktober 1866*, at jeg debuterede i *Faaborg*, og da jeg selv gerne vilde fejre mit *Jubilæum* netop i

Skuespiller Olaus Olsen.

den By, hvor jeg første Gang havde betraadt Scenen, var jeg let at overtale, og Resultatet blev da, at min Jubilæumsforestilling løb af Stabelen den 30. September, godt og vel et Par Uger før det virkelige Jubilæum fandt Sted.

Det blev for mig en uforglemmelig Aften. Programmet bestod af en Prolog, skrevet i Dagens Anledning af Sofus E. Neumann, 3 Akts Skuespillet „Straffen“, et 1 Akts Lystspil „Tilgiv mig“, Syngestykket „Fruentimmerhaderen“ og endelig til Slut en Sang-Epilog, mere velment end egentlig vellykket, forfattet af en lokal Digter.

P R O L O G

I ANLEDNING AF FRU SPIERS' 25 AARIGE JUBILÆUM

Af Sophus E. Neumann.

*Jeg mindes et Eventyr om en Dreng,
som vidste, at under et Kjæmpebjerg
sig skulte en Skat, dybt, dybt under Muld,
en Skat saa herlig og underfuld; —
Men den Betingelse først udkrævedes,
først Skatten af Jorden hævedes,
Bjerget skulde og maatte flyttes;
— før kunde Skatten ikke benyttes. —
Saa sendte han Budskab til Trolde og Dværge,
der boede trindt om i Høje og Bjerge;
dem alle til Kjæmpebjerget han stævned',
hvad ene han ikke magted' og evned',
det kunde jo dog, naar man ret tænkte efter,
lykkes maaske, med forenede Kræfter,
og tillidsfuldt toge de Smaafolk fat,
de trælledede baade ved Dag og ved Nat,
Aar efter Aar man til Arbeid flokkedes;
men Bjerget stod fast; et Fjed ei det rokkedes;
og kunde end stundom man Guldkorn finde,
helt hævedes Skatten dog ingensinde.*

*Det gaær med os, som med hine Dværge,
vi samles ogsaa ved Kjæmpebjerge,
Smertens og Sorgens og Trangens! — vi fandt!
skulde der ikke findes iblandt*

*disse Venner, som mødes herinde,
dem, der har søgt forgjæves at finde
Skatten! — Tilfredsheds reneste Guld
men ak! den laae skjult saa dybt under Muld,
at vi istedetfor Skatten, vi vented',
ofte kun bitter Skuffelse hented'.*

*Der var en Tid, da ogsaa jeg stod
udrustet baade med Haab og med Mod,
rede til frem at drage den Skat,
der var min Drøm ved Dag og ved Nat;
Ungdom, Kraft og Styrke jeg voved'!
Fremtiden stod jo saa lys og loved',
at mit Forsøg skulde krones med Held.
Arbeidet var kun for mig Bagatel.
Der var kun e t, som jeg tænkte paa,
det var det ene: Maalet at naa!*

* * *

*Aarene svandt i Tidernes Strøm;
snart stod kun „Haabet“ for mig som Drøm.
Jeg maatte mindes de mange Smaadværge,
hvergang jeg mødte de Kjæmpebjerge,
som jeg, mens Aar og Dage de svandt,
atter og atter paa Livsveien fandt,
og som jeg lærte at indse, saa gjerne
end jeg det vilde, dog ei kunde fjerne.
Men som de Smaadværge Guldkorn fandt,
saadan og hændtes det mig dog iblandt,
og det er disse smaa Guldkorn, jeg binder
ind i en Krands af de mange Kjærminder,
som jeg fra det Quart-Aarhundred', som gik,
her drager frem med Tak for mit Blik.
Ja, jeg har Tak at bringe de Mange,
som stod mig bi, i Aarene lange,
enten det saa var med Aand eller Haand,
Tiden har ei kunnet sprænge de Baand,
og jeg har endnu d e t H a a b, at henefter*

*det maa os lykkes med samlede Kræfter,
om vi end ei bringer Skatten frem,
saa dog kan bringe smaa Guldkorn hjem;
som vidne kan, ei omsonst var vor Flid;
og rentud spildt var dog ikke vor Tid.*

* * *

Det festklædte Publikum, de mange Buketter og Laurbærkranse og de forskellige Jubilæumsgaver skabte i Forening en Feststemning, som virkede aldeles betagende paa mig.

Efter Forestillingen var jeg af en Kreds af Damer og Herre-rer fra Byen og Omegnen indbudt til en lille Festivitét. —

Den eksalterede Stemning, hvori jeg under Forestillingen var kommen, gav sig her et Udslag, idet jeg pludselig fik den Indskydelse at ville tale med Spiers, som var død for 2½ Aar siden.

Jeg listede mig bort fra Selskabet og stod et Øjeblik efter oppe paa Scenen, der henlaa tom og mørk.

Staaende midt paa Scenen strakte jeg Armene ud og raabte:

„Kan du se mig, Camillo?“

I det samme syntes jeg at høre en Puslen nede fra Herregarderoben, og greben af Rædsel styrtede jeg ned ad Trapperne og ind til Selskabet, som heldigvis ikke havde bemærket min korte Fraværelse.

Det er baade første og eneste Gang, jeg har indladt mig paa den Slags Eksperimenter — som egentlig ligger mit Naturel saa uendelig fjernt — jeg har kun den Undskyldning for det skete, at det var min Jubilæumsaften, og jeg havde faaet et Par Glas Champagne. — — —

Den egentlige Jubilæumsforestilling blev givet i Ribe paa selve Dagen, den 17. Oktober 1891. Her indløb et halvt Hundrede Telegrammer fra Venner og Kolleger hele Landet over, bl. a. fra min „Samtidige“, Skuespiller, Frederik Christensen, der debuterede ved samme Selskab som jeg i 1866, fra Direktør Vilhelm Petersen og Hustru, Fanny P., og mange andre.

Af Personalet fik jeg et meget smagfuldt Smykkesæt i

Rubiner, med Halskæde, Brosche, Armbaad, Finger-ring og Øreløkker, og efter Forestillingen var hele Personalet og forskellige gode Venner mine Gæster til en meget vellykket Aften paa „Klubbens Hotel“, hvor min gode Veninde, Fru Hotelejer *Groth*, havde gjort alt, baade hvad Kogekunst og smukt Arrangement angaar, for at gøre en virkelig Festaften ud af det.

Og smukt og festligt var det — en Aften, som jeg aldrig nogen Sinde glemmer.

I det hele taget formede denne Sæson sig som et Triumftog gennem Landet. Jubilæumsforestillingen gentoges i hver By, vi havde gode Kræfter: *Olaus Olsen*, *Otto Becher*, Hr. og Fru *Rohde*, Fru *Gramstrup*, *Christian Hansen*, *Mortensen*, *Chr. Johansen* og Søstrene *Harriet* og *Emmy Rau*, Døtre af Skuespiller *Frederik Rau* og Hustru.

Repertoiret bestod foruden de tidligere nævnte Stykker af „*Galeotto*“, et af *Dagmar-teatrets* Kassestykker, „*En Brud ved Erobring*“, *Franz Hedbergs* „*En Rigsdagsmand*“ og *Alex. Kjellands* „*Bettys Formynder*“ samt et Par smaa franske Lystspil og et Par tyske Farcer. Pressen var overordentlig elskværdig baade mod Selskabet som Helhed og specielt mod mig i min dobbelte Egenskab som Skuespillerinde og Jubilar.

Car. Hansen i „Eventyr paa Fodrejsen“

Jeg kan ikke nægte mig selv den Fornøjelse at gengive nogle af de mange hjertelige Udtalelser.

„Løgstør Avis“:

— — — —; men for den store Scene var hun tabt. Til Gjengjæld er hun paa Provinsernes Scener en af de Første. Og vi Provinsboere forstaar at skjønne derpaa. Ikke saa meget Guld, som Hæder og Ære, oprigtig Beundring og Sympathi; en stor Vennekreds har Fru Spiers vundet sig trindt om i Landet. Og der er hos os, lige saa fuldt som i Hovedstaden, Folk med Sans for det Skjønne og med varmt, modtageligt Sind, for hvilke hun ikke virker forgjæves.

„Ribe Amtstidende“:

Varde, d. 27. Oktober.

Teatret. Fru Spiers' Jubilæumsforestilling i Aftes blev en virkelig Fest for Jubilæren. Der var fuldt Hus, og Publikum lagde paa den mest utvetydige Maade sine Følelser for Dagen, ved sin Indtræden modtoges hun af Orkestret med Fanfare og af Publikum med en voldsom Bifaldsstorm og en Regn af Buketter. I en net Prolog tolkede hun i jævne, fordringsløse Ord sin Tak til Publikum for alt Godt i de 25 Aar, og Publikum kvitterede ved Tæppets Fald med gentagne Fremkaldelser.

„Herning Folkeblad“:

— — Da Fruen for 25 Aar siden fulgte det Kald, der drev hende til Scenen, havde hun i flere Aar været i aandelig Gjæringsperiode. Hun havde alt fra Barn haft en Følelse af, at hun maatte komme til at høre til Kunstens evig unge, glade Børn, men det stod kun dunkelt for hendes Bevidsthed, i hvilken Retning hun skulde komme til at virke. Saa valgte hun da Theatret, hvortil venlige Feer havde givet hende saa gode Gaver, at hun, under heldigere Livsforhold, mulig kunde have naaet at blive indregistreret blandt Theatrenes bedste Navne. De forløbne Aar har været en Kampens Tid for hende, ofte rig paa Sorger og Skuffelser; men en stor Glæde har hun al Tid haft, nemlig den, stadig at have været i den fornøjeligste og lykkeligste Rapport med sit Publikum. Vi fejle næppe, naar vi hertil tilføje, at Fru Spiers er vort Publikums mest vel sete Skuespillerinde ved Provinsscenen.

De forløbne Aar er glæde let hen over Fruen, der er Ild og Temperament i hendes Spil, hendes tækkelige, vel skolede Sangstemme lyder vedvarende kjøn og frisk, og hendes statelige Skikkelse rager som en rank Stamme højt op over det Smaakrat, der kommer og forsvinder, medens Tiderne rinde.

„Holstebro Avis“:

Holstebro, d. 11. November.

Fru *Spiers-Festen* i Aftes var en af de smukkeste Forestillinger, vi mindes at have set paa Holstebro Theater. For fuldt Hus traadte Fru *Spiers* frem, modtaget af Publikum med stormende Applaus og Blomsterbuketter; stærkt bevæget fremsagde hun den af Hr. Sophus Neumann skrevne Prolog, hvori hun i korte Træk berørte sit Livs Eventyr, sin Kamp for Udvikling i Kunstens Tjeneste — og sine Skuffelser. Efter Prologen blev Fru *Spiers* atter og atter fremkaldt under stormende Bifald, som forøvrigt ledsagede hendes Spil Aftenen igjennem. Over hele Forestillingen hvilede en festlig Stemning, en Vivacitet og en Anspænding af Kræfterne, som viste, at enhver af de Spillende ønskede at bidrage sit til et smukt Ensemble, og det lykkedes ogsaa. Næppe nogensinde er Girardins Skuespil „Straffen“ blevet spillet med større Dygtighed af det Spierske Selskab end i Aftes. Særlig maa Fru *Spiers* nævnes som den, der tog bedst og sikrest paa den saare vanskelige Opgave, og som forstod at give et træffende Billede af den angrende, brødefulde Kvinde. Men ogsaa Fru *Gramstrup* og Herrerne *Becker* og *Chr. Hansen* spillede deres Roller særdeles anerkjendelsesværdigt.

Men for vor Erindring vil staa som noget skjønt og elskværdigt, noget ualmindeligt hjertevindende og tiltalende det Indtryk, vi fik af Fru *Spiers*, da hun til Slutning foredrog Sang-Epilogen som Tak til Publikum. Med gjentagne Frem-

Maria Spiers (Privatbillede 1890).

kaldelser af Festens Dronning under stormende, ustandseligt Bifald afsluttedes denne smukke Forestilling.

„*Loll.-Falsters Folketid.*“:

Fru Spiers hører til de Kunstnerinder, som have Venner overalt. Naar hun viser sig paa Scenen, kan hun være vis paa at finde Sangbund for sin Kunst. Thi hun er en sand Kunstnerinde, hendes Følelse er ægte, og det Udtryk, hun giver den, kraftigt og originalt. Hendes Ord kommer fra Hjærtet og gaa til Hjærtet, hun kan bevæge sit Publikum til Smil eller Taa-
rer, som hun vil. Vi ville oprigtig ønske hende al mulig Lykke og Held i Fremtiden.

EN FIRBENET VEN.

Under mit Sommerophold i Kolding i 1890 boede jeg hos nogle rare, elskværdige Mennesker, som hed Rosenberg, paa Hjørnet af Seestvej og Bjerggade.

En Eftermiddag, da det var et stygt Regnvejr, blev der kradset paa min Dør, og da jeg lukkede op, stod der en lille Hund udenfor og gjorde sig umaadelig lækker for at faa Lov til at slippe ind.

Jeg har altid været en stor Dyreven, og bogstavelig talt var det heller ikke „Vejr at jage en Hund ud i“. — Den slap altsaa ind i Stuen, fik et lille Tæppe at ligge paa og befandt sig tilsyneladende straks, som den var hjemme.

Jeg kendte godt Hunden og havde ofte, naar jeg passerede et af de smaa Arbejderhuse i Bjerggade, hvor den hørte til, talt med den, men aldrig med den Hensigt at lokke Hunden til mig. — Jeg har, og har forresten altid haft, den Vane at snakke med de fleste af de Dyr, jeg møder paa min Vej. Hunden slog sig imidlertid til Ro hos mig, og da jeg ikke vidste, hvad den hed, kaldte jeg den „*Chic*“.

Navnet var ikke absolut rammende, thi *chic* i dette Ords almindelige Betydning var den absolut ikke; det var slet og ret en lille Proletar, en Køter uden Stamtavle, men med en brillant Forstand og et Hjerte af Guld.

Som et Bevis paa dens Intelligens skal jeg blot anføre, at naar den, af en eller anden Grund, fik Skænd, blev den straks fornærmet og pilede af Sted hen til sit gamle Hjem, hvor den

stillede sig udenfor Døren og lod, som den vilde gaa ind, medens den samtidig holdt Øje med mig for at se, hvad Virkning Truslen havde.

Naar jeg kaldte paa den i en meget venlig Tone, kom den stormende som en Besat, og Forsoningen besegledes med gensidige varme Kærtegn.

Før jeg forlod Kolding, fik jeg Ejermanndens Tillaelse til at beholde Hunden, og „Chic“ fulgte mig troligt, til jeg afsluttede mit Rejse·liv — sine sidste Leveaar tilbragte den i Pleje hos mine Forældre i Bogense.

Den var mig en trofast Kammerat og kær Ven. Jeg var baade glad for den og stolt af den, selv om den, som Hotelejer *Schjønning* i Ringkøbing engang sagde, var et „ualmindeligt pragtfuldt Eksemplar af en ægte Bastard.“

Min firbenede Ven.

SAMVÆRET MED MIN DRENG.

I Aarene fra 1882 til 92 var Lyspunkterne i mit Liv udenfor Scenen de korte Perioder, hvor jeg havde min Søn hos mig. Han var født 27. November 1878 og blev opdraget hjemme hos mine Forældre i Bogense.

Spiers' Sygdom tog jo, som tidligere omtalt, i Begyndelsen af Firserne en sørgelig Vending, og man vil kunne forstaa, at jeg led meget i de Aar, fra Vanvidet begyndte at vise sig, indtil det havde antaget saadanne Former, at det var umuligt for mig at have den syge Mand med paa Rejserne, og man vil ogsaa kunne forstaa, at min lille Drengs Besøg maatte være Lyspunkter i denne kummerfulde Tilværelse.

Han hedder som tidligere nævnt Richard og var en køn og ualmindelig kvik Dreng, der vandt alles Hjerter.

Jeg husker bl. a. fra et Ophold paa Wandahls Hotel i Svendborg, da Richard var fire Aar. Der var to rare, gamle Præstefolk, der tog sig af ham ved Bordet; jeg havde jo tilstrækkeligt med at passe Spiers — disse to elskværdige Mennesker havde Drengen siddende mellem sig og var henrykte over hans Pludren.

Da han kom tilbage til Bogense efter dette Besøg, var hans første Spørgsmaal til Bedstemoder: „Spiser vi ikke med Slavietter her, Bedste?“

„Nej, min Dreng; men du skal se, det gaar nok det foruden.“

Under et længere Besøg hos mig — det strakte sig forøvrigt over en hel Sæson — det var det sidste Aar, før han skulde begynde at gaa i Skole, laa han i Randers syg af gastrisk Feber, som senere gik over til engelsk Syge.

Da vi kom til Aarhus og tog Ophold paa Forsamlingsbygningen, var han ude af Stand til at støtte paa Benene — jeg maatte derfor bære ham, naar vi skulde ud i Byen.

Saa lagde han sine smaa Arme om min Hals og sagde:

„Egen Mor! er du træt? Jeg skal nok operere dig, naar jeg bliver stor.“

Hans Fremtidsønsker gik ud paa at blive Doktor, Rebslager eller Soldat. I det foreliggende Tilfælde har Doktor-Drømmen altsaa haft Overtaget.

Ak ja, jeg har Hundrede af lykkelige Minder om min Dreng fra den Tid, og de fordunkler heldigvis de triste og sørgelige, der knytter sig til den samme Periode.

Da Richard begyndte at gaa i Skole, indskrænkedes Besøgene til Ferierne, og ved Konfirmationen ophørte de næsten helt — højt regnet en Søndagsvisit, naar vi var i Nærheden af Bogense.

Han viste sig tidligt i Besiddelse af ret betydelige musikalske Anlæg og fik Undervisning i Violin, først hos Organist Larsen i Bogense og senere i København hos Kapelmester Schnedler-Petersen, som jeg kendte fra Rudkøbing, hvor han som ganske ung — sammen med sin Fader og Broder — havde spillet til vore Forestillinger, baade paa Byens Teater og paa vore Landture.

Det var mit Haab, at Musiken skulde være blevet min Søns Levevej, men Skæbnen vilde det anderledes.

Da han havde aftjent sin Værnepligt ved Artilleriet, rejste han til Amerika, hvor han har opholdt sig siden 1901 og er gift og hjemfaren med voksne Børn.

Men han er trods den lange Adskillelse vedblevet at være en god Dreng, og hans Breve er nu lige saa kærkomne, som hans Besøg var i Barneaarene.

I Sæsonen 1892—93 spillede jeg bl. a. en Rolle, der laa langt uden for de Felter, jeg tidligere havde bevæget mig paa — det var Betlersken Moer Crudelle i Folkekomedien „De Forældreløse“, en infam, gammel, onskabsfuld Kvind, som jeg frem-

Richard.

stillede saa realistisk, at jeg næppe paa den Rolle vandt mange Venner blandt de Tilskuere, som ikke i Forvejen kendte mig.

Selv var jeg meget glad for Rollen, og Pressen lod ogsaa til at være tilfreds med mig, i alt Fald har jeg en Anmeldelse, hvori det hedder:

„Fru Spiers gav et fortræffeligt Billede af Betlersken Moer Crudelle, og det maa paaskønnes, at hun, uden at skade Karakteren, forstod at moderere Raaheden og Hæsligheden hos denne Kvinde, saa at hun ikke kom til at virke alt for frastødende.“

Der maa jo altsaa have været dem, der har kunnet tænke sig Moer Crudelle endnu mere umenneskelig, end jeg lavede hende.

TRE EPISODER.

De rejsende Skuespilleres Kaar var i hine Tider — som jeg oftere har berørt — meget ublide. Det var en evig, opslidende Kamp for det daglige Udkomme. At lægge noget tilside kunde der aldrig være Tale om.

For mig, der foruden min Teatergerning havde Spiers at passe, kunde det ofte være træls nok; og naar en særlig daarlig Sæson var endt, og man stod der med saa godt som tomme Hænder, er det vel undskyldeligt, om jeg kunde længes efter at ombytte det omflakkende Liv med den mere rolige og ulige mere betryggende Stilling ved et af de københavnske Teatre.

Mange havde raadet mig til at søge ind til Hovedstaden, men hvad skulde jeg gøre med Spiers?

Selv om han maaske kunde have slaet sig tiltaals med sit Forfatterskab og faaet Tiden til at gaa med det, maatte jeg dog have lidt at staa imod med i Begyndelsen.

Jeg henvendte mig først i Firserne til Skuespillerforeningen og bad, om de vilde støtte mig lidt med Hensyn til Spiers, da jeg i saa Fald vilde søge et Engagement i København, men Hr. Møller — den daværende Kasserer — svarede mig, at der ikke kunde være Tale om at støtte en Mand, saalænge han havde en ung, rask Kone, der kunde forsørge ham.

Det var selvfølgelig et meningsløst Svar, men saaledes var Skuespillerforeningens Opfattelse dengang.

Fra den Side var altsaa ingen Hjælp at vente, og Resultatet blev, at Aarene gik, uden at mine Kaar lettedes.

Jeg havde engang — flere Aar tidligere — haft en god Chance, men da var der andre Hindringer i Vejen.

Det var i Slutningen af Halvfjerdserne; jeg var inde i København for at anmode *Erik Bøgh* om Opførelsesretten til et Stykke, han nylig havde skrevet eller oversat.

Jeg søgte ham paa hans Bopæl i Fredericiagade og blev meget venligt modtaget; men han beklagede at maatte afslaa min Anmodning, da han allerede havde solgt Stykket til Kørners Teaterforretning, og altsaa ingen Dispositionsret havde over det. — „Men“ — sagde han — „kan jeg ikke gøre *det* for Dem, saa kan jeg gøre noget ganske andet. Jeg kan tage Dem ved Haanden og følge Dem over paa „Casino“, dér træ-

ger de netop for Øjeblikket til en Skuespillerinde som Dem, og jeg skal sørge for, at De bliver engageret.“

Det var fristende, men jeg kunde desværre ikke modtage Tilbudet. Vi havde engageret Personale og skulde begynde Sæsonen om faa Dage. Ruten var lagt og Byerne lejet. — Der var intet at gøre.

Med blødende Hjerte maatte jeg sige nej Tak til det gode Tilbud, som jeg ikke turde vente at faa fornyet.

Det er det nærmeste, jeg har været Hovedstadsengagementet, som jeg aldrig fik — men, hvem ved, hvad det var godt for.

Vilde jeg være bleven lykkeligere dér end ude blandt mine mange Venner i Provinsen — jeg tror det ikke.

Ja, jeg har maaske haft endnu en Chance, som dog ikke var saa sikker som ovennævnte; den stod endog for mig som uopnaelig, og jeg lod den derfor ligge.

Det var i Slutningen af Maj 1892, at jeg fra en af vore gode Venner i Ærøskøbing, gamle *Havnefoged Koch*, modtog følgende Telegram:

„Søg Det kongelige. Bentine Nielsen gaar.“

I den netop afsluttede Sæson havde jeg fejret mit 25 Aars Jubilæum; der havde været skrevet meget om mig hele Landet over — der kunde maaske have været Mening i at søge; jeg spillede jo i samme Rollefag som Frk. *Nielsen* — men Forholdene var jo dengang ganske anderledes, end de er nu.

Der var et stort — man kan vel godt sige — uoverstigeligt Svælg mellem Det kgl. Teater og Provinsscenen, at gøre Springet direkte herude fra ind paa Kongens Nytorv kunde slet ikke tænkes.

De 31 Aar, der er forløbet siden da, har jo demokratiseret „Det kongelige“ saa meget, at det, der dengang forekom mig at være aldeles utænkeligt, nu vilde synes mig ret naturligt.

Hvorom alting er, min Respekt for Det kgl. Teater var i alt Fald saa stor, at jeg afviste Tanken som uigennemførlig og intet som helst foretog til dens Realisation.

Men jeg var dybt rørt over den Interesse og Hengivenhed, der havde bevæget „Gamle Havnefoged“ til at sende mig Telegrammet.

BETTY NANSEN.

I Begyndelsen af 90erne, vistnok mit Jubilæumsaar, traf jeg i Dr. *Halvorsens* Hjem i Saxkøbing den purunge *Betty Müller*, senere Fru Nansen, der opholdt sig dér som ung Pige i Huset.

Betty Müller, der var Datter af det begavede Skuespillerpar *Frederik* og *Marie Müller*, var selvfølgelig stærkt teaterinteresseret, og en Aften hun havde set mig, vistnok som *Mathilde* i „Straffen“, var hun meget optaget af, at jeg havde været saa henrevet af Rollen, at jeg havde grædt paa Scenen.

Hun undredes over, at det kunde ske, og jeg indrømmede, at der vel var meget store Kunstnere som f. Eks. *Sarah Bernhardt*, der var i Besiddelse af den Evne at kunne spille guddommelig Komædie, uden at deres eget personlige Jeg spillede med — saa stor var jeg imidlertid ikke.

Nu har Fru *Betty Nansen*, der er en af vor Tids betydeligste Kunstnerinder, adskillige Gange oplevet, at man kan gaa saa stærkt op i sin Kunst, at Naturen gaar over Optugtelsen.

DE KØBENHAVNSKE NYHEDERS TOURNÉ.

Den næste Sæson, 1893—94, var jeg tillige med min Bevilling engageret af Direktør *Carl Stolberg* med „De københavnske Nyheders Tourné“ — en Sæson, der var interessant af flere Grunde.

For det første fik jeg her Lejlighed til udelukkende at vie mig min Gerning paa Scenen, havde min faste Gage og var fri for alle de Bekymringer, som er en Teaterleders daglige Lod.

For det andet kom jeg udenfor vor sædvanlige Rute og fik herved Lejlighed til at spille for et helt nyt og ukendt Publikum, og for det tredje havde jeg et godt Repertoire og gode Kammerater.

Af disse mindes jeg med særlig Glæde Frøken *Mette Andersen*, *Emil Petersen*, kaldet *Tordenskjold Petersen*, *Cajus Bruun*, *Georg Schmidt* og den lille *Emmy May*, en sød, ung Pige, som havde været hos mig den foregaaende Sæson, og som jeg holdt meget af.

Mette Andersen kom senere med Direktør *Carl Henriksen* til „Sønderbros Teater“, hvor hun virkede i mange Aar. „Tordenskjold Petersen“ er død for flere Aar siden, og *Cajus Bruun*, som fik saa smuk en Løbebane først ved „Dagmar-teatret“ og „Det nye Teater“ og senere ved „Det kongelige“, gik jo desværre ogsaa altfor tidlig bort.

Georg Schmidt, som var en Søn af Direktør *Ferdinand Schmidt*, var en Nybegynder, men havde sikkert Talent for Karakterfaget. Han var en brav Fyr, som jeg holdt meget af.

Hvor han blev af, ved jeg ikke — jeg har aldrig hørt noget til ham siden. *Cajus* var jo allerede den Gang en flink Skuespiller, men havde alligevel ikke rigtig Hold paa sig selv. Hans Spil kunde fra Aften til Aften være vidt forskelligt — den ene Aften aldeles fortrinligt, dybt og inderligt, og den næste Aften kunde det være, som man siger, „Løgn i min Hals, hvert Ord“. — Hen i Aarenes Løb fik han det rigtige faste Tag i sig selv og sin Kunst og vandt en fremskudt Plads i den danske Teaterverden — et Resultat, hvorfor han, næstefter sit Talent, sikkert for en stor Del kunde takke sin udmærkede Hustru, *Clara*. Hun var selv en fortræffelig Skuespillerinde, men trak sig tilbage fra Scenen for helt at ofre sig sin Gerning i Hjemmet som Hustru og Moder.

Hos Direktør *Stolberg* spillede *Cajus* og jeg meget sammen, og naar Forestillingen var forbi, spejdede han i mit Ansigt for at se, om jeg havde været tilfreds eller misfornøjet med ham — og naar jeg sagde: „I Aften var det godt, *Cajus*,“ var han saa glad som et Barn.

Han var jo ung og kunde til Tider være noget løssluppen, men beklagede de andre sig i saadan Anledning over ham, svarede han blot:

Frk. Emmy May.

Cajus Bruun.

„Saa længe Fru Spiers ikke beklager sig, kan I blot tie stille!“

Men bebrejdede jeg ham noget, blev han øjeblikkelig tavs og var åbenbart ked af det.

Han var et stort Barn, men samtidig et fortræffeligt og nobelt Menneske; han er blandt alle de mange, jeg i Aarenes Løb har virket sammen med, en af de Kammerater, jeg har sat størst Pris paa og holdt mest af.

Jeg havde som sagt et udmærket Repertoire og havde bl. a. megen Glæde af Sophie Arnauld i „Jeg spiser

hos min Moder“, Fru Worm i Alexander Kjellands „Paa Hjemvejen“, Gertrud i „Fætter Georg“ og Husbestyrerinden i Knut Michaelsens „Et Ungkarlehjem“.

Stolberg selv var en flink og omgængelig Direktør — han gik senere over i Privatlivet og døde i en forholdsvis ung Alder.

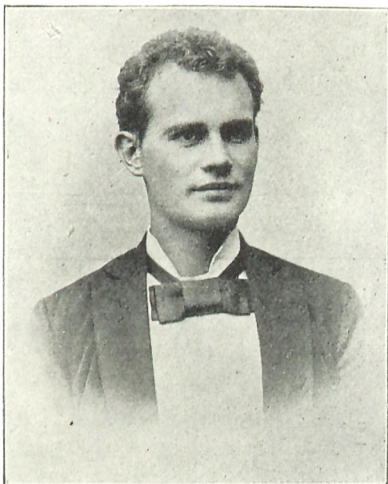
Denne Sæson med „De københavnske Nyheders Tourné“ var som et forfriskende Pust, en haardt tiltrængt Rekreation, som jeg altid mindes med Glæde.

* * *

Sæsonen 1894—95 var den sidste, hvor jeg rejste som selvstændig Direktrice. Ved Selskabet var bl. a. *Thorvald Petersen* for 3die Gang og en flink, ung Skuespiller fra Folketeatret, *Carl Bolvig*. Sidstnævnte blev senere gift med Frøken *Emmy May*, som tidligere havde været hos mig. De har nu et Par flinke unge Døtre, der med Ære fører Navnet *Bolvig* videre frem i Teaterverdenen. Selv har *Carl Bolvig* i

mange Aar været velmeriteret Malermester i København.

Paa Repertoiret havde vi bl. a. „Jeg spiser hos min Moder“, hvor jeg spillede Sophie Arnauld, „Grisen“, „Den største Dumhed“, „Landmandsliv“ og „Forhus og Baghus“. Sidstnævnte Stykke gik overordentlig pænt med *Carl Bolvig* og *Julie Gramstrup* som Baghusparret, *Otto Becker* som Sønnen fra Baghuset og *Thorvald Petersen* som hans Ven og Velgører.

Skuespiller *Carl Bolvig*.

EN BORNHOLMSTUR.

Den paafølgende Sommer blev min Bevilling benyttet i Assens, men jeg spillede ikke selv med, og Sæsonen 95—96 hengik dels med Oplæsning og dels med en lille fire Mands Tourné til Bornholm, hvori deltog Herrerne *Fabian Jensen* og *Thorvald Petersen* samt Fru *Cathr. Fabian Jensen* og jeg.

Vi spillede nogle Smaastykker og var i et Par Byer assisteret af lokale Kræfter; men nogen lukrativ Forretning kunde det ikke kaldes, og da vi naaede hen i December, sagde vi Klippeøen Farvel og drog tilbage til Moderlandet, hvor Tournéen opløstes.

Det var baade første og sidste Gang, jeg har været paa Bornholm, mit stærkeste Minde fra denne Udflugt er den rædselsfulde Søsye, jeg var Offer for paa Overrejsen.

MIN ANDEN OPLÆSNINGS-TOURNÉ.

Da Julen 1895 var overstaaet, tog jeg i Januar ud paa en Oplæsningstourné, hvortil jeg bl. a. havde indstuderet to store, fortællende Digte af Holger Drachmann: „Fra Klitten“ og „Et Aftenbillede“.

Navnlig Gengivelsen af „Fra Klitten“ véd jeg lykkedes

godt for mig. Jeg havde fuldstændig levet mig ind med den barske Vestkystnatur og med de Mennesker, som boede dør. Og jeg havde selv en Følelse af, at jeg skildrede alt dette saaledes, at mine Tilhørere saa Billedet for sig og levede med i det.

Forøvrigt saa Programmet for denne Tourné saaledes ud:

1ste Afdeling.

1. *Om Tøfler* af Erik Bøgh.
2. *Kaffesladder* af Anton Nielsen.
3. *Fra Klitten*
En Hverdagshistorie af Holger Drachmann.
4. *Alle Klokker*, Text af Holger Drachmann, Musik af Charles Kjærulf.
5. *Kunsternes Sang* af „Fra Sorrento“.

10 Minutters Pause.

2den Afdeling.

6. *Laserne* af H. C. Andersen.
7. *Et Aftenbillede* af Holger Drachmann.
8. *En Sparlagenspræken* af J. Douglas.
9. *Alene*, Romance af Georg Lumbye.
10. *Grønne Kranse* af P. Fristrup.

I Midten af Februar var jeg i Nykøbing paa Falster og havde her en uforglemmelig Oplevelse i et Møde med Forfatteren *Sophus Claussen*.

Jeg havde læst op om Aftenen og fik næste Dag, paa Hotellet, Besøg af Hr. Claussen, som, uden at jeg vidste det, havde overværet Oplæsningen.

Han komplimenterede mig paa det hjerteligste og fortalte, at han havde været paa Vej til et Aftenselskab, men da han passerede Industriforeningens Bygning, hvor jeg læste op, var han gaaet indenfor for at se, hvad det var for noget. Han var imidlertid blevet saa interesseret, at han blev, til Oplæsningen var til Ende, og derved gik Glip af Selskabeligheden.

Han opfordrede mig paa det indstændigste til at tage fat

paa de danske Folkeviser og forsikrede mig, at jeg havde en Mission at udføre ved at bringe disse gamle Digte ud til Folket, og det var hans inderligste Overbevisning — sagde han — at det var en Opgave, som jeg var fuldtud voksen.

Jeg var glad og stolt over denne uforbeholdne Anerkendelse og lovede at gøre et Forsøg i den antydede Retning: thi skønt jeg ikke turde sætte mig selv

saa højt, var det jo muligt, at han, den fremmede, bedre kunde bedømme Rækkevidden af mine Evner. Om Aftenen stod følgende Anmeldelse i „Loll. Falsters Folketidende“, underskrevet med Sophus Claussens kendte Forfattermærke, „Antonius“:

Cathr Fabian og Julie Gramstrup i „Jomfru Rose“.

FRU SPIERS.

Fru Spiers læste i Tirsdags op i Nykøbing, i Industriforeningens Sal, for en altfor lille Tilhørerkreds.

Det er aabenbart Fru Spiers' egen Skyld, naar Tilstrømningen ikke er langt større, og naar det ikke betragtes som en Begivenhed, at Fru Spiers holder Oplæsning.

Fru Spiers kender ikke sit eget Værd, eller hun er altfor beskeden. Hvis hun en Dag vilde forandre sit Repertoire en Smule og i Stedet for gamle Erik Bøghske Flovheder, som Forelæsningen om „Tøflerne“, vilde oplæse Ting, der gik hende selv og os andre Nutidsmennesker mere til Hjertet — er det slet ikke umuligt, at hendes Oplæsninger kunde blive noget helt enestaaende.

Thi Fru Spiers er virkelig ægte og usædvanlig. Endskønt

Oplæsnings-Tournéen 1896.

hun har en lang Fortid som Skuespillerinde, er hun næsten fri for Skuespillerunoder. Det løgnagtige Ordbulder har hun intet af. Hun har som faa danske Skuespillere en virkelig Fantasi, som giver Liv til alt, hvad hun rører ved — uden Vidtløftighed, Pathos eller Vrøvl. Maaske var hun skabt til en betydelig tragisk Skuespillerinde. Den dannede dagligdags Tale, den flove Prosa lykkes daarligt for hende — men saasart hun taler Vers (og hun sagde et langt

Drachmannsk Digt om Sand og Klitter), da fyger Ordene, da mærker man noget af en stor Melodi. Eller var hun skabt for Komedien? Den tommeste Kaffepassiar mellem to Madammer bliver — naar Fru Spiers gengiver den i Dialekt — et Under af Vid og Menneskeskildring. Kun den dannede, dagligdags Tale lykkes ikke for hende. Maaske fordi Fru Spiers i sit Hjerte er alt for meget Kunstnerinde.

Ved sine Aftenunderholdninger bruger Fru Spiers ogsaa at opmuntre sit Publikum med smaa Sangnumre. Hun taaler ikke, at man keder sig i hendes Nærhed. Mellem hendes Sange er der én om en stakkels fattig Dreng, der sælger grønne Kranse. Om Morgenen raaber han: „Grønne Kranse! én for en Skilling!“ om Middagen hedder det „tre for en Skilling“ — om Aftenen: „syv for en Skilling.“

Fru Spiers synger denne lille, sørgelige Sang med Taarer i Øjnene. Hun deklamerer, hun læser op, hun synger — hun gør alt for at glæde sit Publikum, skænker alle sine grønne Kranse, syv for en Skilling. Det er en stakkels Kunstnerindes Lod, synes hun at sige.

Men vilde Fru Spiers være mindre beskeden, vilde hun dristig forny sit Repertoire, saa det blev hende selv værdigt — da behøvede hun ikke at sælge sine grønne Kranse for saa ringe Mønt.

Antonius.

Næste Dag fik jeg tilsendt Sophus Claussens eget Eksempplar af „Danmarks Folkeviser“ og hans Bog „Antonius i Paris“, ledsaget af hosstaaende elskværdige Brev:

Nykøbing F., Onsdag $12\frac{1}{2}$ —96.

Fru Maria Spiers!

Da jeg ikke i Byen har kunnet opdrive noget nyt Eksempplar af Folkeviserne, sender jeg her mit eget sønderrevne og ufuldstændige.

„Marsk Stig“ — Pg. 434.

„Svend Felding og Dronning Jutte“ — Pg. 167.

„Den talende Harpe“ (hvor jeg har sat Streg ved et af de skønneste Steder i den hele Folkevisedigtning) — Pg. 346.

Jeg har i mit Bogskab nogle flunkende nye Vers og Prosa-stykker, som jeg tror vil klæde Dem.

Kære Frue. Nu kan De protestere, om De vil. Men De bør ikke tabe Modet overfor Folkevisernes gamle Sprog. Heller ikke bør De tro, at det er mig, som gør Dem en Tjeneste. Det er tværtimod Dem, som gør Digtningen — baade den gamle og den nye — en uvurderlig Tjeneste. Jeg saa det i Aftes: De ejer det, hvorpaa det kommer an. De er altsaa den, der kan lære Publikum, hvad det kommer an paa i Kunsten.

Deres

Sophus Claussen.

DEN SIDSTE SÆSON.

Resultatet blev imidlertid, at jeg ikke turde give mig i Kast med den nye og meget vanskelige Opgave. —

Om Efteraaret kom jeg atter ud at rejse, denne Gang med Direktør Julius Jacobsen, som havde lejet min Bevilling, og da *den* Sæson var sluttet, havde jeg for bestandig opgivet Rejselivet.

Men jeg vil altid mindes den hjertelige Forstaaelse, Sophus Claussen viste mig under dette mit Besøg i Nykøbing. Det er en af mine kæreste Erindringer fra mit lange Rejseliv.

Denne min sidste Sæson som rejsende Skuespillerinde blev desværre, kunstnerisk set, en saare trist Afslutning paa min 31aarige Teatervirksomhed. Det var Sæsonen 1896—97.

Julius Jacobsen, som havde været en aldeles fortrinlig

Fru Henny Lauritzen f. Poulsen
som Ragnhild i „Sven Dyrings Hus“.

Skuespiller, var paa dette Tidspunkt en baade legemlig og aandelig nedbrudt Mand. Han var stadig det rare, elskværdige Menneske, men Ledelsen af Selskabet var fuldstændig lagt i hans Hustrus, Fru *Helvig Jacobsens* Hænder.

Da hun og jeg spillede samme Repertoire, er det let forstaaeligt, at der intet blev til mig af det, jeg egentlig skulde spille, hvorimod jeg fik tildelt flere Opgaver i det kvindelige Klownfag — og *det* har nu aldrig ligget for mig.

Naa, alting faar en Ende, og det fik denne ulyk-

salige Sæson da ogsaa, og paa en vis Maade var det vel egentlig godt, at den var, som den var — den gjorde i alt Fald Overgangen til Privatlivet lettere for mig, end det ellers vilde være blevet. Men bortset fra det ringe kunstneriske Udbytte indtager Sæsonen 1896—97 en smuk Plads i min Erindring, idet jeg under denne Trængselsperiode virkede sammen med forskellige gode Mennesker, som jeg blev knyttet nær til med et Venskabsbaand, der har staaet sin Prøve gennem Aarene og endnu den Dag i Dag er saa fast som nogen Sinde. Jeg tænker her særlig paa Forfatteren *Christian Houmark*, som dengang var Skuespiller; han har adskillige Gange i de forløbne Aar givet mig talende Beviser paa sit Venskab.

Endvidere tænker jeg paa *Philip Beck*, som nu er paa „Det nye Teater“ og daværende Fru *Anna Andersen*, nu Enkefru Guldbrandsen. Hun var sød og kær imod mig, men først og fremmest gælder min Tanke Fru *Henny Lauritzen*, f. Poulsen, nu ved Aarhus Teater.

Hun var dengang ganske ung Skuespillerinde, men med sit alvorlige Gemyt, sin skarpt udprægede Retfærdssans og

— det tør jeg nok sige — sin varme Interesse for mig, hjalp hun mig over mange drøje Stunder — en Kærlighedsgerning, som jeg er hende inderlig taknemlig for.

Hun er mig stadig — trods Aldersforskellen — en god og trofast Veninde, som jeg Gudskelov ofte har Lejlighed til at være sammen med.

* * *

Med denne — 31te — Sæsons Slutning

FALDT TÆPPE TIL SIDSTE GANG.

Mit Livs Eventyr var til Ende; jeg gik over i et andet Rollefag: som Husmoder og Privatperson.

Den 29. April 1900 blev jeg gift med min nuværende Ægtefælle, Redaktør *Thorvald Petersen*, og bosat i Vejle, hvor min Mand dengang var Redaktør.

Tre Aar senere flyttede vi til Aarhus, hvor vi har boet siden. I de første Aar af mit Ægteskab dyrkede jeg endnu Oplæsningen i forskellige Foreninger i Vejle, Horsens og Aarhus, men siden 1910 har jeg udelukkende tilhørt Privatlivet.

EPILOG.

Var Rejselivet i Provinserne i hine Dage paa mange Maader drøjt, havde det til Gengæld sine lyse Sider, som Nutidens rejsende Skuespillere gaar Glip af, og hertil regner jeg i første Række de mange Venskaber, der sluttedes mellem de farende Folk og Borgerskabet, Venskaber, som fornyedes og forstærkedes Aar efter Aar og var til gensidig Glæde for begge Parter.

I de mindre Byer var Skuespillernes Ankomst en Begivenhed, som med Interesse var drøftet indenfor Borgerskabet, længe før den fandt Sted. Det drejede sig navnlig om, hvorvidt den eller den endnu var ved Selskabet, og hvad Repertoiret bød paa.

Vi laa jo gennemsnitlig en fjorten Dages Tid i hver By og havde to à tre Friaftener om Ugen. For mit Vedkommende var alle Fridagene som Regel optaget straks efter min Ankomst.

Familiefester eller Selskaber, som skulde afholdes, var i mange Tilfælde opsat, til vi kom, og som det gik mig, gik det de fleste af de ældre Skuespillere — de Unge var jo knapt saa tilbøjelige til, at dyrke Familielivet, men havde deres Omgang blandt Byens jævnaldrende Ungdom.

Nu kommer Skuespillerne farende paa Lyn-Tourné. — Som Regel arriverer de til Byen om Eftermiddagen, spiller om Aftenen og forsvinder næste Dag; i mange Tilfælde endda med Nattoget umiddelbart efter Forestillingens Slutning.

Der bliver selvfølgelig ikke Lejlighed til at stifte Bekendtskaber.

Ganske anderledes i gamle Dage. Da kom Teaterselskaberne Aar efter Aar til de samme Byer, og de bærende Kræfter var, som Regel, de samme i mange Aar. Der var ikke saa

rigeligt med Fornøjelser den Gang som nu, derfor var Skuespillernes Besøg en Begivenhed, som man længtes efter og nød, saalænge den bød sig.

Teatret interesserede Publikum ganske anderledes dengang, end det gør nu.

Publikum levede med i Forestillingerne, og de huskede baade Stykkerne og Skuespillerne.

Jeg har haft mange Tilfælde, hvor Folk — nu i de senere Aar — har præsenteret sig for mig, paa Konto af, at de kunde huske mig fra den eller den By, hvor jeg for tredive Aar siden eller mere har spillet en eller anden bestemt Rolle. De har kunnet huske Stykkets Handling, ja endog hvilken Dragt, jeg har haft paa o. s. v. Det har, med andre Ord, været en Teaterforestilling, som de har bevaret i friskt Minde gennem en lang Aarrække.

Nu er der vel næppe nogen, der i Aar kan huske, hvad og hvem de saa paa Teatret i Fjor; og det skyldes sagtens først og fremmest den forjagede Tid, vi lever i, og de mange forskellige Fornøjelser, der spreder Sindet, saaledes at ingen Indtryk fæstner sig; men det skyldes ogsaa tildels dette, at Publikum ikke mere kommer Skuespillerne paa saa nært Hold, som Tilfældet var i gamle Dage.

For Skuespillerne, som dengang i Sæsonens ni Maaneder rejste ustandseligt fra By til By, og som kun for de færrestes Vedkommende havde et fast Hjem et eller andet Sted i Landet, og som altid var henvist til at bo paa Hoteller, Restaurationer og Pensionater eller indkvarteret hos fremmede, var det til stor Velsignelse, naar et eller flere private Hjem i Byerne aabnedes for dem, ikke blot som for en flygtig Gæst, men som for en kær Slægtning eller rigtig god Ven.

Den Slags Fristeder havde jeg under mit 31aarige Rejseliv mange af.

Hvem der ikke har prøvet det, kan næppe gøre sig nogen Forestilling om, hvor velgørende den Tanke er, at der rundt omkring i Landet er Hjem, hvor man betragtes som hørende til, hvor de med Interesse og Kærlighed følger Ens Færd, og med hvem man kan dele baade Sorger og Glæder.

Alle de Minder, jeg har fra saadanne Hjem, hører til mine rigeste Skatte, og jeg dvæler daglig med ublandet Glæde i disse Minder.

Jeg vil ikke nævne nogen enkelt — og jeg kan ikke nævne dem alle; jeg vil blot gennem disse Linier fortælle dem, at mine Tanker ofte er paa Besøg, snart hos den ene, snart hos den anden.

Ingen af dem har jeg glemt; jeg bevarer dem alle i taknemlig Erindring for den Kærlighed og Hengivenhed, de har vist mig, da jeg hørte til den farende, hjemløse Flok.

Privatbillede 1910.

HASSELBALCHS BOGTRYKKERI

